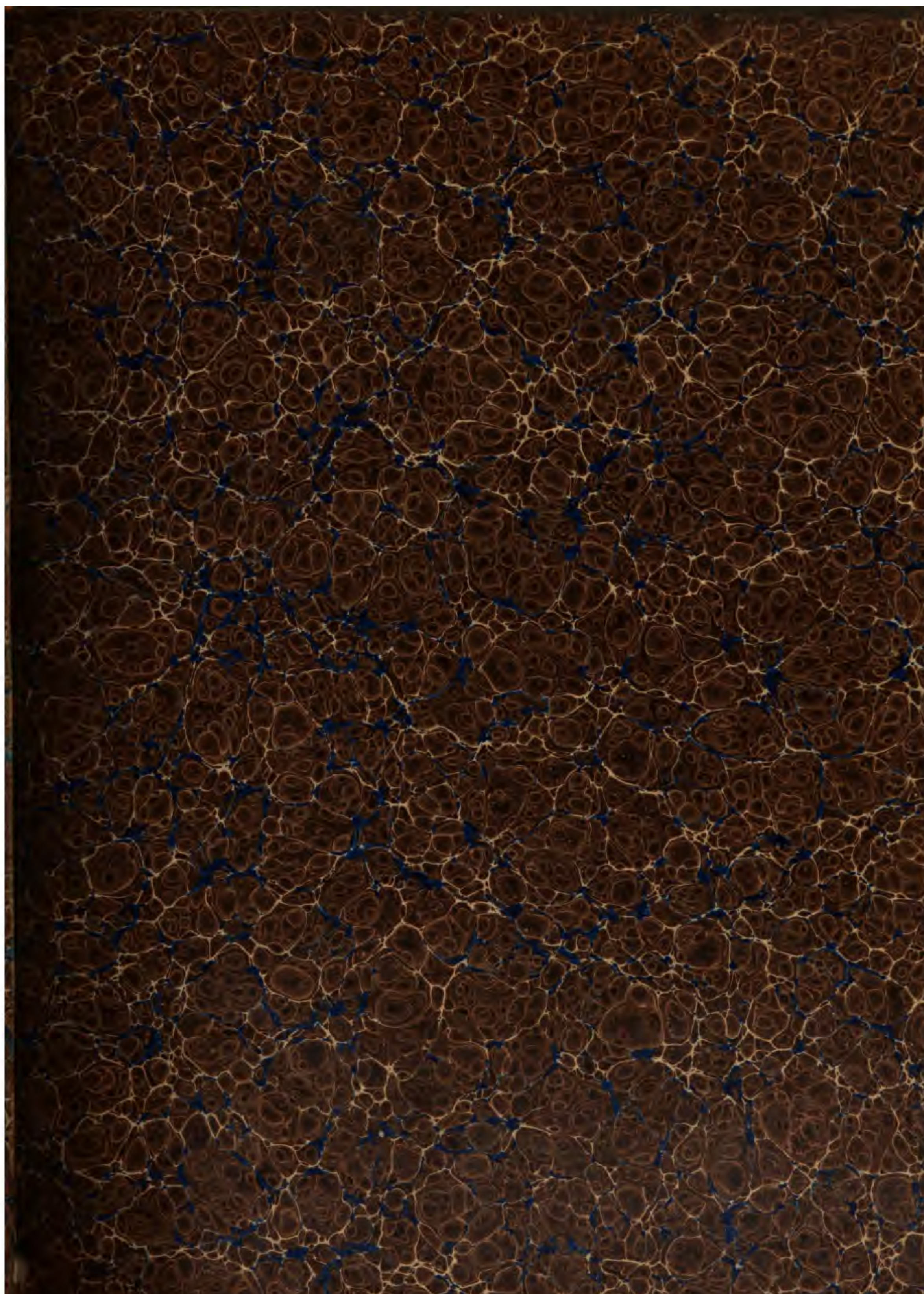

DOMI MINA
NUS TIO
ILLU MEA
Taylor Institution.

THORMODUS TORFÆUS
Assessor Consistorii
Historiographus Regni Norvegiæ.

IMP. fc:

TORFÆANA

Sive

Thormodi Torfæi

NOTÆ POSTERIORES IN SERIEM REGUM DANIÆ, EPISTOLÆ LATINÆ,

&

Index in Seriem Regum Daniæ.

Ex Manuſcriptis Legati Magnæani.

Hafniæ 1777.

Typis Viduæ A. H. GODICHE, S. Reg. M. Univerſ. Typograph. per F. C. GODICHE.

L. B. S.

Circumſpicienti & evolventi Manuſcripta legati Magnæani, Epiſtolæ magni Viri THORMODI TORFÆI mihi ſeſe obtulerunt, partim Latina, partim Islandica lingva ſcriptæ. Statim deſiderium mihi injectum eſt præcipuas earum, qvæqve res memorabiles continent & Latino ſermone ſcriptæ ſunt, in lucem dare, hisqve adjungi Indicem in *Seriem Regum Daniæ*, ab ipſo *Torfæo* confectum, ut & notas & emendationes ejus nonnullas in eandem Seriem ab illo conſcriptas poſt abſolutam editionem Seriei. Svaſu autem, conſilio & autoritate Illuſtrium & Celeberrimorum Virorum, Domini *Luxdorfii* & Domini *Erici*, his additæ ſunt Notæ & emendationes in Seriem, antea editæ in ipſa Serie, partim ob

 pauci-

paucitatem earum, partim ob similitudinem & affinitatem argumenti. Ut autem Lector facile discernere posſit novas & antiqvas emendationes, priores ſtellula notari feci, omnes enim juxta ordinem paginarum in Serie collocatæ ſunt. Fortunæ etiam benevolentia, & amicitia doctisſimi & amicisſimi, dum in vivis erat, viri, *Benjaminis Dasſii* uſus, nactus ſum effigiem Torfæi æri inciſam, juxta effigiem ejus coloribus factam, qvam ſervat pinacotheca Domini *Hielmſtiernii*, non poſtremum ornamentum hujus operis, in qva candorem admirabilem & perſpicaciam ſummam ſummi hujus viri contueri licet; Viri, qvi maximo jure Pater hiſtoriæ ſeptentrionalis ſalutari debet; Ille enim indefeſſo ſtudio, ſumma diligentia, & incredibili veritatis amore, qvo unice flagrabat, fabulas â vero ſecernebat, veritati autoritatem addebat, vetuſtis gratiam novitatis, obliteratis fidem, ut elogium magni illius *Bayeri*, Petropolitanæ Academiæ æterni ornamenti, vere meruit. Nulli hiſtoricorum cum ſolertia veritatem inveſtigandi, & amore veritatis flagran-

flagrantissimo cedere certum est. Et sane non absqve periculo Torfæano seculo erat veritati historicæ litare; Tam alte hinc animis hominum insidebat summa & cæca plane reverentia in *Saxonem Grammaticum*, in cujus verba omnes jurabant. Magno autem animo *Torfæus* noster his periculis obviam ivit, nebulas veritatis face dispellens. Magno numero Reges tunc folio disturbati sunt; aut ad inferiorem gradum redacti; mille fere anni de nostra historia dempti; Skiöldusqve in locum Dani pro primo Daniæ Rege agnitus. Hinc illæ lachrymæ. Certatum est pro antiqvitate regni & populi, ac pro aris & focis, pro vita & regno, nullo veritatis respectu. Antiqvitatem & fidem Islandorum suspectam reddere multi conati sunt, id qvod antea longo tempore fecerat *Justus Jonas Venusinus*, etsi vir longe doctissimus. Et hoc mirari non debemus, nam studium critices & usus ejus in historia tunc apud nostrates plane incognitus adhuc erat, caputqve paullo ante extollere cœpit, ductore *Thoma Bartholino* filio. Optima tamen pars *Torfæo*

ſtatim favebat, & noſtris temporibus nulli, niſi forte imperito, in mentem venit ſeriem Daniæ Regum Saxonis Torfæanæ ſeriei anteponere. Unicum adhuc reſtat de qvo B. L. monere debemus, illuſtrem & eruditisſimum virum, mihiqve amicisſimum, *Johannem Erici*, Conſiliarium Status & unum ex Triumviris qvibus Vectigalium, & Qvinqveviris qvibus Commerciorum cura commiſſa eſt, operam ſuam huic ſcripto voluiſſe addere, diſſertatione ſummo labore conſcripta de fatis & obſtaculis Seriei Torfæanæ factis, cui diſſertationi, qvaſi cimelio pretioſisſimo & maximo hujus ſcripti ornamento, locum nunc ſtatim dedimus, aliisqve & minoribus characteribus inprimi fecimus:

§. 1. Qva occaſione *Torfæus* à Rege Daniæ Friderico 3tio glor. mem. in mandatis acceperit, ut controverſorum Daniæ Principum Regumqve ordinem ex monumentis Islandicis collectum deſcriberet, ipſe in *Præfatione ad Lectorem, Seriei Dynaſtarum & Regum Daniæ* præmiſſa, ſatis declarat; & qvamvis tempus non memoret, probabile tamen id factum eſſe, & non tantum conſilium de hoc opere captum, ſed partem etiam ejus in literas redactam fuiſſe duobus prioribus annis, nempe 1660 & 1661. qvos monumentis Islandicis in gratiam prædicti Regis Danice vertendis impendit, anteqvam ab eodem 1662 in

Islandiam

Islandiam missus est; adeo ut difficultates, qvas in eo rite perficiendo non potuit non offendere, inter alia in causa fuerint, qvod hoc iter susceperit (a), partim ut super his cum *Brynjulfo Svenonio* Episcopo Skalholtensi, harum rerum peritissimo, deliberationem literariam instituere, partim etiam ut subsidia, qvæ ei adhuc deerant, in hujus viri bibliotheca, manuscriptorum Islandicorum instructissima, circumspicere posset. Maxima vero ex parte demum post ejus reditum, inprimis anno 1663 elaboratum est, & seqventi anno 1664 ad umbilicum perductum, Regiqve, si non statim initio anni, certe ante Pascha traditum, & ab hoc, postqvam perlegerat, honorifico satis elogio, qvod *Torfæum*, ut alias solet, in literas non retulisse, merito dolemus, ornatum est (b). Nec minorem gratiam ab eruditis meruit; idqve optimo jure. Nam etsi tum longe abesset ab ea perfectione, qvam iteratis autoris curis, aliorumqve consiliis, postea nactum est, mirari tamen licet hominem, qvi vicesimum octavum ætatis annum nondum compleverat, tantillo temporis spatio, cum tantum non omnia Islandorum monumenta adhuc inedita laterent, talem historiæ Danicæ antiqvæ ideam effingere potuisse, qvæ conjunctis tot antiqviorum historicorum laboribus derogare, novamqve illi faciem inducere valuerit.

§. 2. Qvantum cætera discrimen fuerit inter *Seriem*, qvalis à *Torfæo* primum conscripta erat, & qvalis post ab eo elaborata & edita est, exemplaria illius, qvæ adhuc supersunt, & qvorum tria Bibliotheca Mstorum Magnæana No. 862. 863. & 864. servat, ad oculum monstrant. In his enim (ut id velut per indicem notemus), qvod Libro 1mo editæ respondeat, sola fere absolvitur Sectione 1ma Prolegomenorum, *de annalium Islandicorum antiqvitate*, qvæ nonnullos tantum veterum Islandiæ scriptorum, qvi Libr. 1. Cap. 4. plene satis recensentur, breviter, & solis fere *Undalini*, *Wormii* & *Stephanii* verbis memorat. Libro 2do *de epocha Regni Danici Pars* qvidem 1ma respondet, eadem-

(a) Conf. F. *Johannæi* Hist. Eccl. Isl. Tom. III. pag. 569. not. b.
(b) Libell. supl. *Torfæi* 18 Aug. 1682.

eademqve inscriptione insignita est; hæc vero tribus tantum capitibus, nempe 1) *Unde Islandorum historiæ narrationem suam ordiantur, & qvare altius non penetraverint?* 2) *An rerum septentrionalium scriptores altius qvam annales Islandorum ascendant, & qvo jure id fiat?* & 3tio) *de Othinianæ & Asianorum immigrationis epocha:* constat, qvæ maxima ex parte in eis tantum occupantur, qvæ prædicti Libri Cap. 2do ad 5tum edita sunt, sed reliqva omnia vix ac ne vix qvidem tangunt. Libri 3tii argumentum, *catalogus* nempe *vel Series Dynastarum Regumqve Daniæ*, Parte 2da continetur. Hæc autem præter *Prolegomena*, qvæ fundamenta, editi capite 1mo exposita, recenset, septem tantum capita habet, nempe 1mum *de Skioldo primo Daniæ Monarcha.* 2dum *de Fridleifo, Frothone Pacifico, Hiarnone Poëta, Fridleifo* 1mo, *Havaro Handrame, Frothone* 2do *& Vermundo Sapiente.* 3tium *de Rigo, qvi primus Regium titulum in Dania usurpavit, & Danpo, Dano, Regni eponymo, Frothone paci dedito s. tertio, Fridleifo celere & Halfdano, Frothone* 4to *& Olone Vegetis, Ingello, Frothone* 5to *& Halfdano, fratribus Helgone Roe, & Rolfo Krakio.* 4tum *de Interregno.* 5tum *de Ivaro Vidfadmio, Rörecho Slaungvanbaugo, Haraldo Hildetann, Sigurdo Ringo & Ragnaro Lodbroch.* 6tum *de divisione Regni inter duos Lodbrochi filios Sigurdum ὀφιωδὴν & Hvitserkum, de Canuto, Hörda-Cnuto dicto, Gormone Grandævo & Haraldo Blátann, it. de Gothreco Jutiæ Rege, & ejus successoribus Jutiæ regibus, & religione christiana in Daniam introducta;* & deniqve 7um *de Svenone Tiuguskegg, Canuto Magno, Hörda-Canuto* 2do, *Magno Bono, Olai sancti Norvegiæ Regis filio, & Svenone Estritio s. Ulfonis filio;* qvæ cum totum illud temporis spatium, qvod *Serie* edita & *Trifolio* una continetur, complectantur, & ultra etiam progrediantur, manifestum evadit, qvantam mutationem externa libri forma subierit. Qvantam autem nova testimonia & ratiocinia, qvæ per totum fere accesserunt, singulis capitibus vel argumentis attulerint,

sigillatim

ſigillatim recenſere ſuperfluum eſt, cum *Torfæus* poſtea omnia qvæ in priori hac *Serie* aliter qvam in edita dicta inveniuntur, penitus rejecerit, & pro ſuis agnoſcere recuſaverit (c).

§. 3. Cæterum qvod *Series* tamdiu inedita delituerit, in cauſa fuerunt varii illi caſus, qvibus autor ab anno 1664 ad 1682. jactatus eſt. Ut vero Hiſtoriæ Norvegicæ condendæ munus ſibi demandatum accepit, facile animadvertit neceſſarium fore, ut disqviſitiones, qvas controverſæ chronologiæ ſeptentrionalis antiqvæ partes poſtularent, ab ipſa hiſtoria ſepararentur, primumqve abſolverentur. Unde vix decennium *Hiſtoriæ Norvegicæ* impenderat, priusqvam de *Serie* expolienda & edenda ſerio cogitare cœpit, eoqve ſenſu 1692. *Arnæ Magnæo* indicavit, ſe ei caſtigandæ manus admoviſſe, qvod haud parum moleſtiæ habiturum eſſe ſtatim verebatur, cum fieri non poſſet, ut qvalis primum ſcripta erat, ederetur, ſed in plurimis mutari opus haberet. Hoc tamen, aliis laboribus distractus, intermittere coactus eſt usqve ad annum 1695. Tum autem, & inprimis toto autumno ejusdem anni, *Seriei* ornandæ & perficiendæ omni niſu inſudavit, idqve ſe in literis ad *Joh. Laurentii* 13 Febr. 1696. arduum ſatis & difficile ſenſiſſe profitetur, inter alia reſpectu præmiſſi tractatus *de auctoritate Scriptorum ſeptentrionalium*, (qvi primum ejus librum nunc efficit), ubi ſuum de Scriptoribus hiſtoriæ ſeptentrionalis Danicis, Svecicis & Islandicis judicium expoſuerat; In eundem laborem maximam anni 1696 partem etiam inſumſit, eumqve porro ita continuavit, ut 1697, Hafniam veniens, opus, ſecundis hiſce curis plurimum mutatum, emendatum, & inſigniter auctum *Vindingio* cenſendum exhibere poſſet, cujus etiam in id cenſuram die 2do Auguſti ejusdem anni datam reportavit.

§. 4. Sed ne hic qvidem hujus laboris finis. Anno enim 1698 non tantum *Refutationem* ſ. *Anatomen* (ut ipſe vocat) *Johannis Magni*, qvam libro 3tio *Hiſtoriæ Norvegicæ* antemonarchicæ ſubjungere primum ſtatuerat, poſtqvam *Arnæ Magnæi*

(c) Vide Præfat. ad Seriem.

Magnæi consilium, ut *Seriei*, ad cujus calcem nunc legitur, attexeretur, probaverat, sub examen revocavit, (licet eam primum ad diem 13 Aprilis anni 1700 absolutam transmitteret) sed præterea etiam varia nova capita, qvæ tum elaboravit, subinde ei misit, suis locis *Seriei* addenda, & in his unum, (qvod tamen non in *Serie*, sed in *Historia Norvegica* & qvidem T. 1. libr. 3. Sect. 4. p. 148. & seqv. hodie exstat) *utrum Odinus, an vero Forniotus prior vixerit;* nec non & alterum, (qvod libr. 2dum *Seriei* p. 198. claudit) *de antiqvitatibus Hibernicis O-Flaberty & aliorum*, qvi primas eorum colonias 312 annis post diluvium, secundas vero Salomonis tempore ex septentrione advenisse tradunt, qvod utrumqve ei incredibile videbatur. Ex Commentatione autem *de Odino & Fornioto* in mandatis dedit *Magnæo*, ut argumenta seligeret, qvæ validissima judicaret, sibiqve indicaret qvas epochas potissimum admitteret, ut librum III. de originibus gentis Norvegicæ ad eas componere posset, cui etiam qvædam, qvæ *Magnæus* in *Serie* omiserat, ejusqve mentem assecutus non fuerat, inserere statuit; cetera eos, qvi Forniotum & Dellingum pro solis fabulis habent, suo sensu abundare facile patiebatur, sed si ita pro historia haberi deberent, necesse esse putavit, ut hæc eo modo procederet, qvo ipse eam scripserat. Adhæc librum 1mum *Seriei* ad ductum animadversionum, qvas in eum à *Magnæo* communicatas acceperat, denuo recognovit, & qvædam delevit & mutavit, qvædam vero novis rationibus adductis ulterius confirmavit. Qvod reliqvum erat in literis ad eum 15 Oct. 1698. datis haud parum sibi gratulabatur *Seriem* ei placuisse, simul tamen suspicatus, nonnulla in ea, cum prelo tandem subjicienda esset, inventum iri, qvæ ulteriori adhuc emendatione indigere possent; imo tum sibi adhuc restare scribit libr. 3. caput 10um de Ragnare Lodbroche, qvod in plura dividere decreverat, ibiqve, ut in *Serie* edita factum esse videmus, amplius demonstrare plures fuisse Ragnares, 1) ex linea recta ascendente, 2) ex descendente, 3) ex synchronismo trium Regum, nempe Sigurdi Fafnericidæ, Ermanarici & Giukungorum, qvos tunc opinabatur

nabatur primi Ragnaris tempore vixisse; & deniqve 4) ex synchronismo Regum tributariorum, qvos nihil ad primum Ragnarem, sed solum ad posteriorem, Sigurdi Hringi filium, pertinere tum censuit, adeoqve omnia qvæ de his ante secus scripserat, de novo elaborari & mutari necesse esse, ne sibi ipsi contrarius fieret. De *Jornandis* autem auctoritate *Magnæi* sententiam amplexus est, qvæ qvalis fuerit, ex *Serie* edita (pag. 342. & alibi) judicari facile potest. In literis ad eum 11 Dec. 1698. se adhuc in *Serie* emendanda occupatum esse narrat, & mentem fere perdidisse in Ragnare Lodbroche, cum longe alia, qvam qvæ antea observaverat, tunc detexisset, qvomodo diversi Ragnares confusi essent, & speciatim eum, qvi Ermanarici tempore vixisse traditur, nullo modo consistere posse, eamqve Ragnarum pluralitatem in literis ad eundem 14 Jan. 1699. animum sibi adhuc in diversa trahere qvestus est, totqve sibi eorum genios ubiqve oberrare, ut se primum lynceum, mox cæcum facerent. Difficultates autem qvibus in hoc chronologiæ veteris articulo maxime premebatur, has præcipue recenset, nempe: " *Ragnarem ante Londinum conditum, imo* „ *ante Julii Cæsaris tempora vixisse & mortuum esse: Rag-* „ *narem circa vel ante Valentis Imperatoris tempora, cum* „ *Ermanaricus Svanbildem uxoris ejus sororem eqvis concul-* „ *candam objecit, floruisse:* porro Ragnarem *cum Carolo Mag-* „ *no bellum gessisse, tumqve adultos filios habuisse: Ragna-* „ *rem filium suum Biörnem ferrei lateris, tutore Hastingo,* „ *peregre ablegasse* 841, *eumqve secundum qvosdam* 845, „ *sed secundum alios* 867, *mortuum esse: Ellam unum Rag-* „ *narem occidisse, aucupem Sancti Edmundi alterum, tertium* „ *vero repentina morte sublatum esse: Septem annis post eum,* „ *qvi* 845 *occubuit, Haraldum pulchricomum, qvi ab eo* „ *qvinto gradu descendit, natum esse, & tamen, ante qvam* „ *ultimus obiit, qvatuor annos regnasse; qvæ omnia secum* „ *invicem conciliari nullo modo possent* ". Et qvantum eum hæc & alia id genus dubia torserint, in epistola ad *Meyerum*, die 11 Dec. anni 1698. data, ipse optime declarat his verbis:

„ *Seriem Regum Daniæ proxima æstate typis describendam* „ *Domino Arnæ Magnæo tradidi, jam non minore necessitate Historiæ Norvegicæ præmittendam, quam incogitantia, imo temeritate à principio in me receptam, cum gloriosiss. memoriæ Domini mei Regis postulatis refragari nefas duxerim, nec tamen qvid postularetur perpenderim, nec vires meas. Nunc demum qvid ad hoc reqviratur, & adhuc tamen per caliginem, video, & plura qvæ explicari omnino neqveunt, agnosco*": eoqve sensu *Seriem* in literis ad *Benzonium* 15 Nov. 1702, qvostqvam Skioldungorum sive antiqvissimorum Daniæ Regum historia interiit, *opus vere desperatum* appellat. Nihilo tamen minus iteratis hisce circa *Seriem* curis per totum annum 1699 indefessus incubuit, & præter alia cum literis 21 Junii varias in eam emendationes & accessiones suis locis inserendas *Magnæo* misit, adjecto mandato, ut relationum dissensum, si qvis adhuc superesset, præ ceteris diligenter observaret, & ubi opus esset, corrigeret. Qvantum autem emolumenti hæc ejus assiduitas operi attulerit, in Epistola ad Consiliarium intimum *Plessium* 28 Nov. ejusdem anni indicat, innuens: „ *illud jam triplo auctius otii sui qvamvis longioris rationem reddere, seqve parum certe in Historia Norvegica profecisse, nisi hunc laborem prius exantlasset*".

§. 5. Ut *Seriem* 1697. à censore receperat, per literas 28 Sept. ejusdem anni cum *Magnæo* agere cœpit, ut de aliqvo circumspiceret, qvi omnia ejus scripta, qvam primum prelo parata essent, certis conditionibus suo sumtu ederet, qvod non dubitavit Lipsiæ obtineri posse; *Seriem* vero Hafniæ imprimi necesse esse dixit, ne nimis multis erroribus deformaretur. Præ omnibus tamen maximam hac in re in ipsius *Magnæi*, cui eo fine omnes suos libros testamento legare statuerat, opera & fide spem collocavit; isqve etiam se suis impensis *Seriem* editurum obtulit, si *Torfæus* 30 exemplaria 50 imperialibus redimere vellet; Cum vero hic 20 tantum vel ad summum 30 imperiales concedere vellet, idqve ea lege, ut statim anno 1698 prelo subjiceretur, proxi-

moqve

moqve anno, si non ante Februarii, certe ante Junii, finem absolveretur, hoc effectu caruit. Qvæ cum *Johanne Laurentii* anno 1698 eodem fine egit, frustra etiam fuerunt. Cum hic dimidium impensarum, ut in *Historiam Orcadum*, conferre abnueret, contra vero pro qvalibet plagula imprimenda 10 marcarum Danicarum cum dimidia mercedem postularet. Tandem *Magnæo*, cui id antea in mandatis dederat, conciliante, bibliopola Academiæ *Melchior Liebe* se induci passus est ut sumtus suppeditaret, eo qvidem effectu, ut *Torfæus* non tantum *Meyero* ad diem 20 Junii 1699 scribere posset: "*Series Regum Daniæ in officina typographica jam imprimitur, parsqve ut spero prima ante novi anni initium absolvetur, idqve sub inspectione* „ *Arnæ Magnæi* (qvi correctoris munus in se susceperat) *prosperiore ut auguror fato, qvam Orcades*", sed etiam ut primas novem impressæ plagulas ante medium Decembris ejusdem anni transmissas acciperet, contentus, si ante anni finem ea pars absolveretur, qva ad viam ei parti *Historiæ Norvegicæ*, qvam tum censuræ academicæ submittere decreverat, sternendam opus erat, si modo *Series* integra in Februario anni 1700 prodiret. Hoc enim si fieret, Hafniam tendere, simulqve, qvæ ex *Historia Norvegica* paraverat, exhibere statuerat; qvo facto se salarium, à morte Christiani 5ti detentum, facile impetraturum, &, ut res suæ, hac de causa haud parum dubiæ, in pristinum statum restituerentur, impetraturum speravit. Cum vero *Seriei* editio eo anno ad umbilicum perduci non posset, isqve sibi conducere non sentiret, Hafniæ morari, donec absolveretur, domi permanere, aliumqve rerum suarum eventum exspectare cogebatur.

§. 6. Causa autem hujus cunctationis haud minima fuit, qvod nonnulli haud exigui nominis viri argumentum libri adeo improbaverunt, ut parum abesset qvin prohibitus fuisset, idqve *Saxonis* gratia, qvod etiam *Torfæus* in literis ad *Magnæum* 3 Nov. 1700 datis, se metuisse, nec parum de eo sollicitum fuisse, ipse fatetur; sibi vero id tempestive indicari debuisse haud immerito urgebat, cum tam multa haberet, qvibus hoc institu-

tum tueretur, ex qvibus in variis epistolis inter alia memorat: „*se mandato Regio, ut secundum antiqvitates Islandicas scri-* „*beret, obtemperare non potuisse, si Saxonem seqvi voluisset;* „*Regem eum diligenter legisse, nec tamen probasse; contra* „*chronico Norvegico Snorronis plurimum delectatum fuisse,* „*& Islandica scire voluisse; sibiqve adeo, qvod imperatum* „*erat, qvodqve à veteribus traditum invenit, transscribere,* „*& rationes, qvantum potuit, reddere, necesse fuisse; cui-* „*libet ex his, qvantum vellet, credere vel rejicere liberum;* „*imo sibi ipsi minime ingratum, sed gratissimum potius fore,* „*si qvis errores ab Islandis commissos detegere vellet, qvos* „*etiam ipse minime reticuisset, cum sui esse officii duxisset,* „*veritatem tantum, vel vero proxima, qværere & seqvi*". Interim ea cautione, rebus sic stantibus, opus esse judicavit, ut liber, anteqvam in publicum prodiret, multorum oculis non exponeretur. Accesserunt etiam aliæ moræ causæ, & in his ultima, qvam opus adhuc postulare videbatur, cura; qvod *Torfæus* sentiens, studium, qvale annis 1698 & 1699 in eo elimando collocaverat, etiam postqvam imprimi cœptum est, annis nempe 1700 & 1701 continuavit, eoqve fine *Magnæum* identidem sollicitare non destitit, ut suam qvoqve operam conferret. Qvod enim hic, postqvam animadversiones in librum primum miserat, se à reliqvis eodem modo castigandis excusaverat, & speciatim significaverat, librum tertium melius, qvam ab eo factum erat, scribi non posse, lectioni nimium festinatæ adscripsit, & nullo modo admittere voluit, cum tam in libro 2do qvam tertio varia adhuc superesse ipse sentiret, qvæ ulteriori lima egere possent, & præsertim antilogias sive dissensum relationum, qvem, qvantum qvidem fieri posset, ut notaret & conciliaret, per literas 15 Jan. 1700 denuo rogavit. Nec *Magnæus* hac in parte eruditi amici officio defuit; *Torfæus* enim se in literis ad eum 3 Nov. 1700 datis *antea varias*, & tum iterum *novas* in *Seriem observatioues* ab eo accepisse, indicat, & ad harum priores, suas animadversiones, & *corrigenda* in eis, qvæ tum impressa erant, cum eisdem

literis

literis remisit; posteriores vero postea discussit; seqventisqve anni initio *novas* ab eo recepit; qvæ eorum disceptationes tandem effecerunt, ut *Torfæus* non solum folia *Seriei* bene multa, (& in his U p. 153. 154.) postqvam impressa erant, rejecta demeret, novaqve substitueret, sed etiam *analecta* qvæ ad calcem ejus p. 492. exstant, subinde adderet, initio demum anni 1702 absoluta. Circa externam operis formam nonnulla etiam prædictis annis mutata fuisse *Torfæi* literæ ad *Magnæum* 15 Jan. 1700 indicant, ubi se, qvæ de *Gormi & Haraldi Gormi filii obitu* antea scripserat, tum ita contraxisse innuit, ut uno obtutu videri possent, adeoqve necesse esse, ut ex his capitibus (qvæ tamen non in *Serie* sed in *Trifolio* locum post invenerunt) nonnulla demerentur. Hoc etiam sensu in literis ad eundem 22 Martii 1701 scribit se sperare, *Dissertationis de Starkadis* (qvæ Part. 1. *Histor. Norvegiæ* librum 5tum pag. 250 seqv. hodie claudit) post Sigurdum Hringum in *Serie* locum fore; ut plura eo pertinentia, sed aptius infra commemoranda, taceam. Cum autem prædictæ de *Serie* disceptationes, qvæ ei cum *Magnæo* intercesserunt, ob argumenti difficultatem satis graves essent, multumqve temporis, ob locorum distantiam, sæpe effluere, anteqvam unus alterius responsa habere, & plene de his inter eos convenire potuit, adeo longa in imprimendo mora nectebatur, ut omnem ejus patientiam prorsus fatigaret; & qvamvis in literis ad *Magnæum* 22 Martii plurimum de hoc qvereretur, exoptans ut liber circa festum pentecostes ejusdem anni absolveretur; sic enim se, si rerum suarum componendarum causa Hafniam ea æstate (ut in animo habuit) veniret, Regi eum offerre posse; tantum tamen ab hoc abfuit, ut contra circa initium Septembris, qvo in Norvegiam rediit, ulterius qvam ad Ragnarem, (sive libr. 3. cap. 12.) perductus non esset, de qvo qvæ agebant *Magnæum* sibi cum reliqvis plagulis impressis non misisse, atqve ideo occasionem ea relegendi & penitus examinandi sibi præreptam fuisse, in literis ad eum 3 Dec. 1701 haud sine causa doluit. Cumqve ita librum ad festum Michaelis prædicti anni, qvod tamen Hafnia discedens autumaverat,

absolvi

absolvi non potuisse cerneret, spem adhuc fovit *Magnæum* ita cum bibliopola egisse, ut ad initium novi anni, qvod & enixe petiit & optavit, prodiret, & in ea opinione Supremo Secretario Domino *Ditleifo Wibe*, per qvem eum, nisi *Magnæus* aliter dispensavisset, Regi offerri optaverat, in hunc sensum scripserat: „ *cum verisimile videatur, neqve enim certi qvid in tanta* „ *distantia definire possum, principio novi anni exiturum in* „ *publicum librum, jam diu in officina calcographica prælis* „ *lassatum, qvi Series Regum Daniæ inscribitur, R. M. con-* „ *secratum, providendum statui, ut simul cum illo exemplari,* „ *qvod per amicum meum Arnam Magnæum T. Exc. meo* „ *nomine humillime exhibendum destinavi, hæc qvoqve epi-* „ *stola ad Te perveniat*". Hoc tamen secus accidit, finis enim operi prius non est impositus, qvam vere anni 1702, qvo *Magnæus* in Islandiam ablegatus est, *Torfæus* vero id circa medium anni primum recepit, lætus tamen, qvod post tantam molestiarum iliadem absolutum tandem vidisset.

§. 7. Correctoris munus ut *Magnæo* præ aliis demandaret, satis caussarum habuit, & primum qvidem ut ejus in studiis historicis, & præsertim antiqvitatibus septentrionalibus, peritiam, licet cetera ejus temporis eruditis haud omnino ignotam, palam commendare posset, & deinde etiam, qvod eo excepto neminem nosset, qvi omnia monumenta antiqva, qvibus *Series* superstructa erat, tanta cura versavisset, qviqve de singulis, iis inprimis, qvæ in his maxime perplexa erant, æqve exacte judicare posset. Nec spes eum hac in re fefellit. Ex ejus enim epistolis non solum satis apparet, qvod eum *Magnæus* in multis ad *Seriem* pertinentibus, & inter alia in testimoniis veterum conqvirendis, calculis chronologicis exigendis & conferendis, & deniqve in locis difficilibus, & maxime in carminibus antiqvis, recte vertendis, insigniter juverit, sed ipse etiam hanc ejus operam in suis ad eum literis gratus sæpius agnoscit, imo in nonnullis ad alios post *Seriem* editam scriptis candide confitetur, *eam, qvalis tunc in lucem venerat, prodire nun-*

qvam

qvam potuisse, se præsertim absente, nisi eum adjutorem habuisset. Contra tamen diffitendum non est, qvod *Magnæus* sæpius in mutando & resecando liberius multo qvam *Torfæus* optaverat, vel optare jure potuerat, egerit. Eoqve hic intuitu in litteris ad eum 16 Dec. 1701 haud parum dolet, *qvod nimis multa compendia*, qvæ ei necessaria non videbantur, in eis, qvæ tum impressa erant, *fecisset*. In alia ad eum epistola, 11 Febr. 1702 data, eodem respectu scribit, *se, ubi impressa cum originali suo exemplo contulit, omnia ita inversa deprehendisse, ut se tam cito singula perspicere posse tantum non desperaret.* Præ ceteris ægerrime tulit *eum in variis, qvæ ex suo sensu excluserat*, (ex qvibus, *tabulas genealogicas* per totum librum tertium, speciatim memorat) *operam, qvam eis elaborandis impenderat, sibi vere perdidisse, cum, qvæ ex his Historiæ Norvegicæ apposite inseri non possent, qvo reponeret, nesciret; sed librum sibi, absentiæ causa, qvalem acciperet, non qvalem vellet, habendum;* unde concludi facile potest has mutationes nec paucas nec exiguas fuisse; idqve ejus ad *Magnæum* literæ 16 Apr. 1703. datæ plene confirmant, qvatenus in his gravissime qveritur, exemplar manuscriptum, qvo ad *Seriem* imprimendam usus fuerat, qvodqve, postqvam edita erat, ei remiserat, *ita eum perturbavisse, ut se vix inde extricare posset; qvædam scilicet litura inducta, qvædam erasa, nihil in ordinem redactum fuisse, multasqve ad hæc animadversiones stylo tantum plumbeo scriptas, se, qvid significarent, asseqvi non potuisse*, eis solum exceptis, qvæ *Magnæus Seriei* inseri noluerat de Regibus Daniæ, qvi ibi antea memorati erant. Ex hoc tamen consilio Reges, Halfdano Nigro antiqviores, ut & eos, qvi in *Hervoræ & Ragnaris* Historiis memorantur, usqve ad Haraldum Pulchricomum, ad partem primam *Historiæ Norvegicæ*, ubi Libris IXno & Xmo hodie comparent, referre constituit, qvo tamen haud pauca in hac inverti sensit. Hoc etiam inductus, *Sturlaugi Laboriosi vitam* in unum caput (qvod libri 6ti septimum nunc est, ibid. T. I. p. 201.) tum contraxit, similiqve

modo plures ejusdem farinæ historias tractare decrevit, ne materia legentibus odiosa fieret, qvo hanc operis partem multo qvam antea breviorem fore haud gravate tulit. Sed qvantumcunqve anno 1702 inopinatum *Magnæi* in Islandiam abitum, & perturbationem rebus suis per hunc inductam, initio doluit, qvod ei hoc iter ante non indicaverat, multo minus ad varia maximi momenti capita, qvæ ei de suis operibus scripserat, responderat, nec chartas ei creditas restituerat, cum nauclerus, cui hæc omnia discedens tradiderat, adversis ventis tamdiu detineretur, ut *Torfæus* nihil horum ante Decembrem obtineret; & qvantumcunqve *Series* multis de causis eum antea sollicitum tenuerat; haud parum tamen mox erigebatur, cum eam, ubi prodierat, plurimum laudari audiret, & a proceribus etiam avide legi, ex qvibus Exc. Dom. *Fridericus Gabel*, qvi Pro-Regis partibus in Norvegia tum fungebatur, nonnullas in eam *Animadversiones* conscribere dignatus est. Unde tanto magis, præsertim in tanta argumenti novitate, mirum videri haud immerito potest, eam emptores admodum paucos invenisse, cujus rei causam bibliopola partim in *Johannem Laurentii* conjecit, qvasi hic exemplaria bene multa furtim impressisset & vendidisset, partim in materiam, qvod hæc, ob multa illa folia, qvæ dilacerata erant, & de novo impressa, omnem nitorem perdidisset, & partim deniqve in argumentum libri, qvod scilicet hic ad recentiora tempora continuatus non esset. *Torfæus* autem ut primum pro mera suspicione, eaqve haudqvaqvam probabili, habuit, ita secundum merito futile esse censuit, cum omnia folia, de novo impressa, numerata essent, atqve adeo nullam bibliopegis molestiam creare possent; tertium mandato Regio, ut *Seriem* eousqve tantum, qvo monumenta Danica & Islandica dissentiunt, perduceret, facile excusavit. Interea tamen hæc vendendi difficultas ansam bibliopolæ dedisse videtur, ut novo *Universi septentrionis antiqvitatum* titulo, qvem nonnulla *Seriei* exemplaria etiam hodie præferunt, plures emtores allicere tentaret, qvod tamen, ut omnem alium fucum, *Torfæo* valde displicuisse, ejus hac de re **monitum** ad calcem *Grönlandiæ antiqvæ* editum docet.

§. 8.

§. 8. Ut autem pateat, qvomodo *Series*, sine principalis argumenti detrimento, tantum mutari, & præsertim tam multa, qvæ ibi ab initio locum habuerunt, inde eliminari potuerint, sciendum est, *Torfæum*, dum ei, anteqvam in publicum prodiit, emendandæ & expoliendæ incubuit, aliqvando in animo habuisse, eam in qvatuor libros dividere, & qvidem in qvarto fabulas, qvas *Saxo* secutus fuerat, *historiæ fabularis* vel *mythicæ* titulo, sigillatim recensere & excutere; tum *Diodori Siculi* exemplo, qvi historiam mythicam separatim tractaverat, & nihilominus præterea talia historiæ inseruerat, qvalia *Torfæus* in sua retinere noluit; tum, & maxime qvidem, qvod hoc satis convenienter ad suum institutum fieri posse censuit; sic enim se ipsum ab omni suspicione, qvod historiam fabulis miscuisset, optime liberari posse, si fundamenta tantum, qvibus *Saxo* suum opus superstruxit, ita detegeret & explicaret. Sic etiam *Seriem* magis placituram sperabat, cum plures historias legerent, qvam disqvisitiones chronologicas, ad Regum ordinem demonstrandum pertinentes. Augurabatur qvidem *Arnam Magnæum*; cui hoc in literis 11 Dec. 1698 primum significavit, qvemqve suam super eo sententiam rogavit, judicaturum, paucis has fabulas absolvi posse; ipse vero eas, utpote à se operose satis descriptas, nimis contrahi noluit; Sic in Humblo & Lothero integra loca de Humblio Hunniæ Rege & Hlaudure vel Lothero Heidreki filio; in Alrico & Gestiblindo, de eodem Heidreko & Gesto cœco; in Josura Frodii 3tii filia, de Arngrimi filiis & Eysura, qvæ omnia in *Serie* (p. 247-48. 255-56. 256-57 it. 261-62.) strictim tantum indicantur, ex *Hervarar saga* transscribere statuit. Has autem fabulas, qvo in variis epistolis ad *Arnam Magnæum*, anno 1699 exaratis, præter Hervarar-Sagam, refert *narrationes de Indridio Ilbreid*, sive Pansa, nec non de *Hiarando Hognio & Hedino*, ut & *Asmundi & Egillis Unimani*, *Halfdani Eysteinis filii*, *Sorlii Robusti*, *Hrolfi Krakii*, *Thorsteini Vikingi filii*, ut & *Herraudi & Bosii* Vitas, libro tertio *Seriei* ab initio integras inseruerat; hoc vero anno, postqvam eas peculiari

 liari

liari libro uberiores edere decreverat, iis ita contrahendis manus admovit, ut locum in ea habere possent, unde etiam factum est, ut ea, de qvibus harum plurimæ agunt, vel omnino non, vel paucis tantum, maxime ad genealogias & synchronismos illustrandos, in *Serie*, ex. gr. *Asmundi & Egillis vita* p. 500. *Hrolfi Krakii* pag. 284. seqv. *Thorsteini Vikingi filii* p. 30-34. it. p. 493, memorentur, excepta *narratione de Hognio & Hedino*, qvæ non tantum, ut reliqvæ, p. 262. pro instituti ratione leviter tangitur; sed etiam integra in *appendice* 2. p. 476. locum sortita est. Cumqve *Magnæus* hoc ejus institutum probaret, non tantum universam *Hrolfi Krakii historiam*, ut eam tum conscripserat, & oratiunculas paraphrastice exposuerat, ut & *Egillis Unimani vitam*, qvatenus Frothonis 3tii tempora illustrat, in compendium tamen redactam, qvarto huic *Seriei* libro inserere statuit, sed reliqvas etiam, qvas supra memoravimus, qvales eas hoc animo elaboraverat, cum epistola 3 Apr. anni 1700 data, *Magnæo* transmisit, ei similiter inserendas. Qva lucubratione fieri aliter non potuit qvam ut plurima comprehenderet, qvæ propius multo ad universam Norvegiæ, imo totius septentrionis, historiam, qvam ad controversum Daniæ Regum ordinem pertinent. Hoc vero propositum, qvantum ad *Hrolfi Krakii* historiam attinet, ex *Magnæi* mente, qvi, ut speciminis instar, ante *Seriem* ipsam ederetur, svasit, brevi mutatum est, consiliumqve de ea separatim edenda ante finem Novembris ejusdem anni captum; Qvod ubi factum erat, reliqvas etiam, qvas supra memoravimus, & plures forte id genus historias, ne *Seriem* ultra modum exaugerent, nimisqve retardarent, *Magnæus* suopte consilio ab ea separavit, unde *Torfæus* iis in parte prima *Historiæ Norvegicæ*, & qvidem *Thorsteini Vikingi filii Vitæ* in Libro 5. *Sorlii Robusti*, in Lib. 6. Sect. 3. *Halfdani Eysteinis filii*, in Lib. 7. Sect. 1. *Asmundi & Egillis*, in Lib. 7. Sect. 2. *Hervarar-Sagæ* in Lib. 10. Sect. 2. *narrationi* vero *de Indridio Pansa* in parte Secunda Libr. 10. Cap. 10. locum post assignavit.

§. 9.

§. 9. Nec minorem mutationem *Series* passa est, ratione temporis vel intervalli, qvod decurrit. Ea enim, qvam *Torfæus* in gratiam Friderici 3tii primam conscripserat, usqve ad Svenonem Estritium perducta erat; contra vero edita in Gormo Grandævo desinit. Unde, si nihil præter Præfationes huic & *Trifolio* præmissas hac de re suppeteret, credi facile posset, *Torfæum* vel statim ac libro expoliendo & edendo manum admovit, vel saltem volentem, hanc mutationem fecisse. Verum ex epistolis ejus satis superqve patet, eam ei, etiam postqvam *Series* prelum subierat, mentem fuisse, ut non tantum Gormi, sed etiam Haraldi Cærulidentis, & Sveinis barbæ furcatæ chronologia, Libri in ea tertii partem faceret; unde etiam disqvisitionem: *utrum Jomsburgum Haraldi an Sveinis tempore conditum fuerit*, qvæ 12 *Trifolii* Caput nunc efficit, *Magnæo* 1698 transmisit, suo loco inferendam, eo maxime fine, ut eo facilius in *Historia Norvegica*, ubi tam Haraldi, qvam Sveinis, tanqvam Norvegiæ Regum, gesta describenda erant (qvod T. 2. Lib. 6to, 7mo & 8vo ab eo factum est) progredi posset, nec prolixis id genus digressionibus, qvæ, ex scopo *Seriei*, aptiorem in hac locum invenire possent, detineretur, cetera sibi *Magnæi* operam expetens, ut hic, qvæ forte de his in scriptoribus rerum Germanicarum, qvos ipse tunc temporis ad manum non habuit, observasset, suppleret & annotaret. Nec multo post, eodem anno, alterum huc spectantem tractatum, qvem in alia epistola, *Scriptorum Islandicorum cum aliis, circa Religionis christianæ in Dania initia, & Haraldi Cærulidentis historiam, conciliationem*, ipse appellat, qviqve *Trifolii* capit. 8. ad 11. nunc legitur, similiter misit, qvo ea inprimis revocaverat correxeratqve, qvæ se de religionis christianæ in Daniam introductæ tempore antea minus feliciter tractasse tunc animadverterat. Nimis tamen multa, qvæ locum in *Serie* commode invenire non possent, de Haraldo ex historia inseruisse sibi visus est, unde *Magnæo* in mandatis simul dedit, hæc, si vellet, resecare; magis enim conducere putabat, si solæ antilogiæ earumqve conci-

stationes in *Serie* retinerentur, reliqva vero omnia historiæ reservarentur. Qvæ ad Sveinis Regis calamitates pertinent, satis sibi videbatur in Haraldi vita refutasse, unde ex eis, qvæ his ulterius convellendis inservire forte possent, ea tantum, qvæ antea adducta non erant, ad Sveinis vitam referri voluit, qvæ vero ex *Adamo Bremensi* & *Emmæ Encomiaste* adduxerat, retineri posse censuit, idqve factum esse, ex *Trifolio* (p. 125 & 132.) patet. Interea *Seriei* editio, ut supra monstratum est, diutius multo, qvam optaverat, retardabatur, idqve *Magnæo* ansam dedit consulendi ut eam in duo opera divideret. Hoc vero *Torfæus* in literis ad eum, die 22 Martii 1701 datis, penitus abnuit, necessarium esse professus, ut ad idem temporis punctum, ad qvod primum perducta fuerat, continuaretur; *suam enim diligentiam ex magnitudine libri, sive uno, sive duobus voluminibus prodiret, satis apparere; certe nullo modo convenire, ut in Haraldo Cærulidente divideretur, vel finiretur; ita enim tractatum de progressu religionis christianæ in Dania medium abrumpi; & præterea, qvod tum reliqvum esset, valde exile opusculum fore, nulliusqve momenti visum iri*, nisi tota Knytlingorum historiæ narratio eo referenda esset, qvod facere recusavit, partim cum id ad Historiam Danicam proprie pertineret, cujus concinnandæ laborem *Magnæo*, si ei demandaretur, multo libentius cedere voluit, partim qvod nonnulla eo spectantia, *Historiæ Norvegicæ*, ubi occasio dabatur, jam tum inseruerat. Cumqve *Series* ad festum Michaëlis anni 1701, prelum non reliqvisset, qvod tamen optaverat, qvæ post Gormum restabant, saltem sub alio titulo, ex. gr. seqventi: " *accessit tractatus de* „ *Religione christiana in Daniam introducta, & gestis qvibusdam Haraldi Cærulidentis & Sveinis admorsæ barbæ,* „ *vel similis argumenti* ": adjectum iri, adhuc speravit, idqve in literis ad *Magnæum* 16 Dec. ejusdem anni denuo repetit. Hic autem, ut *Torfæo* inscio & reluctante *Ser.* p. 241. indicaverat, eum *Haraldi & Sveinis tempora peculiari scripto illustrasse*, ita ex festinatione, qva *Torfæus Seriei* editionem, idqve non

sine

fine causa, subinde urgebar, occasionem sumsit cum bibliopola agendi, de hac ejus parte seorsim edenda; id tamen *Torfæo*, ut ante, displicuit, haud injuste, in literis ad eum d. 11 Febr. 1702 exaratis, præter libelli parvitatem causanti, *se Haraldi & Sveinis, æqve ac Canuti Magni, utpote Norvegiæ etiam Regum, vitas in HISTORIA NORVEGICA jam tum descripsisse, ut vero controversias chronologicas ex ipso historiæ corpore eliminare posset, ea qvæ de religione christiana in Daniam introducta, ut & de Olai Tryggvini ad Danavirkium militia, agebant*, (qvæqve in *Trifolio*, ut supra notatum est, nunc leguntur) *in SERIE præmittere voluisse, ut his velut fundamentis adstruere, ulteriusqve stabilire posset, qvo tempore Hacon Comes baptisatus fuerit, qvo à fide in Deum & obseqvio erga Haraldum defecerit, & qvamdiu postea regnaverit, ideoqve in omnibus qvæ eo spectabant argumentis, SERIEM allegasse, qvæ tunc cuncta mutari & deleri necesse esset*, qvod tamen eum post oblitum esse ex *Historiæ Norvegicæ* inspectione apparet, qvatenus ibi Tom. 2. p. 259. 273. 278. 284. 292. 293. 296. 336. & forte alibi, in eis, qvæ nunc in *Trifolio* edita leguntur, ad *Seriem* provocat, manifesto indicio, qvod hæc omnia ad *Seriem* referre ab initio constituerit. Interea tamen facile esse judicavit pone Gormum in *Serie* apostrophen facere, ejus tenoris: *opus qvidem jam perductum esse, qvousqve monumenta Islandica à Danicis dissentiunt, cum vero res à duobus seqventibus Regibus gestæ ad Historiam Norvegicam etiam pertinerent, & insignes controversiæ de annorum computatione, qvæ narrationem perturbare possent, in eorum tempora inciderent, petere se ut lectores boni consulant, qvod hæc Supplementi loco SERIEI attexuerit*; qvicqvid autem foret, hæc *Vitarum*, qvippe qvas separatim scripserat, titulo vel nomine edi omnino renuit, imo in omnem eventum tolerare maluit, *Seriei* editionem, qvantumcunqve cetera hanc expetebat, usqve ad pascha anni 1702 suspendi, qvam hoc tantillum separatim edi; cumqve aliqvot menses iterum laberentur,

ante-

anteqvam in publicum prodiit, in ea adhuc fuit opinione, novam hanc moram ideo inductam esse, ut id, prout *Magnæo* in mandatis dederat, una prodire posset; unde, ut impressum *Seriei* exemplar in Gormo finiri viderat, in literis ad *Johannem Laurentii* 5 Julii 1702, graviter de hoc qvestus est; ex qvo plene apparet, qvod *Magnæus* promissum de eis qvæ ad Gormi, Haraldi & Sveinis tempora pertinent, separatim edendis, ad finem *Seriei* p. 446, ex suo sensu addiderit. *Torfæum* autem hoc induxit, ut bibliopolæ, qvi impensas suppeditare ex contractu obligatus erat, tanto magis instaret de hac *Seriei continuatione* vel *appendice*, qvam primum posset, excudenda, cum ipse etiam ei qvestus esset, *Seriem* in antiqvioribus tantum temporibus subsistere, & ad recentiora non descendere; unde etiam sæpedictam *continuationem*, à se denuo revisam, & *Dissertationis historico-chronologicæ* nomine, qvod ei tum præfigere decreverat, insignitam, vere anni 1703 ad eum transmisit. Hoc vero, cum, præter varias à parte bibliopolæ tergiversationes, ob aliorum suorum operum, & in his *Hrolfi Krakii Vitæ*, *Vinlandiæ* & *Grönlandiæ* editiones, usqve in annum 1707, qvo tandem hæc *Seriei* pars, sub *Trifolii historici* nomine, prodiit, differre cogeretur, pro temporis reiqve circumstantiis consultissimum visum est eo modo excusare, qvod à *Serie* avulsa esset, qvo id in *Præfatione* ad dictum *Trifolium* hodie legitur, qvod ad librum 3tium *Seriei* revera pertinere ex antedictis apparet.

§. 10. *Dedicationem* in *Seriem Torfæus* qvidem *Magnæo*, ut suo nomine scriberet, 1699 in mandatis dedit, eam tamen ipse postea scripsit. *Præfationem* etiam 1697, dum Hafniæ morabatur, ipse conscripserat; sed cum liber postea adeo mutatus esset, ut sibi ipsi fere dissimilis evasisset, novam ei præfationem, in qva non tantum universi instituti, sed singulorum etiam capitum ratio speciatim redderetur, præfigi optavit, ideoqve per literas 2 Oct. 1699 datas *Magnæum* rogavit ut hanc suo nomine scriberet, qvod cum is promisisset, idem in literis ad eum 11 Febr. 1702 denuo repetit, idqve ea maxime de causa, qvod

rationem

rationem libri ei tum qvam sibi notiorem esse judicarit. In hac autem Præfatione inter alia memorari voluit, qvod *Magnæum* per totum opus consuluisset, & non solum ejus opera in erroribus typographicis corrigendis usus fuisset, sed etiam bene multa secundum ejus consilia mutavisset, cum aliorum, qvantumvis cetera egregii antiqvarii fuissent, opera eo successu uti non potuisset, idqve qvia monumenta, ex qvibus sua hauserat, publici juris nondum facta erant. *Magnæus* autem, cum circa idem tempus, qvo *Series* prelum tandem reliqvit, suum in Islandiam iter maturare necesse haberet, Præfationem, qvalis à *Torfæo* primum scripta erat, operi præmitti curavit, eis tantum, ut videtur, mutatis, qvæ rationem reddunt cur in Gormo finiatur. Ad *Indicem* vero & *Notas*, qvæ hic jam primum prodeunt, qvod attinet, *Torfæus* jam tum, anteqvam *Series* imprimi cœpta est, per literas 5 Apr. 1699 cum *Magnæo* egit, ut *Indicem* in eam, vel ipse conficeret, vel confici curaret, qvamprimum qvælibet plagula absolveretur, idqve eum ex condicto fecisse in literis 11 Febr. 1702 spem adhuc certissimam fovit, cum vero, *Magnæo* eodem anno in Islandiam profecto, *Series* sine indice prodiret, ipse non tantum indicem statim convasare cœpit, sed etiam breves qvasdam notas, qvibus nonnulla loca vel illustrarentur vel revocarentur, addere decrevit; *qvam suam inconstantiam sibi à cordatis vitio verti non posse* sperabat; *se enim verissimum qværere; ideoqve, cum veriora eis, qvæ prius scripserat, inveniret, hæc mutare solere, qvemadmodum haud pauca folia ex SERIE demserat, novaqve substituerat; cum multo libentius pecuniæ jacturam faceret, qvam talia retineret, qvæ nomen apud posteros tueri non possent; sibi enim ut volens falleret, salarium à Rege non numerari.* Occasionem autem novis hisce notis, qvas eum prioribus analectis additurum *Magnæus* in antecessum auguratus erat, proximam dederunt, tam qvæ hic, contra ejus mentem, sua sponte mutaverat, qvam qvæ *Torfæus* partim in suis ad eum epistolis monuerat, is vero, ob angustiam temporis, emendare omiserat, partim, & maxime qvidem, qvæ

d singula

ſingula iterum iterumqve relegendo, &, inter qvotidianos in cognatis *Hiſtoriæ Norvegicæ* argumentis labores, penitius rimando ipſe detexerat. Sæpedictas *notas* & *Indicem* vere anni 1703 abſolvit, Hafniamqve, ut imprimerentur, miſit. Ut autem bibliopola, qvamvis indicem antea optaverat, librum, ſi accederet, plures emtores inventurum ſperans, moras in edendo nectebat, *Torfæus* in variis epiſtolis, annis 1704 & 1706 exaratis, ut hæc ederentur, flagitare non intermiſit, qvem etiam ad modum ſe hæc propediem editurum eſſe, ad calcem *Grönlandiæ* 1706 editæ publice promiſit, cum autem hoc fruſtra eſſet, isqve eruditos indice multum non indigere judicaret, & præterea per totum illud tempus, qvo poſt *Seriem* editam literis vacare per ſenectutem potuit, tam in minoribus ſuis operibus edendis, qvam in *Hiſtoria Norvegica* perficienda ſatis ſuperqve occupatus eſſet, à propoſito iſta edendi prorſus deſtitiſſe tandem videtur; eaqve ſine dubio cauſa eſt, qvod variis earum obſervationum, qvas hæ notæ continent, partim in *Prolegomenis* ad *Hiſtoriam Norvegicam*, partim in hac ipſa, locum dediſſe deprehendatur; qvod qvamvis ita ſit, non tamen ideo minus utile vel neceſſarium videri debet, hæc ſeparatim edita habere, & *notas* qvidem, ut harum argumentum cum *Serie*, qvo proprie pertinet, eo facilius conferri & conjungi, *Indicem* vero, ut præſtantisſimi hujus libri uſus, hactenus, ob rerum varietatem, nominumqve multitudinem, haud parum impeditus, expeditior eſſe posſit.

§. 11. Verum præter ea qvæ à *Torfæo* tam in prioribus ad *Seriem* Analectis, qvam poſterioribus hiſce *Notis* circa eam obſervata ſunt, in epiſtolis ejus qvædam, ad eam illuſtrandam pertinentia, occurrunt, qvæ, coronidis loco, hic addere libuit, ut lectores omnia, eo ſpectantia, qvæ autor reliqvit, ſimul habere poſſent, ſunt autem qvæ ſeqvuntur:

Qvæ *A Magnæus* in libro 1mo mutaverat, *Torfæus* qvidem in literis ad eum 15 Dec. 1699 probavit, non tamen pejus ſibi viſum eſſe profeſſus, ſi omnia criteria generalia in caput 6tum congesſiſſet, & qvæ forte

à ſe

à se omissa erant, addidisset, illa etiam authentiæ argumenta essent. Qvod vero *Hrolfi Krakii vitam*, p. 30 & 37, ad duas historiarum classes retulisse videbatur, minus probavit; ut & qvod ea, qvæ Islandice tantum versa esse putavit, & in his *Apollonii vitam* historiarum albo eximi voluit, cum *Trojanorum historia*, qvam tamen admiserat, æqvo jure excludi potuisse videretur.

Pag. 30-32. *Thorsteinis Vikingi filii vitam*, cui *Magnæum*, forte in *Bartholini* gratiam, plus justo infensum sensit, rejicere non posse sibi videbatur, tam propter rationes l. c. ut & in *addendis* p. 493. pro ea adductas, qvam qvod ingens illa classis & potentia, qvæ ibi memoratur, regno honori esset; imo ne qvidem *Sturlaugi vitam*, cum vicini nostri, si multa talia haberent, ea in suos usus convertere certe non intermitterent. Se qvidem, *Magnæo* monente, primum statuisse memorat, sciolum qvendam, qvæ in hujus historiæ principio de Alfo habentur, addidisse, postea vero se hanc sententiam mutavisse, unde etiam argumentum pro *Thorsteinis Vita Ser.* p. 31. ex graduum æqvalitate ductum expungi aliqvando voluit, ejusqve loco seqventia reponi: *Qvicqvid sit, historiæ Thorsteini auctoritas vel inde convincitur, qvod Vikingi & Sturlaugi laboriosi tempora cum traditionibus de utroqve conveniant, cum tamen diversæ de iis historiæ ne mentionem qvidem alterius faciant. Freyri, qvi christi tempore vixit, Sturlaugus clientelari jure subjectus erat, qvem anno christi X. mortuum statuimus. Hic occidit Kolum Krappium, ejusqve fratrem uterinum Framarem in societatem recepit, Vikingus autem juvenis annorum qvindecim prius occiderat duos ejus fratres, sororem & sororis maritum, atqve ita mutuo testimonio se confirmant.*

Si Vikingus 30 *annis ante christum natus est, anno christi natali hanc cædem perpetrasse oportet, Sturlaugo adolescentiam non egresso, atqve ita singula conveniunt*; Hæc tamen nec in prioribus ad *Seriem* addendis, neqve in posterioribus ad eam notis observata deprehendimus, qvod minime mirandum, cum æqvalitas graduum in *Thorsteinis* & *Sturlaugi* genealogiis recte se habeat, hæc vero eorum ætas ipsius Thorsteinis genere, & inprimis Noris, à qvo 6 gradu descendit, æra, in *Serie* passim indicata, in historia vero Norveg. & qvidem T. 1. libr. 3. cap. 23. plenissime exposita, penitus subvertantur; ex qva etiam disqvisitione satis apparet, qvomodo in erroneam hanc opinionem inductus fuerit. Qvod autem ad *Thorsteinis*, *Sturlaugi*, *Hervoræ* & aliarum id genus historiarum auctoritatem in genere attinet, lubens qvidem fatebatur, multa in eis futilia occurrere; sed *Herodotum* etiam & *Diodorum* Siculum permulta habere ejusdem farinæ; unde sibi licere, ea qvæ ante Pulchricomi tempora referantur *historico-mythica* profiteri, sed nihilo tamen minus ab oblivione vindicare, ut posteritas sciret, qvid antiqvitas tradiderit; in qvibus id qvod verum est satius putavit conservare, qvam fabulosa subvertere, cum horum interitu illud qvoqve interire necesse esset. Et si argumentum pro Thorsteinis vita, qvod ex Sturlaugi vitæ consensu duxerat, ejusdem commatis *Magnæo* forte videretur, atqve illud, qvo Sigurdus Brenner jus suum in Regnum Norvegiæ tueri voluit, qvod scilicet eum Jonas Kuffungus pro suo cognato agnoverit, minime ei obfuit, si aliud, idemqve melius, substituere posset; se vero qvæ aliqvo modo consistere possent, propter solas auxeses & fabulas interspersas, universa rejicere minime posse duxit. Qvo autem magis in his inoffenso pede procedere posset, dudum optaverat, & *Magnæum* sollicitave-

licitaverat, ut tractatum criticum, historiæ præmittendum, super omnibus veterum Islandorum scriptis, præsertim historicis, adornaret, in qvo, qvæ pro fide dignis admittenda, qvæ vero contra rejicienda essent, plene doceret, cum etiam optimæ veterum historiæ nonnullas fabulas intermixtas haberent. *Saxonem* vero Haraldi Hilditannis & Asmundi athletarum interfectoris Vitam, nec non narrationes de Vikare & Arngrimi filiis ab Islandis mutuatum non esse, ex eo maxime concludebat, qvod horum de his scripta multo plura, & ex parte alia, contineant, qvam qvæ ille habet, adeoqve ex eo translata esse non possent.

Pag. 31. Præter ea, qvæ tam in *Historia Norvegica* T. 1. p. 194. qvam in novis ad hunc *Seriei* locum notis ad genealogiam Thorsteinis illustrandam adducta sunt, *Torfæus*, ut Alfi cum Bryngerde matrimonium cum temporum ratione (de qvo *Magnæus* dubitaverat) consistere evinceret, Alvoram Alfi sororem natam esse posuit anno christi 70. Alfum 110. Unde, si Jotunbiorn natus poneretur anno 71. Raumus filius ejus 91. Bryngerdis vero 120, satis apparere putavit, qvod eam Alfus, propter ætatem, in matrimonio habere potuerit; nec qvid obstare deprehendit, qvominus Alvora, utpote Alfi soror, Raumi etiam filia statueretur.

Pag. 104-106. Argumentum, ad æram immigrationis Odinianæ adstruendam, à graduum ratione ductum *Magnæum* non omnino probavisse, atqve ideo qvædam hic ex suo sensu mutavisse *Torfæus* in literis ad eum 30 Nov. 1700, haud obscure innuit, se malle scribens, ut qvæ ille hic deleri optaverat, retinerentur; qvamvis enim lineæ à Pulchricomo ad Regem Daniæ Fridericum Qvartum descendentis ratio ascendenti, à Pulchricomo ad Odinum, plene non responderet, tantum tamen ea illustrare ei videbatur, ut defectum, vel exi-

guum tantum, vel prorſus nullum in ea admittere opus eſſet; qvemadmodum ex gradibus à Chriſtiano 510, qvos tàmen tum 26, non 25, numeravit, proportionem temporis ab Haraldo ad Odinum clare ſatis elucefcere cenſuit, unde etiam hoc in analectis p. 495. poſtea addidit. Qvod autem *Cæſar* nihil de Odino ſciverit, mirum non putavit, cum brevi tantum tempore, poſtqvam Rhenum transierat, in Germania commoratus fuiſſet. De *Tacito* res magis ardua videbatur, cum procurator Galliæ Belgicæ aliqvamdiu fuiſſet, ſed ad hoc etiam facile reſponderi poſſe profeſſus eſt, imo ipſe qvodammodo reſpondit Hiſt. Norv. T. 1. Libr. 3. c. 14. p. 140

Pag. 110. Lin. 16. *Torfæus* annotavit Codicem Regium Eddæ Sæmundi loco *Siggii,* Yggi. i. e. *Yggium* habere.

Pag. 118. Qvæ de *templo Biarmenſi*, Odino Upſalenſi antiqviore, *Sturlaugi vita* præeunte, dicta ſunt, *Magnæus* retinuit, cum incertum judicaret, an *Torfæus* Haraldum Gullmunnum Aſis coævum habere vellet, nec ne, ideoqve in analectis p. 496. tantum ſignificavit hanc *Sturlaugi vitæ* relationem dubiæ fidei eſſe. *Torfæus* vero, cum in Commentario de Fornioti Noriſqve epocha, ei jam tum transmiſſo, ſatis declaraſſet Haralldum Gullmunnum, atqve adeo Sturlaugum, Aſis multo tempore inferiorem eſſe (conf. Hiſt. Norv. T. 1. p. 154.) hæc prorſus revocari debere merito cenſuit, qvod etiam in poſterioribus ad h. l. notis factum eſt.

Pag. 126. collat. cum 216. it. 261-62. Initio *Torfæus*, ſi ita placeret, nihil obſtare cenſuit, qvominus Odinus, Sigurlamii pater, Upſalenſis eſſe poſſet, nec multum qverelæ locum eſſe, qvamvis 46 anni cuilibet gradui aſſignarentur, cum qvidam 70 vel plures annos, & qvidam contra 30 vel pauciores aſſeqvi potuerint; Hoc vero cum eis, qvæ p. 257 & 261. dicta ſunt, conſiſtere

non

non posse post animadvertit, ideoqve tandem in eam suspicionem inductus est, duos fuisse Svafurlamios, cum Eyvora, Arngrimi uxor, Nore haud paucis gradibus inferior, filia ejus Svafurlamii, qvi Gylfii ex filia nepos erat, esse non posset, unde necesse esset inter hunc Svafurlamium & patrem Eyvoræ, cui etiam forte Svafurlamii nomen erat, aliqvot gradus deesse.

Pag. 173-208. Qvod *Magnæus*, tria ultima libri 2di capita nec multa se eruditione commendare, nec suam thesin firmiter satis tueri judicans, hæc in ejus gratiam ordinatius digesserat, gratus qvidem agnovit; avebat tamen scire, qvid adeo improbaret, utrum scilicet statueret, epocham Regni Gothici & migrationum exaltari magis posse, an vero superfluum putaret, ex genealogiis & synchronismis demonstrare, qvod, qvæ tantæ antiqvitatis patroni admittunt, subsistere non possent. *Torfæo* contra hoc adeo necessarium videbatur, ut se optaret omnium populorum placita de gentis cujusqve primordiis legisse, & ex his omnia refutasse, qvæ prodigiosam adeo antiqvitatem ex his terris repetunt. Posse qvidem se has & alias *Magnæi* objectiones, sibi soli habere, qvo melius ab erroribus sibi cavere posset, sed præterea velle, qvæ forte perperam scripsisset, in alio opere ad earum ductum emendare, & revocare, idqve non sine ejus encomio, cum veritas sibi amicissima esset.

Pag. 228. Ad Exc. *Gabelii* objectionem: qvod Sveciæ Dynastis, Dyggvio antiqvioribus, sceptra tribuisset, eosqve ita pro Regibus venditavisset, cun tamen Dyggvius primus eorum Regio titulo usus fuisset, *Torfæus* qvidem fassus est, se hæc non omnino accurate, sed secundum consvetudinem posteriorum temporum scripsisse; facillime tamen hæc tuebatur, cum ipsa monumenta antiqva, & in his *Eddam* Gylfio Niordo & Yngvio, & Codicem Chronici Norvegici, qvem ab Olai

Sancti

Sancti & filii ejus Magni Boni imaginibus *Jöfra-Skinnam* i. e. Regium appellere solet, ipsi etiam Odino Regium nomen tribuisse deprehenderit. *Gabelii* sententiam, qvod imperium Sveciæ antiqvissimis temporibus in Pontificatum redactum fuisset, libenter amplectebatur; id autem Svecos, ut ex *Joh. Magni* Libr. 2. Cap. 3. apparet, pro majori gloria habituros putavit, si statueretur, Danis integrum non fuisse alibi qvam Upsalis sacrificare. Denominationem pacis universalis à Frodio, à potiori qvidem ductam esse largiebatur, cum Frodium potentissimum sui temporis Regem in septentrione fuisse, omnes consentiant, ideo tamen Svecos admissuros dubitavit, qvod ullum ei in eos jus fuerit, saltem qvamdiu Freyr in vivis fuit.

Pag. 257 ad 262. Locum ex carmine *Hyndluliod* adductum *Torfæus* qvidem initio bene satis consistere posse putavit, qvatenus disputatio l. c. in eo versaretur, qvod Angantyr & Arngrimi filii diu post Frodii Pacifici tempora vixissent. Qvamvis enim perspicua Arngrimorum confusio tam in *Hervarar-Saga* qvam *Originibus Norvegicis* observaretur, ambo tamen Frodio pacifico multo posteriores, & in utroqve loco 6 gradibus à Nore remoti, evaderent. Cum vero carmen *Hyndluliod* uni eorum synchronum poneret Ottarem Stultum, hujusqve genus ad Finnalfum & Norem texeret, & eos tamen post Sigurdum Fafnericidam & Giukungos, & longe post Jormunrekum collocaret (verbis: "allir komnir frá „Jormunreki", i. e. *omnes à Jormunreko descendentes*), necessario concedendum putavit, hiatum esse in genealogia Ottaris, & Svanum Rufum Finnalfi filium non esse, sed multos inter eos inseri debere; unde etiam ei displicuit, qvod *Magnæus* p. 262. Lin. 15. probaverat *Verelii* sententiam de Arngrimo Eyfuræ marito (qvod etiam ideo in *Emendandis* p. 498. annotatum est) cum

hi,

hi, nempe hic Arngrimus, ejusve proavus, ne ad Norem qvidem pertingerent, iis solum exceptis qvi in *Originibus* memorantur, Svadio nempe gigante socero ejus, & patre ejus Eysteine, qvi ad Snærem Grandævum pertingerent, Solvium Regem, qvi Soleyas occupavit, etiam ante Norem fuisse, sed Arngrimum post eum Alfo coævum. Ut autem *Magnæus* in ea fuit opinione, qvod uterqve, Dagus & Eygrimus Bauggerdem in matrimonio habuisset, ita *Torfæus* tandem inductus est ad statuendum, Eygrimum potius qvam Dagum Arngrimi patrem fuisse, partim qvia *Hervarar-Saga* hoc adeo distincte tradit, ea etiam probabilitate adjecta, qvod Eygrimus, in domo Starcadi & Alfhildis educatus, eorum filiam Bauggerdem uxorem adipisci facile potuit, partim qvia *Origines* tam in genealogia Solveigæ uxoris Olai Lignatoris, qvam Halfdani Albipedis & Eysteinis Bombi, à *Chronico Norvegico* recedere & omnia ab Halfdano Grandævo computare deprehenduntur; unde hac in re consultissimum putavit *Hervarar-Sagam* seqvi. De synchronismo autem Ottaris Stulti & Angantyris *Magnæi* sententiæ accesit, eos post vixisse. Hinc Arngrimum & Eyfuram, (qvod etiam in *emendandis* pone *Seriem* p. 498. observatum videmus) ad seculum post Christum natum secundum rejecit, tandemqve agnovit, Angantyrem, qvem carmen *Hyndluliod*, & ex eo *Series*, loco supra citato, Ottari Stulto coævum ponit, prorsus diversum fuisse ab Angantyre Arngrimi filio qvi Norvegus erat, ut & ejus pater & avus, qvod non tantum in *Historia Norveg.* (T. 1. p. 418. & seqv. conf. p. 441.) postea exposuit, sed etiam hæc omnia in *posterioribus* hisce ad *Seriem* notis emendavit, & pluribus rationibus adductis ulterius discusit

Pag. 269-272. Ut *Sturlæus* Drottam Dani sororem, Danpi vero filiam, fuisse tradit, ita *Torfæus* ab

initio suspicatus est, Danum etiam Danpi filium fuisse; Cum vero *Sturlæus* hoc non determinet, alia monumenta conferendo post ad credendum inductus est, Drottam uterinam tantum Dani sororem fuisse, ita ut Dani mater aut Olaum ejus patrem priorem, Danpum vero posteriorem, maritum habuisset, aut contra, adeoqve qvod Danus Olai filius fuisset & regnum non invasisset, sed forte Danpi provincias alia occasione acqvisivisset suisqve addidisset, unde Cap. 5. Libr. 3. aliqvando ita ordiri voluit; " *Vermundus inter Daniæ Reges à* „ *Saxone decimus septimus constitutus, qvi & Vig-* „ *leti filius statuitur, hunc in annalibus nostris lo-* „ *cum occupat, & à Sapientis cognomine illustratur;* „ *nam genealogiæ, qvas exhibuimus, Olaum man-* „ *svetum filium ejus fuisse, testantur ipso Saxone* „ *suffragante, Olai autem mansveti filium LANG-* „ *FEDGATAL ut & LIBER ORIGINUM NOR-* „ *VEGIÆ, Codice FLATEYENSI contentus col.* „ 10. *Danum magnanimum. At SNORRIUS STUR-* „ *LÆUS Dani sororem Drottam Danpi filiam,* „ *Rigi neptem, qvi in septentrione primus Rex ap-* „ *pellatus est, recenset. Matrem igitur Dani post* „ *mortem patris ejus Olafi Danpus duxerat, fuit-* „ *qve Drotta uterina illius soror*". Ita *Sturlæi* narrationem cum reliqvis genealogiis optime conciliari posse putavit. Vermundum vero & Olaum ex Skioldungorum familia fuisse censuit, sed Rigum & Danpum ex alia, atqve ideo Danum totum regnum adipisci potuisse forte per adoptionem, eamqve causam esse, qvod Carmen *Rigsmål* Danum & Danpum conjungat in verbis: " *Eiga* „ *þeir Danpr oc Danr dyrar hallir*". Eaqve ratione facile obviam ivit Exc. *Gabelii* objectioni: *qvod Rigum & Danpum ex Regum universalium, vel totius Daniæ monarcharum, ordine male exclusisset, cum ta-*

men

men Snorro hos eo referre, *adeoqve LANGFEDGATAL & ORIGINES NORVEGICAS his supplere voluisse videretur;* Si enim observaretur Drottam ex alia familia fuisse, & schema genealogicum, etiam secundum ipsum *Snorronem*, seqventi modo formandum esse: (conf. Hist. Norv. T. I. p. 378.)

Vermundus Sapiens. — Rigus.
|
Olaus Mansvetus — Uxor utriusqve anonyma — Danpus. — Domaldus.
|
Danus Magnanimus. — Drotta — Domar.
|
Dyggvius.

facile patere, nullum hic in *Langfedgatale* hiatum esse, certe eam *Snorroni* mentem non fuisse, ut Rigum & Danpum ei insereret. Nec satis causæ esse cur Rigus ad Monarchas referatur, qvod Regium nomen primus in septentrione assumserit, cum nihil obstaret, qvominus hoc nomen, qvod Monarchis, sive Regibus primariis, postea tantopere placuit, à Rege fiduciario vel tributario primum assumtum esse potuerit; accedit qvod ejus usum Reges primarii fiduciariis tanto minus prohibere potuerint, cum hi haud raro illis potentiores essent. Hæc autem qvantum ad Dani & Danpi genus attinent, cum *Serie* edita h. l. sensu conveniunt, ab epistola vero ad Magnæum 14 Jan. 1699. aliqvantum abeunt, cujus dissensus ratio in Hist. Norv T. I. p. 414. reddita est.

Pag. 309. *Torfæus* desideravit qvod *Magnæus* ad verba: *Haralldar Konungs ur Geirraudargördum i Noregi:* oblitus fuisset annotare, qvod exemplar *Bryn. Svenonii* habeat: *Haralldz Kongs ens Gotranda nordan or Noregi:* cum Geirraudargardas in Norvegia sitas esse non putaret. *Magnæus* contra partim Geirraudargardas pro ficto loco habuit, partim etiam objecit, non apparere, qvid per *Gotranda* intelligeretur. *Torfæus*

fæus vero de priore dubitavit; posterius qvidem concessit, simul tamen instabat, esse etiam alia nomina, ut Hnauggvanbaugi & plura, qvæ certo explicari non possent, adeoqve satius esse, qvæ Codices habent, retinere, qvam vitiosam & falsam chorographiam admittere; his enim nomina ex alia lingva data esse facile possent.

Pag. 316 & 319. Testimonia *Saxonis* de Hialio & Scatio, qvi Olao Lignatori Vermorum Regulo synchroni erant, nec non de Regnaldo Rutheno Radbardi nepote, qvi Sigurdo Hringo, in prælio Bravallensi, militavit. *Torfæus* libr. 3. Cap. 9. ad Sigurdorum, Hringi nempe & Fafnericidæ, ætatem adstruendam usus fuerat, inprimis qvatenus Radbardi genealogia genealogiam Sigurdi Hringi à Scriptoribus Islandicis traditam illustrat. Hæc vero *Magnæus*, utpote loco minus apto posita censens, deleverat, & ad Cap. 8. ubi nunc extant, rejecerat. *Torfæo* contra videbatur utrumqve hoc argumentum æqve commode eo loco, qvo primum posita erant, permanere potuisse, tanqvam rationes ad tempus indicandum, unde etiam ea in *analectis* p. 503 & 504, ulterius stabilire & illustrare necessarium duxit.

Pag. 320. *Magnæus* cum Dellingum ex *Torfæi* sententia (*Ser.* p. 117.) pro Odino admittere nollet, inter alia ei objecit, an tum Dellingus, à qvo Ragnaris Lodbrochis genus derivaverat, etiam Odinus esset? Posuerat autem *Torfæus* secundum *Origines Norv.* (conf. Hist. Norv. T. I. p. 133. 256.) Finnalfum uxorem habuisse Svanhildem auripennem, filiam Dagi Dellingi filii, eorumqve filium fuisse Svenum Rufum, qvæ tamen genealogia ultra Ingemundum & Eysteinum non procedit. Cum vero horum majores eosdem esse deprehenderet, qvos carmen Hyndluliod (*Ser.* p. 260-61. laudatum) ad Ottarem Stultum refert, hujus patrem Innsteinem Ingemundi & Eysteini fratrem fuisse non sine probabilitate

tate primum suspicabatur. Incertior vero erat an à patre eorum Alfo Grandævo Ragnaris genus deducendum esset, cum *Origines* non determinavissent, qvinam Alfus Grandævus hic fuisset. Unde etiam hæc partim in *addendis* ad *Seriem* p. 507. mutavit, partim in novis hisce ad pag. 387. notis ulterius declaravit.

Pag. 340. Lin. 5. Qvod *Magnæus Audlingorum* & *Adelingorum* familias tanqvam diversas posuerat, *Torfæo* ab initio displicuit, de qvo tamen eum aliqvid postea monuisse non occurrit.

Pag. 342-43. De Sigurdo Fafnericida *Torfæus* haud parum fluctuavit, incertus, an duo statuendi essent, & an Ragnar ullius eorum filiam uxorem habuisset, ut & an Giukungi Sigurdo Hringo coævi fuissent; primum tamen inclinavit ad credendum duos fuisse Sigurdos Fafnericidas, unumqve eorum Ermanarico coævum; hoc vero, post varias ultro citroqve suspiciones tandem rejecit, Ermanaricum *Jornandis* cum Ragnaris, Sigurdi Hringi filii, historia male connecti convictus. Dubia autem qvæ Sigurdum Fafnericidam, Sigurdum Hringum, ipsumqve Ragnarem seculo 8vo antiqviores fuisse innuunt, nec pauca nec levia fuisse, tam ex *Serie* edita p. 335 & seqv. qvam ex posterioribus hisce ad pag. 337. notis apparet. *Theodori Thorlacii* narrationem, qvod in libro qvodam veteri, latine scripto, & Heidelbergæ impresso, Vitam Sigurdi Fafnericidæ, antiqvitatibus Islandicis haud parum similem, qvæ eum ad Valentis tempora, imo superius eveheret, legisset, inter hæc dubia aliqvando numeravit; in hoc vero *Thorlacium* memoria lapsum, post deprehendit.

Restat ut Benevolum Lectorem certiorem faciamus qvorum operæ hoc scrip-

tum debeat; nempe *Jonæ Jonæo*, Studioso, qvi transcripsit ex Mss. & *Johanni Finnæo*, Præposito generali dioecesis Skalholtensis dignissimo, qvi, ambo natione Islandi, ultimam correctionem & limam addiderunt.

Havniæ Cal. Decembr. 1776.

P. F. Suhm.

Notæ

Notæ Poſteriores in Seriem Regum Daniæ.

(*) Cum in analectis ſeu emendandis & addendis, loca qvædam, Candide Lector, vel neglecta, vel perperam allegata, vel deniqve non ſatis explicata, dum ſingula relego, obſervem, mei muneris eſſe duxi, ut iſta ſupplerem, illa vel revocarem, vel reſtituerem, hæc qvoqve illuſtrarem. Has igitur animadverſiones ſuperioribus adjeci, unde cognoſcere poteris ſcopum nobis præfixum eſſe, ut vera, vel vero ſaltem proxima, inveſtigemus, poſteritatiqve communicemus, nec qvicqvam reticeamus, qvod ad diligentiorem inqviſitionem occaſionem præbere poſſit, nec nos partium ſtudiis deditos, ar-

gumenta pro alterutrius defenſione conqviſiviſſe, adjicio etiam, nec conqviſitis diutius contentos fore, qvam certiores rationes occurrant, qvæ ſemel approbata evertant, nosqve in ſua caſtra rapiant. Neqve enim hinc inconſtantiæ notam verendam arbitramur, cum in veritatis (cui indagandæ nos devoveramus) inqviſitione conſtanter perſeveremus. Hæc igitur pro candore Tuo, boni conſule. Vale! Ex villa mea Stangalandia, Inſulæ Kormtis, Diſtrictus Stafangrienſis. III. Non. April. MDCCIII.

(*) In Præfatione Fol. 2. p. 1. Linea 25, qvæ mutata ſententia, aliter hic qvam in priori Serie, lege: aliter ibi, qvam in hac poſteriore. Et pag. verſa lin. 5. ignoti, lege: ignotam, ſc. harmoniam.

(*) Pag. 4. Lin. 11. poſt *Eiriksſaga*, adde: citatur a Verelio not. ad cap. VII. Hiſt. Gotrici & Rolfi pag. 53. inter deperdita numerari etiam meretur *Olafi Tryggvini vita*, a Gunnlaugo Monacho latine conſcripta.

(*) Pag. 11. Lin. 29. poſt *Skioldungorum Hiſtoriam*, adde: Aut illam, aut partem ejus, Magnum Olafi, illum, qvi Lexicon Runicum ab Olao Wormio editum compoſuit, ad manus habuiſſe colligo, ex voce *fuke* in eodem obvio. Tradit enim Eiricum Spaka, id eſt *Prudentem*, nomen ſuum ænigmati involviſſe, cum hoſtibus ſpeculator obviam veniret, his verbis: " *Ec heiti fuka land oc fundit hvergi* ". Appellor algarum territorium, & nullibi inventum, qvod Saxo lib. 5. pag. m. 86. lin. ult. reddidit, ubiqve adventantem, nusqvam compertum. Per *fuka*

algas

algas & id genus ejectamenta maris, qvæ æstu radicibus evulsa fluctibus huc illuc aguntur & impelluntur, *Magnus* intelligit, qvæ in magnos cumulos congesta, qvod speciem terræ referant, territorium vocavit. In prima autem nominis sui ambigua interpretationis syllaba, Eiricum lusisse, uterqve animadvertit. Est enim tum Præpositio negativa, tum etiam Adverbium affirmationem repræsentans temporis; priori significatione: *non* vel *nec* denotat: posteriore *semper*, ni fallor ex græco ἀεὶ, in *ey* translata, & hâc, maris ista spolia, scopulorum excrementa, qvæ *reke* appellantur, semper impelli; illâ *nunqvam* significavit, atqve ita nomen suum utriusqve significationis capax ex utroqve sensu amphibolia formavit & logogrypho involvit, connexio qvoqve narrationis Saxoni Magnoqve consentiens abunde monstrat eandem historiam utrumqve explicare. Saxo enim tradit eum a Rege Frothone, hostiles acies speculatum missum, id qvoqve Magnus Olafi, sed omisso Frothonis nomine (ut dictum est) ita exponit. Sed cum *Skioldungorum historia* interierit, haud est definitu proclive, sub qvonam Frodio Eirikus vixerit; nam qvæ de eo scribuntur, aliena sunt a Frodii, nobis Primi, Saxoni Tertii, temporibus, si Snorrii scriptis pretium statuendum erit, aliisqve a nobis adductis antiqvitatum documentis; qvare suspicor eum sub alio Frodio vixisse. Dictionis autem a Saxone explicatæ genius satis probat, eum, qvæ ab aliis accepit, hic transtulisse; nam si colloqvium ejus cum Frodio pag. m. 76. descriptum,

cum dialogo Fridthiofi & Hringi Hringarichiæ Regis conferas, vix ovum ovo similius est, id vero magna antiqvitate se tuetur. Cum autem Magnus Olai non citet historiam, unde hæc descripserat, fieri potest aliunde, qvam ex *Skioldungorum historia*, utrumqve hæc desumsisse.

Pag. 12. Lin. 9. post *Historia Liosvatnensium*, adde: Tostii (illius, ut videtur, qvi cum Haraldo Strenuo Norvegiæ Rege anno Christi MLXVI. in Anglia cæsus est) Historiam allegat Biornus de Skardsaa in suis de Gronlandiæ collectaneis, qvæ apud me manuscripta asservantur. De Sæmundi &c.

P. 23. Lin. 24. pro octodecim lege tredecim.

Pag. ead. Lin. 25. pro DCCCXXXV. lege DCCCXL.

Pag. ead. Lin. 27. pro CLX. lege CLV.

Pag. 24. Lin. 9. pro CXXXVIII. lege CXXV.

Pag. 25. Lin. 23. lege: cum tamen Bardus circa annum demum salutis DCCCXL. uti mox dictum, natus tradatur.

Pag. 27. Lin. 29. pro DCCCCLXI. lege DCCCCL.

Pag. 28. Lin. 1. pro LXXXI. lege XCVI.

(*) Pag. 31. Linea 19. post *dono dedisse*, adde: Per Indiam *Reenhielmius* notis ad cap. III. histor. Vikingi & Thorsteini pag. 35. Schythiam usqve ad Tanaim intelligi existimat. *Daniel* autem *Langhornius*, appendice ad Elenchum Antiqvitatum Albionensium, pag. m. 35. Astios, Ingrios & Russos, maris accolas maxime orientales. Qvicqvid illius sit &c.

(*) Ibi-

(*) Ibidem Lin. 26. post *in matrimonio habuit*, adde: Notandum Raumum illum Bryngerdis patrem non videri fuisse Noris, sed Jotunbiorni, filium, id qvod Liber Originum Islandiæ (Landnama) cum libro Originum Norvegiæ collatus, suggerit, secus Alfus suam ipsius sororem duxisset, qvod tamen Septentrioni haud usitatum reperio. Schema tale est:

Nor
Raumus

Alfus. Jotunbiornus
Raumus
Bryngerdis.

Hinc constat fratris sui neptem, uti id in historia Norvegica a nobis observatum est, Alfum duxisse.

Pag. 32. Lin. 12. post *convenire soleant*, adde: accedit aliarum historiarum consensus, *Fridthiofi* nempe *Vegeti* Thorsteini filii, ac *Gotrici & Hrolfi vitarum*, qvarum prior dictum Fridthiofum Ingibiorgem, Belii Regis filiam, uxorem duxisse, & fratres illius Helgium & Halfdanum vita vel regno privasse tradit, qvæ singula nomina in *Thorsteini vita* recensentur; posterior cap. III. Fridthiofi memorati filium nepotesqve ac eorum gesta exhibet, nec minus tempus qvo vixerunt monstrat, Seciæ Regum cum iis synchronismos adferendo. Plura sunt qvæ Thorsteinum vere exstitisse patefaciunt. Ceterum illa, qvæ de monstr. gig. habitu &c.

(*) Ad pag. 34. Lin. 22. post *stetisse inferius dicitur*. Ni forte *Saxo* nostris rectius Alf Multivagum scripserit, qvo & inclino.

(*) Pag. 36. Lin. 5. post *spectatissimus vir*, adde: *Andreas Nicolai Toldorphius* &c.

(*) Pag. 44. Linea 18. post: *Saxoni Grammatico* Synchronus fuit. *Brandus Sæmundi filius* Islendinga sögu Part. II. cap. XXXVIII. memoratur his verbis: " Flestar sögur er her hafa görst á Islandi „ voru ritadar adr Brandr biskup Sæmundar son „ andadizt ". Id est: *Plurimæ historiæ res gestas in Islandia continentes, conscriptæ sunt ante obitum Episcopi Brandi Sæmundi filii*, id est ante annum 1201, qvo eum vivis exemtum inter plures Arngrimus Crimogææ lib. I. cap. X. tradit.

(*) Pag. 45. inter lineas, tertiam & qvartam inser: Nescio qvo lethargo obstupefactus, *Gunnlaugum Monachum* hic omiserim, aut qvo ille fato, amico meo Arnæ Magnæo, postqvam de illa lacuna eum admonui, exciderit, vir memorabilis a *Biorno de Skardza*, præfatione in Annales ab ipso, ab anno MCD ad MDCXLIV, digestos, his verbis, qvæ transferre suffecerit, postqvam eos, qvi primi Annales & historias conscripserunt, recensuisset, laudatus. *Hi*, inqvit, *historias de Norvegis Danisqve Regibus composuerunt, fuerunt etiam hic docti illi Monachi, qvi, qvæ illi composuerunt, conservarunt, præsertim duo illi, qvi in monasterio Thingeyrensi resederunt, Gunnlaugus & Oddus, qvi multos libros ex variis lingvis in Noricam verterunt, & historias*

con-

contexuerunt. In his Olafi Tryggvini hiſtoria, ab hoc ipſo Gunnlaugo latine concinnata. Hiſtoriæ, qvæ typis evulgata eſt: Part. II. cap. CVI. memoratur, qvod etiam ejusdem Part. cap. CVIII. confirmat. Meminit etiam illius Sturlungorum Hiſtoria part. IV. cap. VII. eumqve inter præcipuos ſeptentrionalis qvadrantis Religioſos, a doctrina & humanitate comendabat. Illius ſcripta præſtantisſima *Brynjolfus Svenonius* inter notas Stephanii in præfationem Saxonis pag. 15. appellat, & inter plura alia deperdita deplorat.

(*) Eadem pag. eadem lin. ipſum qvoqve *Sverrerem*, vel hiſtoriam Norvegicam, vel certe partem ejus aliqvam conſcribendam curaſſe, varietas relationum de Simone Scalpo, qvi patruum ejus Regem Eyſteinum Haraldi Gillii filium vita ſpoliavit, ſatis monſtrat, ibi enim traditur, qvomodo id Rex Sverrer literis prodi mandaverit.

(*) Pag. 46. Linea 17. poſt *usqve ad Sverrerem.* Hic me hallucinatum agnoſco, cum Chronica Mſſ. membranacea tria in Sigurdo Hieroſolymipeta tradant (ubi de Rodgeiro Siciliæ Principe, mox Rege, agunt) *Fridericum* (Secundum) *imperatorem, tunc nuper mortuum fuiſſe;* (Cum hæc de Sigurdo Rege ſcriberentur), atqve is Imperator, Snorrio novem annos ſupervixit. Non itaqve hæc *Snorrius* de illo ſcribere poterat. Conſtat etiam *Eiricum Oddi filium*, geſta filiorum Haraldi Gillii, Magni Cæci, & Sigurdi Slembidiaconi, vitas ſcripſiſſe, qvæ editione Danica continentur; Itaqve pro certo definire neqveo,

qvous-

qvousqve *Snorrius* Regum Norvegorum res in commentarios regesserit, cum tamen, posteritatis consensu, is Chronici Norvegici auctor habeatur, qvis ejus consensum infringet, præsertim cum ex *historia Olafi Tryggvini* Part. II. cap. LXXXIII. ea ex illo allegentur, qvæ in Chronico, qvod ei tribuitur, inveniuntur, & cap. XCIV. ejus relationes eidem consentientes recitentur, indubio argumento, ad finem vitæ Olafi Tryggvini historiam struxisse, imo & ultra. Nam *Historia Sturlungorum*, magnum illud volumen, a fratris ejus filio Sturla Legifero contextum, part. V. cap. XI. ad annum MCCXXX. testatur *Sturlam Sighvati* (alterius ejus fratris) *filium, magna industria describi curasse historias, qvas Snorrius composuit*, & qvid vetat, qvo minus ad *Sverrerem* aut ulterius scripta sua continuaverit, licet ea, qvæ supersunt, alius conscripserit, ejus autem interierint. Notissimum est &c.

(*) Pag. 47. Lin. 4. post: *a Snorrio conscriptas*, adde: teste *Sturlungorum historia* part. V. cap. XI. describi curaverit.

(*) Ibid. Lin. 10. post: *Sturlungorum Historiæ*, adde: ipsa teste Part. IX. cap. XXII. qva res &c.

(*) Pag. 49. Lin. ultima post: *Res istas ab iis geri alias conspexerant.* Exstat locus in *Islandorum* seu Sturlungorum *historia*, qvæ alias *Sturlunga-saga* appellatur Part. II. cap. XXXVIII. minime omittendus, qvi qvod prolixior sit, latine reddendus est: *Plurimæ* inqvit *historiæ*, *qvæ res in Islandia gestas continent*, *conscriptæ fuerunt ante obitum Episcopi*

Brandi

Brandi Sæmundi filii, quæ vero post ea perpetrata sunt, literis parum mandabantur, anteqvam Sturla Poëta Thordi filius Islandorum historias *dictabat, qvas partim ex relationibus virorum, qvi ipso juvene vixerunt, rerumqve gestarum ordinem callebant, partim ex literis, qvas illi scripserunt, qvi iis æqvales erant, qvarum gesta celebrabantur, collegit; multa etiam ipse vidit, quæ in ejus tempora incidebant, ad confirmationem eorum, qvæ tradidit. Fuit enim vir celebris, probus, excellenter sapiens, moderatus, audax, interritus, Deus eum jam supra laudes beet.* Hinc manifestum est, eam, qvæ jam superest, *Sturlungorum historiam*, ex illa majore, qvam ille conscripsit, desumtam esse.

Pag. 50. Lin. 12. lege: nec nisi vera in Halfi Regis & Olafi Tryggvini vitis de eo referri certo persvad. p.

Pag. ead. Lin. 26. post *commemoravi*, adde: in confinio Bergensis & Stafangriensis districtuum pharus extat vel specula, *Flokevaren* (alias *Ryevaren*) etiamnum dicta. Accolæ nominis originem penitus ignorant, Verum *Originum. Islandic. liber* speculam illam à Flokio, Islandiam qvæsituro, erectam esse testatur. Innumera &c.

(*) Pag. 52. Lin. 29. post: *verbis memorat.* His addi potest, aulæum Sancti Olafi, cui Sigurdi Fafnericidæ conflictus cum Fafnere intextus erat, de qvo Poëtam Thorfinnum Rex versum facere jussit, de vena ejus experimentum capturus, cum traductus esset, nihil proprio marte concinnare, sed ab

aliis hausta recitare. Conservatur carmen Codicis Flat. fragmentis inter columnas 750 & 754. Qvæ hucusqve &c.

(*) Pag. 54. Lin. 28. post: *licet invitus spoliasset*, adde: Decem qvoqve carmina tetrastropha, qvæ in Anglia ad ripas fluvii Tamesis (expugnato, ut ibi habetur, Londino, verius castello ponti superstructo) fecisse *Codex Flat.* perhibet, aliaqve plura, interqve ea versum, qvo Ingibiorgem Finni Arnini filiam celebrat. Eam credo, qvæ Thorfinno Orcadum Comiti postea uxor obtigit. Extat in Cod. Flat. fragmentis inter Colum. 750 & 754. Duos autem *Knytlingorum Historia* cap. XIV. reservat, militibusqve adscribit.

Pag. 63. Lin. 2. lege: nosqve in processu operis unum aut alterum, bono cum Deo, clarius detegemus.

Pag. 64. Lin. 1. pro *Bravicum*, lege: Bravallense.

Pag. 72. Lin. 17. pro *tot seculorum millenariis*, lege: tot annorum millenariis.

Pag. 75. Lin. 2. lege: & si qvid antiqvissimos poëtas de rebus, qvæ monumentis hisce Gotlandicis continentur, numeris suis complexos esse velimus, istud jam Saxonis qvidem temp. interiit.

Pag. ead. Lin. 8. lege: rem acu tetigisti. Qvid autem facilius &c.

Pag. 81. Lin. 13. post: *exutus fuerit*, adde: Vera hic scripsisse Eiricum *Loccenius* testatur, qvi in præfatione ad historiam suam Svecicam dictam illius

qvere-

qverelam adfert, tandemqve concludit: *Hoc qvod historicus* (Eiricus) *candide profitetur, ipsa re comperi, postqvam annales regni hujus, qvotqvot adhuc exstant, replicare cæpi.* Hæc si ad posterorum notitiam perventura Johannes Gothus credidisset, minime tot reges ipse fin. è pr. cerebro.

(*) Pag. 84. Lin. 27. post: *Transdofrani. Adamus* etiam *Bremensis* in provinciarum Aqvilonarium descriptione cap. CCXXIX. hæc confirmat, tradens Gothelfam per medios Gothorum populos decurrere in oceanum.

Pag. 86. Lin. 4. post: *Jutiæ convenit*, adde: id qvod & *fragmentum historicum* de Ivare Vidfadmio ac bello Bravallensi ulterius adstruit, ubi Ivarem ex Svecia in Reidgothiam cum classe profecturum, portum qvendam Sialandiæ in transitu subiisse tradit; indeqve solventem austrum versus in Reidgothiam (*sudr til Reidgotalandz*) navigationis cursum direxisse; mox inde reversum, domumqve in Sveciam perrecturum, ex austro (*sunnan*) venientem Sialandico littori proras advertisse; qvæ satis ostendunt ex Svecia in Reidgothiam euntibus Sialandiam prætereundam, qvod Smalandiæ nullo modo applicari potest; Divisio qvoqve hæreditatis regn.

Pag. 87. Lin. 4. post: *Silfraskallium*, insere: *ac cum eo aliqvoties conflixit, semper victor, tandemqve regem illum occidit. Postea in interiora Jutiæ* &c.

(*) Pag. 96. Lin. 6. post: *æternum admonerentur.* Nec parum nostram opinionem fulcit terminatio Nominativi pluralis in *ar*, inde *vitar*, & ad

latinæ lingvæ genium, *Vitæ*, retento *ae* finali, *r* in *e;* postremo utroqve in dipthongum conversa; Si enim pro *Gothis*, *Vitæ* scriberentur, *Viti* certe dicti fuissent. Ex testimonio &c.

Pag. 99. Lin. 18. lege: qvave occasione primi illi incolæ in septentrionem irruperint.

Pag. 100. Lin. 24. post *habitus est*, adde: etenim Asæ illorum, qvi ante illos his in terris habitarunt, famam pessime traduxerunt, & apud posteros despectam esse voluerunt: gigantes eos dictitantes qvi Diis bella inferre gestirent. Itaqve si qvis postea ex antiqviorib. indig. &c.

Pag. 102. Lin. 13. lege: à devicti patruelibus bello petitus.

Pag. ead. Lin. 22. lege: hinc factum est, ut Islandi, sinceri antiqvitatis præcones.

Pag. 106. Lin. 8. post *consilium cepit*, adde: graduum, inqvam, numerus cum temporum ratione optime heic convenit, etenim ab Odino ad Harralldum Pulchricomum, primum Norvegiæ Monarcham, qvi circa annum Christi DCCCLIII. natus est, nongentorum fere annorum decursu XXVII. generationes numerantur. Idem Haralldus a Niordo, Odini socio, per XXVIII. gradus descendit. Sic inter Haralldi posteros augustissimus Rex noster FRIDERICUS IV. eminet, octingentis paulo plus annis dicto Rege junior, atqve ab eo per XXVI. generationes gloriosissimum stemma ducens. At *Edda*, inqvies &c.

Pag.

Pag. 110. lin. ult. pro *Vodinum*, lege: Bodonem.

Pag. 113. Lin. 4. lege: Eam circa LXX. ante Christi nativitatem annum contigisse nuper dictum.

Pag. 117. Lin. 18. lege: nos tamen eum vetustissimis temporibus in Asia vixisse, cultumqve solis ibi fundasse putamus: qvem una cum nominis illius notitia, alius qvidam longe serius has in terras invexisse videtur, addito forte mendacio &c.

(*) Pag. 118. Lin. 17. post: *Upsalensis adventum*: Nos, qvando (templum in Biarmia) ædificatum fuerit, determinare neqvimus. Seculo post natum Christum secundo vixisse Sturlaugum conjectamus, qvo tamen fanum antiqvius fuisse videtur; qvod & *Sturlaugi* &c.

Pag. 118. Lin. 17. lege: qvod & *Sturlaugi Laboriosi* vita (si modo ei hac in re fides habenda) confirmat.

(*) Pag. 125. Lin. 19. post: *apparere poterit*, adde: Nec coæva qvidem, nam omnia ibi infra Noris tempora. Verum singulas illas res &c.

Pag. 126. Lin. 10. dele vocem *circiter* & lege: qvi Odino coævus erat.

(*) Pag. 126. Lin. 14. post *Eyvoram seu Eyfuram*, adde: vel etiam inter Svafrlamium & Sigrlamium ea ratione &c.

Pag. 128. Lin. 22. lege: ea conveniunt qvæ de Odino illo suisqve comitibus prædicantur.

(*) Pag. 132. lin. penultima. post: *restituit*, adde: id a Mithodino inductum *Saxo* lib. I. pag. 13. docet.

docet. Hic enim Deorum iram aut Numinum violentiam, confusis permixtisqve sacrificiis expiari negabat, ideoqve eis vota communiter nuncupari prohibet, discreta superum cuiqve libamenta constituens. Mirum qvam hæc congruant cum præcepto *Cornelii Agrippæ*, lib. III. de occulta Philosophia, cap. VII. *Necesse est*, inqvit, *Magum ipsum, Deum omnium productorem & primam causam, cæterosqve Deos sive numina* (qvas secundas causas dicimus) *cognoscere, & qvo cultu, qva veneratione, qvibus sacris, uniuscujusqve conditioni conformibus colendi sint singuli, non ignorare, qvicunqve enim invocatis Diis, illos non proprio honore prosequitur, nec illis, qvæ cuicunqve congruit, rite distribuit, illorum præsentiam & optabiles ab illis effectus non assequitur; qvemadmodum in una harmonia, si una chorda frangatur, tota subito dissonat. Nonnunqvam etiam periculum cum poena incurrit, sicut scriptum est de Assyriis, qvos transtulerat Salmanassar in Samariam, qvia ignorabant legitima Dei terræ, immisit in eos Dominus leones, qvi interfecerunt eos, eo qvod ignorabant ritum Dei terræ. Nobis autem dictum est: Dominum Deum tuum adorabis, & ei soli servies.* Video qvidem clariss. &c.

Pag. 148. Lin. 5. lege: in qvorum majestatem personamqve, mediante, uti antea dictum, nominum illorum assumtione, Odinus Upsalensis illiusqve socii invaserunt.

(*) Pag. 155. lin. ult. post: *adhuc minus*, adde: Nam annalium liber IV. cap. IV. testatur: L. Domitium

tium

tium Neronis avum, exercitu flumen Albim transscendisse, longius penetrata Germania, qvam qvemqvam priorum, easqve ob res insignia triumphi adeptum & de Russia ac remotioribus &c.

Pag. 179. Lin. 24. lege: Boringiam & Gothlandiam insedisse. Exinde Gothos duce Bericone.

(*) Pag. 214. Lin. 28. ad hæc verba: *Hæc mater erat Dani Magnanimi;* Nota: Minime! sic enim Olafus Mansvetus Dani pater duxisset suam ipsius sororem Olufam; qvod cum non consistat, manifestus error apparet, proqve matre Olufa, pater Dani, Olafus, secundum alias genealogias, restituendus erit.

(*) Pag. 216. ad tabulam post:

Heidricus Ulfhamus Jutiæ Rex

Haraldus Grandævus —— Hildis.		Hiörvardus.	Halfdanus Brönæ alumnus
Halfdanus Disertus.		Hervör ——	Högnius
Ivar Vidfadmius.			

Teste *Historia Olafi Tryggv.* pag. 54.

Pag. 220. Lin. 23. post: *extructus legitur,* adde: Alterius *Snorrius Sturlæus* meminit in vita Jorundi & Eirici Sveciæ Regum, qvi Gudlaugo Halogiæ Regi, ab iis suspenso, in Straumseyensi Daniæ promontorio excitatus est. Istius modi superba gentilium heroum monumenta.

(*) Pag.

(*) Pag. 222. Lin. 25. post *descendit*, adde: Notandum, cur *Snorrius* tantum viginti octo generationes a Niordo ad Haraldum Pulchricomum numeret, cum ipse in *Chronici* sui proloqvio testetur, qvod Thiodolfus de Hvinio, carmen *Ynglingatal* in honorem Rögnvaldi Heidumhærri, qvi ipsius Haraldi patruelis erat, composuerit, ibiqve triginta ejus progenitores exposuerit. Thiodolfum non a Niordo illud stemma auspicatum videri, sed vel ab ipso Odino, qvem Niordi patrem forte existimabat, proprio nomine Yngvium appellatum, sicut *Arius Polyhistor*, suum genus exorsus, ad Olafum Hvitium, seu Album, Dublini Regem (*Waræo* Anlavum) ab hoc Yngvio, utriqve primo & ultimo una computatis, trigesimum contexuit, pari enim gradu Olafus istic, Rögnvaldus & Pulchricomus, ab Yngvio distant; vel ab Yngvio, qvem vetustissimum *Eddæ* exemplar MSf. Regium in fine prologi, Odini filium fuisse tradit, his verbis: "Enn Oþin hafþi meþ ser þann son „sinn er Yngvi er nefndr, er Konungr var i Sviþió- „þu, oc eru frá hönum komnar þær ættir er Yng- „lingar ero kalladir". Hoc est: *Odinus secum devexit illum filium, qvi Yngvius nuncupatur, qvi Rex Sveciæ fuit, & ab illo provenerunt familiæ, qvæ Ynglingi appellantur.* Hic obiter notandum, pro "þann", id est *illum*, librarium male reposuisse "þadan" ɔ: *illinc*, in editione Reseniana. Loqvitur enim prius de Semingo, qvem Norvegiæ Regem Odinus constituit; non autem dicit, cum ex Norvegia proficisceretur Odinus, eum Yngvium sibi comitem adscivisse,

visse, sed indefinite hic loqvitur. Hic ab Odino, qvi in hanc summam non includitur, triginta generationes extant, patetqve *Eddam* hic a *Snorrio* discrepare. Hæc enim ab Odini filio Yngvio, Ynglingorum progeniem ducit, ille ab Yngve-freyre Niordi filio. Favent Eddæ *Origines Norvegicæ* cod. Flat. contentæ, ibi enim Freyr, Odini filius, & Niordi pater producitur, Niordus Freyris, Freyr Fiölneris, ubi potius mendum agnoscendum videtur in Freyre, qvi Niördi pater habetur, ni forte is, qvi hic Odini filius habetur, alio nomine Yngvius appellatus est, id qvod *Snorrius* Niordi filio applicuit.

(*) Pag. 228. Lin. 22. post: *prope centenarios.* Fabula *Eddæ* 22. indicare videtur Freyrem, non ut tradit *Snorrius*, in Asia natum esse, sed a Niordo ex uxore Skade progeneratum, & qvidem post annos novem, cum in Thrymheimo ipsius patrimoniali prædio cum illa habitasset, id qvod Oda Eddæ *Skirnis-faur* dicta etiam confirmat, longe itaqve junior patri Niordo successisse poterat, qvam hic ponitur, forsitan de fratris tunc mortui nomine dictus.

(*) Pag. 231. Lin. 9. post *ætatis XC.* adde: hunc *Sveno Aggonis* Senem appellat, nobisqve consentit.

Halfdanum I. anno Christi &c.

Pag. 244. Lin. 16. lege: Nam Sveciam *Sviþiod* nominavit, de gentili suo nomine *Sviþrir*, qvod *Scytham* vel Scythicum denotat; Scythia enim, unde profectus erat, eorum lingva *Sviþiod mikla*, vel *Sviþiod Kallda*, id est: *Svecia* vel *Scythia magna* vel *frigida* vocabatur. Ipse, congestis hinc inde &c.

Pag. 247. Lin. 14. poſt *didici præfuiſſe*, lege: Ceterum Odinum in Regum Daniæ genealogia conſulto prætериiſſe atqve in illius locum Danum, tanqvam primum Daniæ Regem, Regumqve anteſignanum & vetuſtisſimum regni eponymum, ideo ſubſtituiſſe *Saxo* videtur, ne ex tam venenato germine clarisſimæ gentis rectores pullulaſſe dicerentur, uti Lib. I. Cap. VII. pag. 66. ſuperius à nobis dictum eſt. Id qvod ex compoſito conveniſſe videtur inter eum & *Svenonem Aggonis*, qvi Skioldum qvidem, ex noſtratium mente, primum Danorum Regem facit, at Odini nomen qvaſi ſtudioſe reticet, ob allatam, ut videtur, cauſam, cum tamen illa generis baſis haud magis Serenisſimorum Daniæ Principum gloriæ officere posſit, qvam aliarum, qvarumcunqve nobilisſimarum gentium rectoribus; qvorum ſtemmata ab illo idololatriæ hyperaſpiſta, aut aliis ex gentilismo heroibus, deducuntur.

Humlium, non magis qvam primum *Saxonis* Danum, genuinis Daniæ Regibus accenſendum reor. &c.

(*) Pag. 248. Lin 20. poſt: *regnum Daniæ a principio fuiſſe hæreditarium*, adde: Odini ipſius diſpoſitio evincit, qvi illud in poſſesſionem filii ſui Skioldi transtulit, qvod in ejus familia deinde continuo permanſit, id qvod ex toto hoc opere conſpicuum eſt. Nec *Sveno Aggonis* aliud tradit, cui haud minor, qvam *Saxoni*, fides hac in parte debetur. Succeſſores enim ſæpius *regni hæredes* appellat, id qvod exemplis apud eum obviis monſtrabimus; Nam hi-

ſtoriæ

ſtoriæ ſuæ cap. I. pag. 8. tradit: *Skiold regni poſt ſe reliqviſſe hæredes, Frothi & Haldanum, Haldanum hæredem regni procreaſſe Helghi, illi ſuccesſiſſe filium Rolf Kraki, & huic Rokil cognomento Slangenbach, eiqve ſuccesſiſſe regni hæredem Frothi hin Frökni* pag. 9. In oratione autem pag. 12. Uffonem ſic loqventem inducit: *Me etenim unicum & verum regni, natura produxit, hæredem.*

Cap. II. pag. 36. *Haraldo*, inqvit, *ſuccesſit filius & regni hæres Gorm Loghæ.*

Cap. III. p. 56. teſtatur, *Reges univerſam tellurem jure dominii poſſediſſe*, & p. 61. *Haraldum Blá. tand Gormi filium, regni hæredem extitiſſe.*

Cap. IV. pag. 73. *Svenonis Tiuge-Skeggi tempore ſylvas nemoraqve publica in Regis patrimonio fuiſſe* docet, *dum tunc primum cives, ea pro redemtione ejus impetraſſe*, tradit. Id qvod per totum regnum vix obtinuiſſe ideo mihi non perſvadetur, qvod *Knytlingorum hiſtoria* in Skania, hæc Regii juris fuiſſe perhibet. Cap. IX. pag. 136. *Kanutum Valdemari Primi filium, hæreditarium patrium imperium ſumſiſſe* teſtatur. Hæc *Svenonis* teſtimonia ad thematis hujus aſſertionem abunde ſuffecerint, unum tamen aut alterum ex *Saxone* adjiciam: Lib. III. pag. 42. Lin. 24. *Hotherum* teſtatum producit, *Regnum Daniæ, avito ſibi jure competere, ſi rite majorum ſtemmata revolvantur.* Idem p. 46. Lin. 25. in concione ad proceres, *ſe bello cum Boo periturum affirmans, oravit, ut filium ſuum Rörecum regno præficiant, ne jus hoc ad* EXTERNAS

ignotasqve FAMILIAS *improborum censura transfunderet.* Jus ergo prætendit, qvod ne ei injuria eriperetur, oravit. Lib. autem VII. pag. 125. tradit *Halfdanum Biergramum, qvod ſine liberis eſſet, Regias opes Ungvino Gothorum Regi teſtamento legaſſe, eumqve Regem conſtituiſſe.* Hic profecto *Krantzius* Daniæ Lib. II. cap. IV. errat, qvi eum *filium Asmundum Norvegiæ præpoſuiſſe, Ungvinum ultimis ceris in Daniæ Regnum ſucceſſorem conſtituiſſe* tradit, *Saxoni* contrarius, qvi eum tunc ſine liberis fuiſſe perhibet. Si ergo tanta poteſtate polluit, ut Daniam teſtamento legaret, certe hæreditarium regnum, & qvidem in patrimonio fuiſſe, oportet, licet *Hugo Grotius* de jure Belli & Pacis lib. I. cap. III. paragr. 13. id magis ad commendationem ad populum, qvam jus referendum putet. Verum nos inter Regna â populo delata, Daniam primis illis temporibus accenſendam non cenſemus, aut enim primi poſſeſſoris hæredes, aut victores ſemper ſecuta eſt. Sed ad civium benevolentiam, concilianda qvoqve ſtudia eorum teſtatiora viderentur, ſuffragiorum ſpeciem in auguratione adumbrari placuit. Non deſcendam ad inferiora tempora, cùm omnibus conſtet Regem Valdemarum ejusqve filiam Reginam Margaretham, ſe hæreditario jure regnum tenere, & ipſos profeſſos eſſe, & a ſubditis ipſam confesſionem expresſiſſe. Addam his ex *Knytlingorum hiſtoria* duo loca, qvæ hæc illuſtrant: Cap. 20. legitur *Rex Svenus Ulfi* (Danis Eſtridæ) *filius, in publico conventu civibus,* luculenta oratione *gratias pro con-*

ſtanti

ſtanti benevolentia & aſſiduis officiis in ſe collatis egiſſe, unum tantum, ut cæteris adjicerent, expetiviſſe, qvod magni momenti duceret. Notum ipſis qvanta conſtantia priſcas leges conſervaverit, jam vero videri ipſis rem, præter earum conſtitutionem poſtulari, nimirum ut liceat ſibi ſucceſſorem deligere. Nec id qvidem ſine publica utilitate, cum multos habeat filios, egregiis dotibus præditos, ne ex æmulatu rixæ, tumultus, deniqve bella, qvibus ſtatus Regni concutiatur, civium tranqvillitas & pax publica convellatur. Qvo conceſſo, Kanutum, qvi deinde Sanctus habitus eſt, *Regem poſt ſua fata pronunciaſſe, nec tamen eo jure, ut ad poſteros ſuos, qvamdiu fratres ſupereſſent, ultimo poſſeſſori ſuccederent.* Qvalis autem lex de ſucceſſione antiqvitus in uſu fuerit, tunc a Sveno abrogata, eadem hiſtoria cap. XXVI. explicat. Tradit enim *poſt obitum Sveni ingens disſidium inter filios ejus ortum, ſingulis faſtigium regni expetentibus, ſciſſosqve in factiones proceres. Inter omnes autem eminuiſſe Asbiornum Eydinorum Comitem, Haraldi, qvi filiorum Sveni natu maximus erat, ſocerum, qvi genero enixe ſtudebat, multosqve in ſuas partes traxit. Recurſum tunc ad priſcas leges, qvæ filiorum veterrimum ſucceſſorem declarabant, ſecundumqve eas Haraldum tandem Regem pronunciatum.* Cap. autem CIII. refert, *poſt cæſum Eiricum Eymunium,* qvem Danici Scriptores Eymund appellant, *multos ex regiis familiis ſuppetiſſe, ſed ætate pæne pueros, Svenum nempe ejus filium, Valdemarum ſancti Knuti* (Aabotritorum

rum Regis & Holsatiæ Comitis) *&* *Knutum Magni filium*, *Nicolai Regis nepotem*, *qvorum singuli*, *pari jure regnum sibi vindicabant*, nempe hæreditario. Nec alio qvam hæreditario jure Gull-Haraldus divisionem Regni Danici a patruo Haraldo Cærulidente postulavit, ut *historiæ* nostræ *Norvegicæ* part. II. Lib. VI. cap. XI. uberius monstratum est. Plura non conqviram, cum ex professo hanc thesin tractandam non susceperim. Certe veritati litat Odinum ex Asia profectum inter alios Asianorum mores & consvetudines, etiam usitatam Regiminis formam intulisse, ibi enim regna hæreditaria fuisse, & absoluti dominii Reges, ex ipsorum historiis apparet. Error vero, qvo electivum &c.

(*) Pag. 251. Lin. 20. Franconiæ, lege: Franciæ, qvæ teste *Philippo Cluverio* antiqvitus Rheno & Albi terminabatur.

(*) Pag. 252. Lin. 9. post *Hrolfi Krakii Daniæ*, adde: & Hugleiki Speciæ Regis.

Pag. 252. Lin. 28. lege: ita enim verba illius jacent, ut Odini cultum atqve in Svecia habitationem Haddingi tempore cœpisse voluerit.

(*) Pag. 256. Lin. 28. facile hinc redargui-tur, qvod *Eirikus Disertus occiso a se Alarico* (qvi Heidricus est) *a Frothone in Sveciæ sceptra suffectus fuerit*, *primusqve suum nomen in cæteros Sveciæ Dynastas transfuderit*, cum constet Eiricum Alrechi fratrem, cui Starkadus militavit, ante hujus Eirici tempora in Svecia regnasse, id nominis omnium primum; Nec Alarici (Heidrici) loco Sveciæ præfici

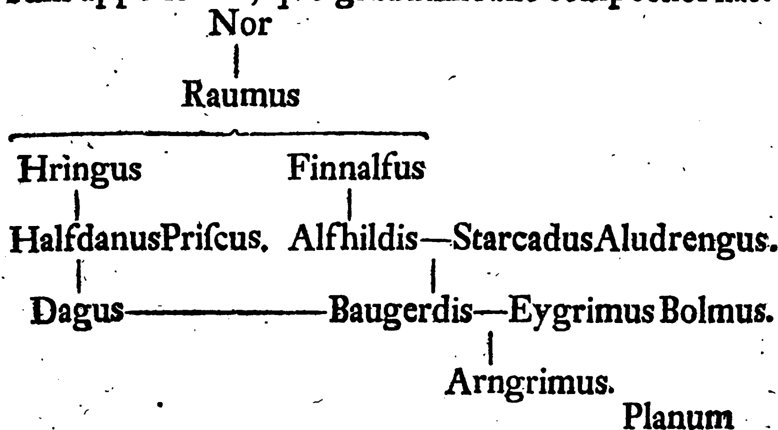
poterat,

poterat, cum is Jutiæ Rex tantum fuerit, nec inter universales Daniæ Monarchas, nedum Sveciæ, numerandus. Nec felicius *Saxo* Asmundi & Asviti gesta ad hæc tempora reducit, qvorum *vita*, sed longe fabulosior, sub *Asmundi & Arani* nomine etiam hodie suppetit, a nobis *Historiæ Norvegicæ* magnam partem a fabulis liberata inserta est. Ex Sigurdi Hringi ætate, qvo tempore vixerint, facile apparet, nam illo sene Armodus, hujus Asmundi filius, a Starkadorum ultimo in balnæo cæsus est, teste *historiæ Olafi Tryggvini* Partis II. cap. XXXII. pag. 141. cui *Sörlii Robusti vita* suffragatur, remqve totam explicat. Ad extrema igitur Seculi a nato redemtore septimi hi referendi sunt.

(*) Pag. 257. Lin. 15. post: *Stemmia Angantyris:* Omnes has paginas a principio Angantyri isti, ad pag. 261. lineam 14. qvæ sic incipit: *Sed nonnihil hic* &c. revoco, omnesqve strophas, qvæ ex carmine *Hindluliod*, hic descriptæ sunt, utpote alieno loco in testimonium adductas. Existimabam enim hunc Angantyrem, qvi hic citatur, eum esse, cui cum Ottare Stulto lis de hæreditate intercessit. Hic ejus stemma cum *Originibus Norvegiæ*, in majoribus ejus consentiens, ad Svanum usqve Rufum revolvitur, qvi ibi Finnalfi filius habetur, Ottaris pater Insteinus hic appellatur, Innsteini Alfus Senex, & sic conseqventer ad Svanum Rufum. Ibi licet Ottaris mentio non fiat, tamen Eysteinus, qvi novissime numeratur, Alfi senis filius memoratur, genusqve ejus perinde ac Innsteini retexitur; inde conclusi,

clusi, Innsteinum Ottaris patrem & Eysteinum fratres fuisse. Nec in eo erratum animadverto, in synchronismo autem Angantyris hujus, de qvo nobis sermo, & Ottaris, lapsum me agnosco. Yngvio enim Sveciæ Regi, Alreci filio, qvem anno CCXL. denatum statuimus, coævus hic Angantyr fuerit; hunc autem Ottarem post Haraldum Hilditannem, qvi DCCXXXV. decessit, imo & ultra Sigurdi Hringi ætatem, annum nimirum DCCL. vixisse oportet, cum in generis ejus serie & Hildetannis & Sigurdi Fafnericidæ & Regis Jormunreci, & illorum, qvi ab ipso descenderunt, fiat mentio; unde etiam apparet Svanum Rufum in *Originibus Norvegiæ* perperam Finnalfi filium appellari, nisi illi duo cognomines fuerint, ingensqve in generationum scala graduum defectus lateat.

(*) Ibid. Lin. 15. post: qvæ Arngrimi genus longe aliter recenset originum seriem p. 257. in tabulam congessimus, ubi Arngrimi pater Dagus habetur, hic autem Eygrimus Bolmus. Nos utramqve hic iterum apponemus, qvo graduum ratio conspectior fiat:

Planum

Planum eſt Arngrimum unum tantum patrem habuiſſe naturalem, qvem cum *Hiſtoria Hervoriana* non ſine circumſtantiis Eygrimum fuiſſe monſtret, auctoritati ejus nihil videtur derogandum, cum tamen ex graduum paritate idem tempus utriqve conveniat, ſuſpicari licet Baugerdem poſt Eygrimi obitum Dago nupſiſſe, eumqve Arngrimi vitricum, pro patre deinceps habitum, ſcriptorem in hunc errorem induxiſſe.

(*) Eadem pag. Lin. 16 & 17. poſt: *Halogiæ* (non ut vult clariſſ. *Verelius* Smalandiæ) *civem*, adde: Halogiæ civem fuiſſe; Exemplar *Hiſtoriæ Hervorianæ*, qvod celeberrimus Epiſcopus *Bryniolfus Svenonius* ad manus habuit, in fine cap. I. teſtatur, id qvod ex itinere filiorum Arngrimi in Samum Balthicam ad congreſſum cum Hialmare & Aurvaroddo properantium confirmatur; Aldeigiuburgi enim (urbs eſt Ruſſiæ meridionalis maritima) in tranſcurſu divertebant ad Comitem Biartmarem, nempe terreſtri itinere per Jamtiam Helſingiamqve profecti, navem in ſinu Bothnico comparaſſe videntur. Eadem via Hacon Hladarum Comes, & poſt eum Rex Sverrir, in Norvegiam tendentes inceſſerunt. Vexabat hic locus ſagaciſſimum *Verelium*, ut ex notis ad cap. V. in voce *Aldeigiuborg* apparet, nec id ſine cauſa, cum inſulam Bolmum in Smálandiam retuliſſet, ſanioris exemplaris certiore fide deſtitutus. Nec aliter conciliatur, qvod ibidem traditur, nimirum *Arngrimi filiis ad Samſeyam profecturis iter per Aldeigiuburgum faciendum fuiſſe*, qvam ut ex Halogia profectio inſtituta fuerit. Sed cum hæc ad Hiſtoriam Norvegicam pertineant, aptior ibi diſſerendi locus hæc melius explanabit.

Pag. 262. Lin. 4. lege: Angantyris parentes, ſecundo poſt Chriſtum natum ſeculo vixiſſe. Valde igitur metuo ne dicti Arngrimi patris nomen heic corruptum ſit, (*) non hoc qvidem loco, ſed p. 257. ubi Dagus pro patre ejus obtruditur, qvi forte matrem ejus Baugerdem poſt Eygrimi obitum uxorem duxit, atqve ideo pro vitrico, pater exiſtimatus, nam tempora utriqve conveniunt, & uxoris ejus progenitorum nonnulli &c.

(*) Pag. 262. Lin. 6. collata cum pag. 498. poſt: *dicti Arngrimi* (ſupple ex poſteriore pag.) patris nomen hic corruptum ſit, id mihi hoc loco prætervisſum, qvi Dagum ex *Originibus* deſumtum, Eygrimo prætuli, qvod jam revoco. Verum qvo planius totum hunc paragraphum explicemus, progenitorum oblivionem indicabo, oſtendens: I) Arngrimum, hujus Arngrimi proavum, Odino minime æqvalem fuiſſe. II) Neqve Odinum, neqve Gylfium, Eyvoris vel Eyfuræ proavos eſſe potuiſſe, hoc modo:

Angantyr, Arngrimi & Eyfuræ filius, Yngvio Alreki Sveciæ Regis filio coævus erat, teſte *Hiſtoria Hervoriana*, nam ejus filiam uxorem expetebat, & ex provocatione cum Hialmare certans occubuit. Ejus abavi, Odinus, Gylfius, Arngrimus & Alfus, in tabula pag. 216. conſpicui ſunt, qvi ſi cum Niordo, a qvo Yngvius duodecimo gradu deſcendit, conferantur, ſeptem gradibus eo inferiores ſunt. In Eyfuræ igitur progenitoribus ſeptem gradus deſiderantur, inſerendi, ut antea dictum eſt, ſive inter Eyfuram & Svafrlamium, ſive inter Svafrlamium & Sigrlamium, cum veriſimile ſit Sigrlamium filium

id

id nominis habuisse. Eyvoremqve sive Eyfuram, patrem ejus nomen referentem, indeqve intermediorum oblivionem promanasse. In Arngrimi autem nullus defectus apparet, nam eorum vix ullus, Noris certe nullus, Odini tempora asseqvitur; fuerunt enim Alfo, qvi Noris nepos erat, coævi.

Pag. ead. Lin. 14. lege: qvæ proavo ejus, cognomini, secundum *Verelii* mentem, assignanda erant.

(*) Pag. eadem, Lin. 16. Hethinum & Höginum, nobis Högnium, Frodii Sexti, qvi Ingialdi nepos erat, tempore vixisse ex appendice nostro pag. 490. apparet. Habuit enim Hognius in matrimonio Hervorem Hiorvardi filiam. Hiorvardi pater fuit Heidrecus Ulfhamus, teste *Historia Olafi Tryggvini* Part. II. cap. XVII. pag. 54. Hiorvardi soror, ejusdem Heidreci Ulfhami filia fuit Hildis, Haraldi Grandævi uxor, Halfdani Diserti mater, Ivaris Vidfadmii avia, uti id ex tabula pag. 216. apparet. Scema tale est:

Heidrecus Ulfhamus.

Hiörvardus. Hildis—Haraldus Grandævus.

Hognius—Hervör.

Est autem Frodius Sextus, ab Odino decimus qvintus, a Frodio, qvem *Saxo* Tertium describit, duodecimus, Haraldus Grandævus uno gradu inferior. Facile itaqve Hognii & hujus Frodii tempora conciliantur. *Saxonem* decepit, uti alias fieri solet, diversis personis commune Frodii nomen.

Pag. 266. Lin. 22. lege: (*cognatum forte dicere voluit, Et priscâ lingva cognati* fratres *appellantur, qvod etiamnum Islandis in usu est. Ceterum Skioldus & Ingvifreyr simul non regnarunt: sed terminos istos inter Skioldum & Niordum Ingvifreyris patrem constitutos fuisse apparet.*)

Pag. 267. Lin. 27. post: *interpolatum & corruptum;* adde: Frodii mortis genus, non minus qvam *Saxo*, fabulose *Edda* refert, narratione tamen, ut videtur, ex vero desumta; nempe: Frodium ad convivium in Sveciam à Fiolnere invitatum perhibet, ibiqve duas ancillas, qvarum nomina Fenia & Menia, magnitudine roboreqve ingentes, emisse; Accidisse autem, ut circa hoc tempus bini molares lapides in Dania invenirentur, ob gravitatem suam hominum vulgo intractabiles, ea vero natura occultave virtute præditi, ut qvicqvid præcineretur tererent. His versandis dictas ancillas Frodium adhibuisse, imperasseqve, ut aurum & pacis commoda, molendo, sibi acqvirerent, atqve adeo acerbe eas exercuisse, ut qvietis somnive tempus ulterius non haberent, qvam interstitium, qvo cuculus inter bina cantamina taceret. Inde irritatas, molendo hostes accersivisse, qvi, piratarum rege Mysingo duce, noctu supervenientes, Frodium occiderint. Mysingum inde magna auctum præda ancillas qvoqve abstulisse, injuncto mox ut salis copiam commolerent; id cum aliqvantum fecissent, interrogasse eas, an & ulterius molendum esset? Cumqve perseverare juberentur, usqve dum navigia illius, mole gravata,

vata, undis mergerentur, in molendi opere perstitisse.

Fabula pro interpretantium ingenio varias explicationes admittere potest. Ego Frodii cum Fiolnere amicitiam Svecis noxiam fuisse puto, impetrasseqve ab eo Frodium aliqvid qvo vires gentis postea fractæ sint. Mox oppressam gentem, in ditionem ejus concessisse, illudqve per fæminas istas significari; per nimios autem labores, magna gravamina, qvo securitatem & opes sibi pollicitus fuerit; hinc Svecos ad rebellandum concitatos, Mysingum sibi ducem præfecisse, qvi Frodium ex improviso oppresserit; indeqve victoria in tyrannidem versa, avare superbeqve imperitaverit, atqve ideo vita simul & regno à Svecis exutus fuerit. Conjecturæ ansam *Saxo* præbet, qvi Sveciam sub imperium Frodii redactam, Eiricumqve ibi Regem constitutum tradit. Frodio Hiarnium poëtam &c.

(*) Pag. 272. Lin. 16. post: *Daniæ Reges locum deberi patet*, adde: Pro *Snorrio* facit, qvod apud Scriptores extraneos Danorum nomen cum clarissima qvavis gente cæteroqvin certans, ante Anastatii & Justiniani Imperatorum tempora nusqvam occurrat. Seculo enim qvinto iis primum innotuit. Hic tumulandi morem &c.

(*) Pag. 277. Lin. 23. post: *Norvegum fuisse diximus*, adde: Idem versio Danica *Johannis Martini Stangrupensis* p. 8. testatur. Notandum ex hoc Hakio qvosdam Scriptores Svedicos, Haconem Ringum exstruxisse, inqve Aunii Grandævi locum substituisse. Qvicqvid illius sit &c. D 3 Pag.

Pag. 279. Lin. 17. ante: *conspicuum credo*, insere: adjungemus etiam Starkadi, qvi Haconi militavit, stemma, ex *Gotrici historia* & *Originibus Norvegicis* inter se collatis desumtum:

5. Nor.
6. Raumus.
7. Alfus *vel* Finnalfus.
8. Alfhildis.
9. Storvircus.
10. Starcadus.

Conspicuum credo tum ex &c. tum ex his seriebus evadit, historiam &c.

Pag. 281. Lin. 1. lege: qva ratione Odinum illum & Frögerum tredecim Regum tempore vixisse statuit, id est, secundum *Svaningii* calculum DCLXX. annis, tot enim circiter inter initium regni Hadingi & mortem Frodii hujus, secundum illius supputationem, interfluxerunt.

Pag. ead. Lin. 28. post: *diversum fuisse innuunt*, adde: filium nempe Asmundi (qvem *Bersercorum interfectorem* & *Gnodensem* promiscue cognominant) ac Brynhildis Hertriggi Rusfiæ Regis filiæ. Imo Starcadum istum, qvi Armodum occidit, a Starcado Olii interfectore alienum esse manifestum reddunt. Etenim qvi, secundum *Eigilis Unimani* & *Nornagesti vitas*, Armodo necem intulit, eadem Nornagesti vita testante, ipse est Starcadus, qvi Gandalfi filiis, Sigurdi Hringi Daniæ Regis affinibus, contra Giucungos, Germanos bellatores, militavit; qvem & Bravallensi prælio interfuisse constat, qvadringen-

tis

tis circiter, si nos in calculo non fallimur, annis post occisum à Starcado Olium. Qvod autem hic Starcadus Fenringo, insula Norvegiæ, oriundus in memorata Nornagesti vita dicitur, confusio est, & ad priorem illum Starcadum pertinet. Olonem Vegetum *Saxo* scelesta Starcadi manu interfectum refert &c.

Pag. 282. Lin. 10. lege: cædes vero à Starcado illata Olio huic nostro, Fridleifi III. filio, qvi *Saxonis* Olavus Fridleifi II. filius esse videtur. Alias Olafum, qvem nostrates &c.

(*) Pag. 283. Lin. 12. post: *Starcadi alumnus audit*, adde: Tota hujus memoria præter nomen Islandis periit, sola Laxdælensium historia, qvæ *Laxdæla* usurpatur, in ipso limine testatur, eum *à Svertlingis occisum fuisse*, ubi licet perperam illius Ingialdi patrem eum fuisse perhibeat, qvi Olafi Hvitii seu Albi Duflini Regis (*Waræo* Amlavi) patris pater fuit (de qvo in *historiæ Orcadensis*, lib. I. cap. V. prope in limine actum est) tamen hic manifestum est, Frodii hujus historiam Islandis fuisse cognitissimam; postea autem una cum *Skioldungorum Historia*, qva procul dubio continebatur, interiisse. Cum hoc Frodio qvarto &c.

(*) Pag. 284. Lin. 25. post: *Ingialdo Letbrensem ditionem obtigisse*, adde: id qvod *Saxo* qvoqve testatur his versibus:

Nunc ergo Ingelle melius qvam tempore lapso
Letbrarum dici dominus Daniæqve mereris.

Nota

Nota *Svenonem Aggonis*, eundem cum Islandis succesſionis ordinem a Vermundo ad Ingialdum usqve ſeqvi, omisſis qvatuor, qvos *Saxo* his inſeruit. Hujus Ingialdi hiſtoriam *Saxo* &c.

(*) Pag. 285. Lin 10. poſt: *ab illo deſcendit*, adde: Hujus aliqvalis, ſed confuſa, fama ad *Svenonem Aggonis* perveniſſe videtur; Nam cum Islandis in ſuccesſione præcedentium conſenſiſſet, hæc cap. II. pag. 34. ſubjungit: *Poſt cujus* (Ingild) *tempora, longo annorum intervallo, filii patribus in regno non ſucceſſerunt, ſed nepotes altera parte, tamen regali ſtirpe editi. Verelius* in &c.

Pag. 285. Lin. 18. poſt: *juſto breviorem*, adde: Etenim filia illius Hlif Eyvindum Auſtmannum peperiſſe ibi dicitur, cujus filius, Helgius Macer, Islandiam poſtea inter alios occupavit, qvadringentis plus annis poſt mortem Ingialdi: qvibus implendis qvatuor generationes neutiqvam ſufficiunt. Poſt Ingialldum Halfdanus &c.

Pag. 288. Lin. 10. poſt: *reſponderet*, adde: Interea Valdar Munificus, Hroaris (qvem Helgio fratri ſuam Daniæ partem vendidiſſe diximus) filius, partem regni ſibi aſſeruiſſe videtur, minorenne ſcilicet patruele ejus Hrolfo. Hic ille eſt Valldar, qvem Angantyris, Reidgothiæ ſeu Jutiæ Reguli, Heidreci Ulfhami, Jutiæ itidem reguli, patris tempore, Danis (puta, parti illorum) imperaſſe tradit carmen vetuſtum, qvod ex *Hiſtoriæ Hervorianæ* exemplari Regio, in membrana (in editione enim Svecica omiſſum eſt) ſuperius Lib. II. Cap. I. pag. 93. adduximus. Et

tempora

tempora bene conveniunt, etenim Haraldus Grandævus, dicti Valdaris filius, Hildem, memorati Angantyris neptem, filiamqve Heidreki Ulfhami, in matrimonio habuit, prout ex genealogiis libri hujus cap. I. pag. 215. 216. adductis patet, ut Angantyr & Valdar hoc ratione coævi esse facile potuerint.

Ad Valdaris ditionem qvod attinet, eam in Scania fuisse, ex eo colligimus, qvod Haralldus Grandævus, filius illius, nepotesqve Halfdanus Disertus & Gudrodus ibi rerum potiti, hæreditaria, absqve dubio, successione innixi. Hrolfi Krakii historiæ partem aliqvam assecutus vid. *Saxo* &c.

(*) Pag. 291. Lin. 21. post: *Svenus Victoriosus*, inser. is forte piratarum rex fuit.

(*) Pag. 291. Lin. 25. post: *uxorem duxit.* Ulfhamio filius Hiörvardus successisse ex *hist. Olafi Tryggv.* Part. II. cap. XVII. pag 54. colligitur, cujus tempore Halfdanus Branæ alumnus Roskildæ regnavit, cæsus a Sörlio Robusto, Erlingi Uplandorum in Norvegia Regis filio; Halfdani filius fuit Högnius, qvi Hiörvardi filiam Hervorem uxorem duxit, teste *hist. Olaf. Trygg.* loco citato. Hic novissimis Polyarchiæ annis valde potens, Halfdano Diserto coævus vixisse videtur Seculo sexto. Hic est ille, qvem *Saxo* in Frothonis Tertii tempora refert, Hoginumqve appellat, cumqve Hithino conflixisse tradit, de qvibus ad calcem hujus libri plura.

Pag. 302. Lin. 9. post: *satis docent*, adde: *Wyclacum* alias, Wodeni filium, *Johannes Bromton* pag. m. 776. ubi de Merciorum regibus agit, exhi-

bet, eumqve genuiſſe ſcribit *Wermondum*, patrem *Offæ*, patris *Dengelteni*, à qvo Merciorum Rex *Offa*, qvi anno Chriſti DCCLVII. regnare cæpit, per XII. generationes deſcenderit. Iſthæc nomina cum *Saxonis* Vigleto, Vermundo, Uffone, & Dano II. collata, parum diſcrepant. Qvin & *Matthæus Paris*, initio vitæ *Offæ* Regis *Varmundum occidentalium Anglorum Regem* celebrat, cujus filius *Offa* usqve ad trigeſimum ætatis annum mutus deſesqve fuerit, poſtea vero patre cum proceribus de regni hæreditate conſultante, loqvelam derepente nactus, ſatis ab illo tempore facundiæ habuerit, atqve in egregium evaſerit virum. Hiſtoriam illam, ſed pluribus commentis auctam, fabulatorem qvendam e Dania in Angliam traduxiſſe exiſtimat *Langhornius* Antiqvit. Albion. Append. pag. 29. Nos contrarium putamus, nempe hanc narrationem ex Anglia in Daniam transiiſſe. Conſtat qvidem Matthæum *Saxone* juniorem eſſe; verum ille prædictam hiſtoriam aut è vetuſtiori ſe libro hauſit, aut ſeniorum per antiqviores ſibi iterum tradita relatione didicit; ut qvicqvid horum credamus, eadem ad *Saxonis* notitiam æqve pervenire, atqve ab eo operis ſui amplificandi ſtudioſisſimo, Daniæ Regibus applicari potuerit, niſi qvis ſtatuere malit, memoratam relationem, antiqvisſimis temporibus in plures nationes ſparſam, forte etiam metris celebratam fuiſſe: ſingulasqve earum *Saxonis* & *Matthæi* ævo rem apud ſe geſtam voluiſſe, haud ſecus ac de Hagbardo & Signe inter ſeptentrionis gentes contenditur. In Rórici & Vigleti memoratorum temp. *Saxo* &c. Pag.

Pag. 308. Lin. 8. post: *Scaniæ Regulos*, adde: Halfdano illi Diserto, præter regnum, qvod in Scania tenuit, Northumbriam qvoqve, Angliæ provinciam, paruisse, ex iis, qvæ de Sigurdi Hringi expeditione in Angliam inferius dicemus, patebit; cujus possessionem an armis vel alio modo adeptus sit, parum constat; jus in eam hæreditarium habuisse, genus illius a Hroare Northumbriæ Rege deductum, satis evincit. Gudrodus Halfdani frater, Ingialldi Astuti Sveciæ Regis filiam &c.

Pag. 311. Lin. 6. lege: Hrærekus Slaungvanbaugius & frater ejus Helgius Acutus, Halfdani III. filii, Lethrensem ditionem tenuerunt, hæreditario, ut videtur, jure; Postqvam autem Ivar Sveciam devicerat, Helgius filiam ejus Audurem (ab immensis, qvæ demum accesserant, opibus, *prædivitem* vel *profunde divitem* postea dictam) ambivit. Is & suum &c.

Pag. 313. Lin. 11. post: *objicere potuerit*, adde: Haralldus præter Daniæ regnum Sveciam qvoqve rexit: amplissimæ ditionis dominus, qvippe qvi singulos Daniæ Sveciæqve Regulos ad obseqvium sui ac tributa pendenda adegit. Angliæ qvoqve partem illam, qvam proavus ejus Halfdanus Disertus avusqve Ivar Vidfadmius possederant, (Northumbriam fuisse patet ex allato nuper *Historiæ Hervorianæ* loco, ut & iis qvæ ex *Olafi Tryggvini vita* inferius in Sigurdo Hringo allegabimus) sibi subjecit, eiqve reges ac comites tributarios præfecit. In Haralldi hujus genere recensendo *Saxo* &c.

Pag. 316. Lin. 16. post: *provocasse*, adde: Olonemqve Haralldi ex sorore nepotem dictos fratres occidisse, ac in victoriæ præmium virginis (Esa vocabatur) nuptias obtinuisse *Saxo* lib. VII. pag. m. 141. perhibet.

Pag. ead. Lin. 27. post: *æqvalem fuisse innuit*, adde: qvod & Ivaris Vídfadmii & Ingialdi Astuti synchronismum superius â nobis propositum ulterius confirmat. Genealogico schemate res clarior evadet, qvod ex *Saxone* & nostratibus mixtim conflatum ita erit:

Ivar Vídfadmius. | Ingialdus Astutus.
Audur Prædives. | Olafus primus. Vermorum Rex.
Haralldus Hilditann. | Anonyma. Haraldi soror.
Olo Vegetus——Esa.

Ab hoc Haraldo Hildetanne &c.

Pag. 319. Lin. 27. post: *dignitate conspicuum*, lege: Rögnvalldum qvidem, alias Radbardum dictum, insignem heröem, Hringo militasse tradit vetustum illud *de pugna Bravallensi fragmentum*, qvod nuper allegavimus, sed de genere illius nihil adfert; nec nostri ullum Regnaldum inter Sigurdi Hringi consangvineos recensent. Interea si nostras antiqvitates heic cum *Saxone* conferamus, Regnaldum istum vel Rögnvaldum, Hringi vel patruelem vel amiti-

num

num fuisse, satis tuto colligitur. Genealogiæ series hæc erit:

Radbardus Rusfiæ Rex, posterior
Auduris Prædivitis maritus.

Randver	Anonymus vel Anonyma
Sigurdus Hringus.	Regnalldus Ruthenus.

Anteqvam ab Haraldo Hildetanne discedamus, de sobole illius ac nepotibus nonnulla sunt dicenda. Et primo qvidem memorandus venit filius illius Eysteinus, cognomento *Illradus*, id est, *Astutus*, qvem *Hervöris historia* post patrem Haraldum in Svecia regnasse, tandemqve a Ragnaris Lodbrochis filiis occisum esse tradit. Eysteinum istum Sveciæ Regem non tacet *Ragnaris Lodbrochis vita*, inferius a nobis alleganda, sed illum similiter â Lodbrochidis occisum refert. *Belium* alicubi cognominatum legi. (*In *Indice Skaldorum* seu Poëtarum, ad calcem *Chronici* Norvegici membranacei, qvod ex æde S. S. Trinitatis Hafniensi mutuatum ad manus habeo, *Kringlam*qve appellare soleo.) De progenie illius nihil scimus, nec qva ratione ad Sveciæ imperium pervenerit satis liqvet; Etenim Haraldo Hildetanni Sigurdum Hringum immediate successisse constat; cui Eysteinus, qvantum apparet, sceptrum extorqvere haud potuit. Post eum itaqve regnasse statuendum, volente Ragnare Lodbroche, Sigurdi Hringi successore, tributarium forsitan Ragnari, cetera juris absoluti,

 nec

nec ultra obnoxium. Certe Ragnarem & Eysteinum arcto sese amicitiæ nexu invicem coluisse, in prædicta *Ragnaris vita* traditur. Nos Haraldum Hildetannem, patrem illius, natum statuimus anno Christi DLXXXV. CL annorum, cum obiret, fuisse memoratur, anno Christi, secundum nostrum calculum DCCXXXV. Seqvitur inde admodum senem fuisse Haraldum cum Eysteinum progeneraret; centum & qvindecim annorum fuisse ponimus; Qvod nec exemplo caret, in Hordia enim, Norvegiæ provincia, parœcia **Skaanevigen**, rusticus qvidam ante XL. circiter annos, ex uxore sua filium centenarius suscepit, cum qvo exinde triginta annis vixit, prout ista sacerdos parœciæ, in qva natus est, & alii fide digni viri mihi retulerunt. Natus itaqve erit Eysteinus anno Christi DCC. occisus â Ragnaris Lodbrochis filiis anno Christi DCCLXXIII. ætatis suæ LXXIII. vivo adhuc Ragnare, qvi eo occiso Sveciæ regnum sibi pleno jure asseruisse videtur. Sigurdum Angvioculum, Ragnaris filiorum natu minimum, triennem, cum occideretur Eysteinus, fuisse, in *Ragnaris Lodbrochis vita* perhibetur, id qvod cum nostro hocce calculo bene convenit. Hilditannis filiorum alter avi nomen & cognomen gessit, Hrærecus Slaungvanbaugius dictus. Illius *Originum Island. liber* meminit, ac genuisse ait Thorolfum Voganefum, patrem Vemundi Ordlokaris, cujus filius Valgardus Hrafnum progeneravit, *Stultum* per antiphrasin dictum, ac inter præcipuos Islandicæ gentis conditores vulgo numeratum. Tertium Hil-

ditannis

ditannis filium *Biörnus de Skardza* in ſuis de Grönlandia collectaneis (qvæ Mſſ. poſſideo) Solgium nominat, eumqve progenuiſſe ſcribit Hrolfum de Ani, patrem Biörni, patris Eyvindi Auſtmanni, cujus filius Helgius Macer inter primos Islandiæ incolas recenſetur. Tabella hanc nepotum ſeriem monſtrare ex re erit;

Haralldus Hildetann
Daniæ Rex.

Hrærekus Slaungvanbaugius.	Solgius.
Thorolfus Voganeſus.	Hrolfus de Ani.
Vemundus Ordlokar.	Biörnus.
Valgardus.	Eyvindus Auſtmannus.
Hrafnus Stultus, Islandiæ aboriginum unus.	Helgius Macer, inter primos Islandiæ incolas.

Brevior forte juſto genealogia hæcce cuidam videbitur, ſed facile credi poteſt, Hildetannem binos iſtos filios jam ſenem procreaſſe, eorumqve deinde poſteros parentibus ſuis qvadragenariis circiter natos eſſe, id qvod abſurdi nihil infert. (*) Progenitores Hrafni Stulti ex *Niála*, in Recenſu ſtemmatis Valgardi Grá, hoc modo referuntur:

Haraldus Hilditann Daniæ Rex.
Hrærecus Slaungvanbaugius.
Thrandus Senex.

Thorol-

Thorolfus Voganefus.
Vemundus Ordarloka.
Evar.
Valgardus.
Hrafnus Stultus, Islandiæ aboriginum unus.
Poft Haralldum Hilditannem Sigurdus Hringus regnavit, &c.

Pag. 320. Lin. 7. lege: Sigurdus Hringus in matrimonio habuit Alfhildem, cujus ftemma in *Originibus Norvegicis* tale recenfetur; Pater illius Gandalfus Alfheimorum (tractus in Norvegia inter Gothalbiam & Raumalbiam) Rex, idem, ut videtur, cum illo, qvi *Gandal Senex* dicitur apud *Saxonem* lib. VIII. p. m. 144. ubi Haraldi Hilditannis athletæ enumerantur. Gandalfo pater erat Alfgeir, filius Alfi Senis vel Grandævi, Alfheimorum Regis. Alfus hic Grandævus ipfe eft Finnalfus, Noris, Norvegiæ Eponymi, nepos. Verum temporis intervallum qvod inter Norem & dictam Alfhildem intercedit, longe plures generationes reqvirit. Exftat alias diverfus ab hoc Alfus, *Senex* itidem dictus, Noris trinepos, Finnalfiqve abnepos, cujus Ser. Reg. Daniæ Cap. IV. pag. 260. 261. mentio facta eft; ejus proneptem fi Alfhildem ftatuere vellemus, plures qvidem gradus lucraremur, fed ne fic qvidem tempori fufficientes, cum illa, hac ratione, non nifi per novem generationes â Nore defcenderet, magno in progenitorum ferie hiatu. Alfhildis Sigurdo Hringo Ragnarem Lodbrochem, celeberrimum poftea Regem, peperit, Notabilem &c.

Pag.

Pag. 322. Lin. 27. post: *Stultus dictus est.* Adde: Notabilis inqvam hic locus est; qvi & chronologiæ nostræ haud leviter succurrit, Anglicam qvoqve historiam valde illustrat, ac ab ea magnum lumen vicissim mutuatur. Occidentalium *Saxonum* Rex, cujus hic fit mentio, Inas est, qvi Anno Christi DCLXXXIX. occidentalium *Saxonum* regnum & supremam in Anglia Monarchiam adeptus, anno DCCXXVII. relicto imperio, Romam se contulit, ibiqve monachus obiit. Inæ hujus frater *Simeoni Dunelmensi* in gestis Regum Anglorum ad annum DCCCXLIX. *Ingild* dicitur, cujus filius *Eoppa* Affam, *Affa* Alhmundum, *Albmundus* Egberhtum, *Egberhtus* Ethelvulfum, *Ethelvulfus* Elfredum Anglorum Regem genuere. Qvem heic *Dunelmensis* Ingildum, nostrates Ingialdum vocant, *Ailredus*, Rievallensis Abbas, *Ingles:* Eoppam, nobis Ubbium, *Eppam:* Affam, nobis Eavam, *Essam* nominat, Genealog. Reg. Angl. pag. m. 350. ubi eandem Elfredi stemmatographiam exhibet. Elfredus itaqve anno Christi DCCCXLIX. natus Ingialdi trinepos est: Sigurdi Hringi, qvi cum Ingialdo pugnavit, trinepos similiter est Haraldus Pulchricomus Norvegiæ Rex, qvadrienno post Elfredi nativitatem in lucem editus, qvæ secum invicem optime conveniunt. Ingialdum Inæ fratri supervixisse credimus: nec multi anni reqviruntur ut ad Sigurdi Hringi tempora pervenire potuerit, qvem anno DCCXXXV. regnare cœpisse ponimus. Anglica hæc Sigurdi Hringi expeditio, subactioqve Northumbriæ, jure nitebatur a majori-

 bus

bus ad eum derivato; Etenim Haraldus Hildetann, cui memoratus Hringus succesſit, *illam partem Angliæ qvam Halfdanus Disertus & postea Ivar Rex possederant, sibi subjecit*, teſtante id *fragmento* hiſtoriæ Haraldi (qvod *de pugna Bravallenſi* aliqvoties allegavimus) his verbis: " hann lagdi undir ſik þann „ hlut Englandz er átt hafdi Halfdan Snialli ok ſidan „ Ivar Konungur ". Partem illam Angliæ *Northumbriam* fuiſſe, ex hoc *Olafi Tryggvini hiſtoriæ* loco diſcimus. Northumbriam qvoqve Ivari Vidfadmio paruiſſe ex *Hervoris hiſtoria* clarum eſt, cujus verba pag. 310. ſuperius adduximus. Ubi & ulterius obſervari meretur, dictum Ivarem *occidentalem Saxoniam* præterea rexiſſe: per qvam ſi Weſt-Saxonum in Anglia imperium *Hervoris hiſtoriæ* auctor intellexit (id qvod ex verborum illius contextu apparet) Ivari, ea ratione, ſupremum illius dominium competebat, Regesqve qvos ejus tempore occidentalibus Saxonibus præfuiſſe Anglorum hiſtorici tradunt, non niſi illius beneficiarii fuere, id qvod tamen aliis ulterius diſcutiendum relinqvimus. Ad Halfdanum Diſertum qvod attinet, illi in Northumbriam hæreditarium jus fuit, qvippe pronepoti Hroaris, qvem regnum iſtud conjugio acqviſiviſſe ſuperius cap. VI. pag. 287. dictum eſt. Qvod ſi Ivar Vidfadmius Northumbriæ regno, ſucceſſionis jure ad ſe â patre devoluto, occidentalem Saxoniam armis adjecerit, conſiſtere poſſunt qvæ ſupremo illius in regnum iſtud dominio *Hervoris hiſtoria* innuit. Ceterum qvicqvid illius ſit, ſatis hinc apparet nonnullos Anglo-

Saxo-

Saxonum Reges, certe eos qvi Northumbriam tenuerunt, memoratorum Daniæ Regum vasallos fuisse.

Sigurdi Hringi tempore celebres in Germania erant Gunnar & Högnius, Giukii filii, sororisqve eorum Gudrunæ maritus Sigurdus Fabnericida.

Hringus ætate provectior ad Gunnarem & Högnium (Giucungos antiqvitas communi nomine vocavit) legatos misit, qvi iis aut tributa imperarent, aut bellum denunciarent.

Tributi solutionem abnuentibus, dies certamini in confinio regni condicitur. Nec multo post acri in Holsatia prælio concertatur; Giukungis Sigurdus Fabnericida, affinis eorum, auxilia præstitit; Sigurdi Hringi partes Gandulfi filii, uxoris illius fratres, sustinuere, in qvorum comitatu Starcadus eminebat, insignis bellator; cui Sigurdus Fabnericida hoc congressu binos dentes excussit. Nec multo post Hringi exercitus in fugam conversus Giukungis victoriam reliqvit. Hæc *Nornagestus*, qvi rebus hisce interfuisse perhibetur, Olafo Tryggvino, Norvegiæ Regi, circa annum Christi DCCCCXCVIII. narravit; trecentorum circiter annorum ætate, si *vitæ ejus* fides, tunc completâ. Ex hoc Sigurdo Hringo Saxo binos homines fecit &c.

Pag. 324. Lin. 26. post: *plane diversus est*, adde: ut & ipse Starcadus, Armodi interfector, ab eo, qvi Olium occidit, penitus alienus; qvemadmodum ad pag. 281. superius dictum est. De Hetha obiter monendum &c.

(*) Pag. 324. Lin. penultima poſt: *prope deſertum qvoddam ſita fuerit*, adde: *Ælnothus* cap. XIII. noſtræ opinioni adſtipulatur, qvi Danica lingva, *campi villam* interpretatur. Olonis ex pluribus &c.

(*) Pag. 328. Lin. 21. poſt: *Si Erpus viveret: Edda* tradit eos in matrem exacerbatos fuiſſe, qvod contumeliis verborum eos novisſime laceraſſet, atqve ideo conſtituiſſe id agere, qvod eam maxime ægre laturam ſcirent, atqve ideo eum ſuſtuliſſe, qvem conſtaret eam tenerrime amare. Hæc fere ſunt &c.

Pag. 333. Lin. 5. lege: ac itaqve Sigurdo Hringo filioqve illius Ragnare Lodbroche tempore inferior erat.

Pag. ead. Lin. 14. lege: infra Ragnarem Lodbrochem, Sigurdi Hringi filium, collocandus eſt.

Pag. 335. Lin. ult. poſt: *utriqve referunt*, adde: Opportune heic commemoranda venit cygnea illa cantilena, qvæ Brynhildi Budlinæ in *Sæmundi Edda* adſcribitur; ibi Brynhildis, rogum aſcenſura, de mariti ſui Gunnaris cognatorumqve illius fatis vaticinatur, atqve de Svanhilde, Sigurdi filia, hæc addit:

„ Hana munu bíta Bicca rád,
„ Þvíat Jormunreccr óþarft lifir,
„ Þá er aull farin ætt Sigurdar,
„ Eru Gudrunar græti at fleiri". id eſt:

Hanc (Svanhildem) *Bicconis conſilia mordebunt; Jormunrecus enim in* aliorum *damnum vivit; Tunc uni-*

verſa

versa Sigurdi progenies deleta est, suntqve eo plures Gudrunæ (Giukinæ, Sigurdi uxoris) *calamitates.* Confirmantur hisce illa, qvæ de Sigurdo Fafnericida necessariisqve illius, tanqvam ejusdem seculi hominibus proxime præcedenti capite dicta sunt. Verum longe supra seculum VIII. eos evehere, ac ita nostrum de iis, eorumqve æqvali Sigurdo Hringo calculum evertere videtur Jormunrecus vel Ermanaricus; Etenim si Svanhildis illa, ab eo enecata, Sigurdi Fafnericidæ filia fuit, illius & dictorum ejus æqvalium ætas non in seculum VIII. uti &c. pag. 336. Lin. 3.

(*) Pag. 336. Lin. 18. post: *Floanorum historia exhibet*, adde: Non sola, sed *Ragnaris* qvoqve *Lodbrochis historia* & Regis *Sverreris* Progonologia, qvæ *historiam* ejus in Codice Flat. orditur, forte & plures. Verba *Floanorum historiæ* hæc sunt &c.

(*) Pag. 337. Lin. 4. post: *Brynhildis Budlii filia*, adde: Sunt & plures Genealogiæ, qvæ Sigurdum Fafnericidam, ejus amasiam Brynhildem, & uxorem Gudrunam, & eorum temporum æqvales, Sigurdum Hringum & Ragnarem Lodbrochem exaltant; qvas ordine exponam:

1mo In *Siklingorum familia*, Signyæ Sigurdi Fafnericidæ amitæ, maritus Siggeir, a Noro Norvegiæ eponymo, (qvem anno Christi tricesimo natum supponimus) qvintus.

2do In *Lofdungorum familia* decimus.

3tio In *Budlungorum familia* Brynhildis, illius amasia, decima.
4to In *Niflungorum*, uxor ejus Gudruna nona.
5to Alfhildis Sigurdi Hringi uxor, Ragnaris mater, qvinta, & hic Ragnar sextus est.

His suffragatur synchronismus inter Sigurdum Fafnericidam eiqve coævos, & Hakium, Hagbardum & Sigarem, qvem *Ragnaris Lodbrochis hist.* cap. XXIII. nobis suggerit, in colloqvio inter Brynhildem & Gudrunam, tunc innuptas, de synchronis Regibus instituto, Gudruna enim nocturna per qvietem imagine contristata, ad enodationem exqvirendam, ad Brynhildem profecta perhibetur. Cumqve inter varia oblectamenta, nulla exporrectæ frontis indicia præberet, Brynhildis, *ut animum, instituto de potentibus Regibus, eorumqve celebribus gestis sermone relaxarent*, svasit. Qvo probato. Gudruna qvæsivit; *qvem ergo celeberrimum duceret?* cui Brynhildis; *Hakium & Hagbardum multis bello præclaris gestis inclytos.* Ad ea Gudruna respondit: *Fateor viros magno theatro spectatos fuisse, tamen Sigar eorum sororem rapuit, aliam incendit, adqve vindictam tardi sunt. Sed cur fratres meos non nominas, qvi jam omnium sermone illustri laude celebrantur?* Ad ea Brynhildis: *magna in eis seges & materia gloriæ, licet experimentis adhuc minus innotuerint; Novi enim qvi iis longe anteferendus est.* Profiteri jussa. *Is est*, inqviebat, *Sigurdus Sigmundi Regis filius, ætate puer, cum filios Regis Hundingi occideret, patrem suum, avumqve maternum Eylimium*

mium ultus. Hæc ideo exſcripſi, ut appareat, an de coævis tantum, an etiam ſuperiorum Seculorum æqvalibus comparatio inſtituta fuerit. Non de his, ſed illis agi, graduum a Nore ad Signyam Hagbardi amicam, in duos diverſos ramos ſparſus, ſed utrobiqve conſentiens, nec cum prædictis perſonis diſſentiens numerus facile perſvaſerit, â Nore enim per Gardum Agdium ſeptimo tramite deſcendit, eundemqve gradum in Siklingorum familia obtinet, Brynhildis, ut monſtratum, octavo, Gudruna nono, Sigurdus decimo, idqve in diverſis genealogiis. Reſtat adhuc unum argumentum, pro exaltanda Sigurdi Hringi æra, id nobis carmen *Hyndluliod* ſuppeditat, hac ſtropha:

„Kunna ek báda Brodd ok Haurſi.
„Voro þeir í hird Hrólfs hins gamla
„Allir bornir frá Jormunreki
„Sigurdar mági, hlíd þu ſögu minni
„Fólkum grams þeſs er Faſnir va". Id eſt:
Novi utrumqve Broddum & Horſium
Illi fuerunt in ſatellitio Hrolfi Priſci ſeu Senis
Omnes orti ex Jormunreko
Sigurdi genero, (audi narrationem meam)
Potentis illius Regis, qvi Faſnerem occidit.

Hinc colligitur Sigurdum Faſnericidam Jormunreko ſynchronum fuiſſe, & qvidem ſeculis Brávallianum conflictum antecedentibus. Sed ne rationes, qvæ qvartum Seculum Sigurdo Hringo aſſerunt, tantum aſſeram, unam adjiciam, qvæ eum aut ad Chriſti in carne manifeſtati tempora, vel etiam ſupra elevat.

Eam

Eam nobis *Eddæ* mythologiæ a fabula LXIX. ad finem usqve libri monstrant, qvibus historia involvitur, nec ea, qvæ descripta sunt, aliunde qvam ex his fabulis exstructa esse apparet; Ibi monstratur, Fafnerem, a cujus cæde Sigurdus *Fafnericida* dictus est, Odino & Asis, vel eorum filiis, coævum vixisse. Nihil igitur mirum si Sigurdo ab Odino qvintum in genealogia gradum assignarunt, cum hac ratione altius esset elevandus. Hinc forte præsidium, traditio de Londino, a filiis Ragnaris Lodbrochis, hujus Sigurdi nepotibus, fundato accipiet, de qvo in *serie Regum* Lib. III. cap. XII. actum est. Atqve hæc sunt argumenta, qvæ nostræ opinioni de Seculo octavo his personis assignando objici possunt. Nihil enim dissimulandum statuo, eorum, qvæ in utramqve partem disputari poterit. Jam eadem, qva antea methodo, ordine nimirum retrogrado, ad hæc qvoqve respondebo:

Primo itaqve relationem de Hreidmare & filio ejus Otrio, in lutram converso, ab Asis occiso, moxqve ejus fratribus Fafnere & Reigino â Sigurdo Fafnericida inde dicto, interfectis, ad fabulas Eddicas rejicio, cum nullus Ragnarum Lodbrochum eousqve, vel per palpabiles graduum lacunas exaltetur, ut ejus filiam uxorem ducere potuerit; nam qvi eo nomine præcipue exaltatur, a Nore sextus, a Fornioto (qvi Odino synchronus erat) undecimus conspicitur, longe tamen inferior est illo Fafnericida, qvi hic describitur, cum autem pro certo statutum sit, Ragnarem Fafnericidæ filiam duxisse.

Inde

Inde forte fabula de Londino a Ragnaris filiis, Sigurdi nepotibus, condito emanavit, id qvod vel Christi in carne manifestati tempore, vel paulo ante factum oportet, si hæc recipienda sunt. *Ammianus Marcellinus*, qvi Valentiniani & Gratiani Imperatorum temporibus vixit, Lib. XXVII. *vetus oppidum* appellavit. Illi anno CCCLXXVI. ad Imperium provecti qvadringentorum forte annorum spatium ad vetustatis nomen conciliandum satis ei visum est. Neronis tempore, *Tacitus* Annalium lib. XIV. cap. XXXIII. *cognomento coloniæ non insigne, sed negotiatorum & commeatuum maxime celebre fuisse* testatur, forte regnantium privilegiis, immunitatibus & munificentia, brevi, qvinqvaginta, aut circiter annorum spatio, ex parvis initiis eò opulentiæ excrevit, cujus exemplum Constantinopolis præbuit, pluresqve aliæ urbes, qvæ brevi spatio in immensum auctæ sunt. Cum tamen hujus Fafnericidæ tempora, cum Ragnarum nullo conciliari possint, satis ad hanc objectionem respondisse videor.

Eam autem, qvæ proxime præcedit, facile diluam, cum non constet, qvo tempore Ottar ille Stultus & Angantyr vixerint, Hyndlaqve illa, cui hoc nomen adscribitur, nam si seculo nono, aut infra, vixerat, progeniem Jormunreci, ejus qvi Fafnericidæ gener fuit, recensere poterat, etiam si illi seculo octavo vixerint, illa enim illos ibi recenset, qvi seculo octavo floruerunt, Haraldum nempe Hildetannem ejusqve fratrem juniorem Randverem, unde facile apparet, eam infra illa tempora vixisse.

Tertium argumentum a ſynchroniſmo Hakii & Hagbardi, cum memorato Fafnericida, & ejus coætaneis, nodus eſt intricatior, qvi nullo modo, nec per impoſſibile qvidem, ad octavum ſeculum ſe duci patiuntur, ſed nec ex hypotheſibus, ex qvibus *Seriem Regum* hanc adſtruximus, ad qvartum. Si tamen ad conciliandam Regum Norvegorum cum Daniæ Sveciæqve Dynaſtis harmoniam, ſexaginta duos annos vitæ Aunii Annoſi exemerimus, ut in *Hiſtoria Norvegica* non ſine magna ratione facimus, ad finem ſeculi tertii eos producimus; ita ut hoc pacto Sigurdo Fafnericidæ ipſiqve Jormunreco, ſeu Ermanarico coævi fiant, ſi eos ſeculo qvarto vixiſſe largiemur. Et cum hinc carmini Hroki Nigri magna accedat auctoritas, *Jornandis*qve traditio a nobis citata ad has perſonas referenda videatur, ad ſingula horum ſimul reſpondebimus.

Hakium & Hagbardum fine tertii ſeculi vixiſſe, in *Hiſtoria Norvegica* oſtendimus, ea tamen ratione, ut ſexaginta duo anni, de vita Aunii demantur. Poterat autem Gudruna juvencula extremis illorum annis vixiſſe, anus vero octuageſimum annum ſupergreſſa, filios in Jormunrecum immiſiſſe, non tamen ſtatim poſt ſumtum de filia ejus Svanhilde ſupplicium, ſecus nimia ætas ei tribuitur, cum Jormunreco deſponderetur, cum fuerit matris ex primo marito filia. Verum in neutra *Edda* hæc de colloqvio Brynhildis & Gudrunæ traditio extat; Lacuna enim in *Sæmundi Edda*, & omnia inde deſcripta exemplaria, eo loco conſpicua eſt; in *Ragnaris* autem *Lodbro-*

chis

chis Historiam, is, qvi eam ex odis illis collegit, ista inseruit. Cumqve cætera inde fideliter desumta fuisse appareat, vix dubitandum videtur, qvin ejus tempore hæc qvoqve exstiterint, posteaqve perierint. Nullum autem membraneum exemplar, qvantum scio, *Historiæ Ragnaris* superest. Bis de illo omni seculo gloriosiss. memoriæ Regem Dominum meum clementiss. Fridericum Tertium, juvenis interpellare non erubescebam, eo confidentius, qvod *Thorarinus Eiricius*, qvi *Halfdani Nigri vitam* scriptis promulgavit, mihi confirmasset, se ab Episcopo Schalholtensi, insigni viro, Mag. *Brynjolfo Svenonio* transmissum ei tradidisse, qvod deinde ipse Rex aliqvoties reqvirere dignatus non invenit. Jam vero exemplaria illa chartacea bina ad manus habeo, hoc loco ex parte mutila, utriusqve verba exscribam:
„ Goþrun (Guþrun) var fáord, Brynhilldur mællti,
„ hvi meigi þier ei gledi hallda, skemptum oss allar
„ saman, oc rædum um ríka Konga oc þeirra stórvirki;
„ giorum þat seigir Guþrun (Goþrun); eda hvoria
„ veitstu frægasta? Brynhilldur svarar: sonn (sonu)
„ Hacka oc Hagbard, þeir unnu mörg frægdar verk
„ í hernadi, Gudrun (Goþrun) svarar: miklir (*mikler*)
„ voru þeir ok ágætér, enn þó nam Sigar systur þeirra,
„ enn hefur adra menn (inne) brenda, oc eru þeir
„ seiner at hefna, edur (eda) þvi nefner þú ei brædur
„ mina, er nu þikia fremstir menn. Brynhilldur
„ svarar, þat er í gódum efnum, enn ei eru þeir
„ enn miok (miog) reynder, oc veit ek einn miök
„ af þeim bera, þat er Sigurdur son Sigmundar

 „ Kongs,

„ Kongs, hann var þá barn er hann drap ſonu Hund-„ ings Kongs ok hefndi faudur ſins, ok Eylima mó-„ dur födurs (faudurs) ſins". Diſcrimen codicum parentheſi includitur, uterqve hic corrupte, nec ſecundum antiqvorum regulas exſcriptus eſt, id qvod horum perito facile patet, mihi locum integrum transſcribere viſum eſt, qvem licet nuper explicatum, iterum tamen ſecundum verba ſollicitabo: *Gudruna fuit pauciloqva; Brynhildis ajebat, qvi lætitiam percipere neqvis? Integremus animum omnes ſimul, deqve potentibus Regibus eorumqve magnificis factis colloqvamur. Id faciemus, dixit Gudruna. Qvos autem clarisſimos noſti? Brynhildis reſpondit: Filios Hakium & Hagbardum.* Nota hic alibi habetur *ſonn*, alibi *ſonu*, ita ut dubitari posſit, an Hakium & Hagbardum, aut eorum filios intelligat Scriptor; vero tamen ſimilius, cum in caſu recto eos nominet, ipſos indigitari, patrisqve eorum nomen, qvod nobis *Saxo* ſuppeditat (Hámundum enim appellabat) hic librarii incuria, aut litura codicis omiſſum eſſe. Pergit: *Illi bellicis expeditionibus multa memorabilia geſſerunt. Gudruna reſpondit: Fuerunt viri magni & celebres, tamen eorum ſororem Sigar rapuit, aliam incendit* (aliud exemplar *& alios viros incendit*, habet; id qvod minus appoſite hic refertur) *& tardi ſunt ad ultionem*, cœtera expoſui. Hic locus oſtendit de præſentibus ſermonem eſſe, cum tamen prior, qvi eos celebres fuiſſe tradit, de mortuis intelligendus videatur. Sed qvoniam authenticis membrânis caremus, nihil certi

decidere

decidere possumus, nec graduum in diversis genealogiis, cum utrisqve convenientia, tam exqvisitum nobis de eorum synchronismis argumentum affert, qvin paribus rationibus infringi possint; exemplo sint, Sölvius de Niardeya, a Nore per Gardum Agdium in septimum gradum demissus, Hiörleifus Mulierosus, sororis ejus maritus, eodem gradu ab eodem Nore remotus. Hrokus, Albus alter, Niger alter, Utsteinusqve & Innsteinus, Halfi Herois milites, pari & illi gradu, per Raumum & Haudum a Nore descendentes. Mirus hic trium generationum in eodem gradu concursus, nihilominus ingentem in omnibus lacunam, septem nimirum graduum defectus ad tempora Eysteini Sveciæ Regis Adilsis filii, qvem hic idem Solvius annò Christi DXXXI. regno vitaqve spoliavit, & in his prodigiosa longe ultra seculum extensa Aunii filicernii ætas ostendit, ita ut a nativitate Noris, qvem in annum Christi XXX. collocavimus, ad nativitatem Eysteini, cui annum CDLXXVI. assignavimus, CDXLVI. anni reqvirantur, nec sufficiat si singulis generantibus septuaginta qvatuor anni dentur, id vero si vel maxime, in una linea possit sustineri, in tribus tamen diversis ita obtinere, monstro simile est. Verum talia monstra, in his stemmatographiis haud rara sunt; Dageidis enim a Nore decima, Alreci Sveciæ Regis uxor. Starkadus Störvirki filius, ejusdem Alreci miles, a Nore qvoqve decimus, & Herthiofus Hördalandiæ Rex, ab eo decimus qvartus simul vixerunt. Haud satis itaqve validum præsidium e diversarum genealo-

 giarum

giarum graduum paritate, ad ſynchronismos ſemper & ubiqve adſtruendos reperitur. Eo mens inclinat, ut credam, aut colloqvium tum de maxime ſtrenuis Regibus, qvorum memoria celebris erat, tum etiam de principibus, qvi tunc vixerunt, inſtitutum fuiſſe, collationemqve factam de utrorumqve geſtis, aut hæc ab illo, qvi odam hanc compoſuit, conficta. Prori ſententiæ reſponſum Gudrunæ patrocinatur, qvæ tanqvam de fato functis teſtatur; eos magnos fuiſſe viros; qvod autem tanqvam de ſuperſtitibus ſubjungit, eos ad vindictam tardos eſſe, neſcio, cum autographa deſint, an ſcriptum fuerit, "ero" aut "oro", id eſt *ſunt*, aut *fuerunt*. Si poſterius ſtatuendum eſſet, jam deciſa eſt controverſia. Priori, poëtarum conſvetudo anſam præbet, qvi non hiſtorica fide talia ſemper exponunt, ſed pro conditione perſonarum rerumqve, de qvibus disqviritur, proſopopœiam verbaqve de ſuo affingunt. Sic in Oda, qvæ *Brynhildarqvida* inſcribitur, male cohæret, qvod militiam haud parvo tempore ſecuta, tandemqve Regem occiderit, cui Odinus victoriam pollicitus fuerat, ideo offenſam illius incurrens diuturno ſomno eousqve ab illo ſopita fuerit, donec unus aliqvis exiſteret, qvi omnis metus expers eam excitaret, & nihilominus duodecim annorum fuerit, cum Sigurdo deſponſata eſſet, tantis in tam tenella ætate geſtis inclyta. Hakium certe & Hagbardum, longe ante bellum Brávallenſe vixiſſe, controverſia caret. Sigurdus enim Hringus, qvi ibi Haraldum Hildetannem vicit & occidit, Ingili & Inæ Veſt-Saxoniæ

Regibus coævus fuerat, invicto testimonio a nobis in analectis pag. 507. & seqventi, adducto, qvod sine Anglicorum Scriptorum inspectione & testimoniis, a nostris Scriptoribus proditum, in tempore cum illis, ad amussim convenit. Jam vero Oda *Eddæ Sæmundi*, qvæ *Helgaqvida Hundingsbana* appellatur, ostendit eundem Helgium cum fratre Sinfiotlio (qvorum uterqve Sigmundi filii erant, uterqve Sigurdi, nondum nati, Fafnericidæ fratres) post bellum Bravallense vixisse, nedum Sigurdum, qvippe ex ultima patris uxore, patri filium posthumum procreatum. Referuntur ibi convitia, qvibus Godmundus qvidam a Granmaris filiis ad classem Helgii Hundingicidæ speculandam, missus, & Sinfiotlius Helgii frater, se invicem lacessebant, ubi inter alia opprobria hæc habentur:

„ Þu vart bruþr grána á brávelli,
„ Gullbitluþ vart gör til ráſar.
„ Hafþa ec þer moþri mart ſceiþ riþit,
„ Svangri und ſauþli, ſimul forbergis". Hoc est: *Tu fuisti sponsa Granii* (Sigurdi Fafnericidæ eqvus sic appellabatur; est autem nomen generale eqvorum coloris cineracei, itaqve alius ab eo diversus hic intelligitur, cum Sigurdus nondum natus fuerit) *Brávello* (id est in campo Bravelli) *aureis frænis, in cursum destinata, lassam te ego sæpius, ad mollem alterno crurum explicatu glomerationem, concitavi, esurientem sub ephippio, monstrum gigantum, per collium declivia.*

Hic

Hic cum camporum Bravallensium mentio fiat, nec illi ante bellum inter Hilditannem Hringumqve gestum, unqvam inclaruisse inveniantur, liqvidum est illud hic tempus adumbrari, cum illud gestum est, cui & Helgius Hundingicida & frater ejus Sinfiotlius interesse poterant, Sigurdus non item, utpote longe posterius natus; Hoc ergo testimonium, tum Hroki Nigri carmini, tum etiam iis, qvæ de Hakii & Hagbardi temporum æqvalitate, cum his personis intercedunt, adducta sunt, reponimus. Longe, ut mihi videtur, majoris auctoritatis, antiqvitatisqve monumentum stabilitum, ut dictum est, Inæ Vest-Saxonum Regis, Inglis (nobis Ingialdi) & hujus Hringi, synchronismo.

Pag. 342. Lin. 22. post: *Jornandi præponderare debeat*, adde: Assertioni huic nihil officere valet *Brynhildis Budlinæ carmen*, nuper ad p. 335. à nobis adductum, etenim responderi ad id potest idem ac ad *Volundi Odam* superius pag. 340. responsum est, nempe: longe post Brynhildem vixisse eum, qvi ultima hæc, ut credi voluit, illius verba carmini suo inseruit, ac itaqve non satis constare, utrum dictus poëta ipsissima Brynhildis verba nobis exhibuerit, an vero sua, qvæ eam protulisse aut credidit aut credi saltem voluit; imo, qvod majus contra dictum carmen robur habet, illud penitus effictum esse, ex eo patet, qvod vaticinia contineat de futuris, & qvidem remotis, rebus, qvarum Brynhildis gnara esse vix potuit, qvippe omni, ut credimus, fatidico spiritu destituta. Nil igitur memoratum carmen

Svan-

Svanhildis generi probando inſervit, nec conſeqventer noſtrum de Faſnericidæ, Sigurdi Hringi, aut aliorum illius æqvalium, ætate calculum turbare valet. Qvod ſi qvis omnino credere velit &c.

Pag. 343. Lin. 9. lege: contra eum pugnaſſe, ſuperius ad pag. 322. dictum eſt, idqve auctoritate *Nornageſti*, qvi conflictui iſti interfuiſſe ſe aſſeruit, reiqve geſtæ ſeriem Olafo Tryggvino Norvegiæ Regi retulit circa annum Chriſti DCCCCXCVIII. ipſe tunc trecentos, ut in *vita* illius traditur, annos natus, id qvod noſtræ de Sigurdi Faſnericidæ, Sigurdi Hringi & Giucungorum ætate aſſertioni non parum ſuffragatur. Qvod ſi qvis ulterius Svanhildis ſororem &c.

Pag. 347. Lin. 22. lege: Sigurdi nomen puero inditum, qvi, ut inferius dicetur, poſt mortuum patrem Daniam inſularem &c.

(*) Pag. 348. Lin. 5. poſt: *qvo Agnar occubuit.* Adde: Hic Agnar diverſus videtur ab eo, qvem exeqviale Ragnaris carmen ſtrophia decima ſexta memorat, duos ergo filios cognomines habuiſſe videtur. Nec Ragnar bello cum Eyſteino geſto interfuit. Eiricus &c.

(*) Pag. 359. Lin. 14. poſt: *S. Olafus Rex Norveg. anno* 1030, adde: S. Olafi Regis frater fuit Haraldus Strenuus, a qvo Regum Principumqve familiæ in hodiernum diem profluxerunt, & conſeqventer ab hoc Auduno Islandiæ incolæ, qvam patriæ meæ gloriam ſine magna ejus injuria reticere neqveo. Aſlaug ſecunda &c.

(*) Pag. 371. Lin. 16. poſt.: *Thora.* Thora locus videtur corruptus, & reponenda Aſlaug ſecundum *Chronicon Norvegicum* in vita Halfdani Nigri & *hiſt. Olafi Tryggvini* part. I. cap. I. ut mox dicetur.

(*) Pag. 372. Lin. 6. poſt: *Thora.* Nota: Aslaugis maritus fuit Helgius Acutus, Thoræ qvoqve maritus Helgius Acutus; aut ergo unus Helgius Acutus duas ſorores ſimul, aut ſucceſſive duxit, aut diverſi cognomines ſingulas, qvorum mihi neutrum probatur. Igitur pro Thora Aslaugem reponendam exiſtimo, Ingialdumqve & Sigurdum Cervum, fratres germanos, ex uno Helgio Acuto, & una eademqve Aslauge Sigurdi Angvioculi filia progenitos ſtatuendos, videturqve Thorſteinus Rufus, Olafi Albi (Amlavi) filius, Haraldum Pulchricomum, gradu, qvem ſubjecta tabula monſtrat, attigiſſe:

Sigurdus Angvioculus.
|
Helgius Acutus—Aſlaug.

Sigurdus Cervus.	Ingialdus.
Ragnhildis.	Olafus Albus (Amlavus).
Haraldus Pulchricomus.	Thorſteinus Rufus.

Haraldi ergo Pulchricomi auxilio, tum Sigurdus Orcadum Comes, tum etiam Thorſteinus Rufus, nixi, tantum Scotici regni agrum ſubegiſſe videntur.

(*) Pag.

(*) Pag. 376. Lin. 29. post: *pervenit*, adde: Hæc cum Historiis Anglicis, cum consulere neqveam, ad ipsos Anglorum peritissimos Antiqvarios hæc remitto. Eo senescente &c.

Pag. 383. Lin. 22. lege: qvem Jormunreco vel Ermanarico coævum fuisse, àc sponsæ illius sororem duxisse tradunt.

Pag. 384. Lin. 5. lege: & post qvatuor secula alter ejusdem nominis vir Aslaugem duxisset, Sigurdo Fafnericida & Brynhilde Budlina similiter natam, id qvod de hoc ultimo tot vetusta testimonia, magnam partem superius â nobis adducta, satis evincunt; inter qvæ luculentissimum est, qvod ipsius *Ragnaris Lodbrochis vita* perhibet, narrando distincte, qvomodo memorata Aslaug, Sigurdi Fafnericidæ & Brynhildis memoratæ filia, post utriusqve parentis interitum, â nutritio suo & materteræ marito Heimere in Norvegiam triennis sit devecta. Unde magis adhuc elucescit νοθεία carminis superius ad pag. 335. a nobis adducti, qvo Brynhildis prædixisse fertur, aut verius (uti nos ad pag. 342. rationibus innixi statuimus) fingitur, omnem Sigurdi Fafnericidæ progeniem cum Svanhilde, illius & Gudrunæ Giukinæ filia, interituram, id qvod illa vere dicere non potuit, superstite sua & Sigurdi filia Aslauge, qvæ paternum stemma feliciter postea propagavit, potentissimarum, vel hodie, familiarum mater; Nec si qvis crediderit, Brynhildem sobolem suam reliqvæ, qvam ex Gudruna Sigurdus susceperat, proli, (cui omnia infausta cupiebat) annumerare noluisse, præ-

dicto carmini illa conjecturâ fides satis conciliatur, ob ea qvæ de Jormunreco & Svanhildis interitu inibi habentur. Ceterum de Aslaugis genere scrupulum movere poterit, qvod in *Sæmundi Edda*, cujus variæ odæ Sigurdi Fafnericidæ & Brynhildis prolixam mentionem faciunt, nil de hac eorum filiâ Aslauge, nihil de Ragnare Lodbroche occurrat. Verum responderi potest, ingentem in omnibus *Sæmundi Eddæ* exemplaribus lacunam extare, ac deesse omnia, qvæ à primo Sigurdi & Brynhildis congressu usqve ad Sigurdi interitum, absqve dubio, olim inibi habebantur; qvæ *Ragnaris Lodbrochis vitæ* auctorem (qvi ex Eddicis hisce odis permulta, uti ex collatione liqvet, in suum opus transtulit) ad manum habuisse, atqve inde, qvæ de Aslaugis genere tradit, exscripsisse indubium est. Nobis itaqve primus Ragnar Lodbroch erit &c.

Pag. 385. Lin. 3. post: *posterorum series*, adde: qvam superius ad pag. 319. adduximus, cum genealogiis &c.

Pag. 387. Lin. 16. lege: 7. Raumus. 8. Finnalfus, alias Alfus Grandævus. 9. Svanus R.

(*) Pag. 387. Linea 17. post: *Alfus Senex*, adde: Alfum Senem hoc loco *Origines Norvegiæ* a Svano Rufo non derivant. Ego verisimilitudine graduum ductus, Ulfo, hunc Alfum Senem immediate supposui, carmen *Hyndluliod* secutus, & alium *Originum* locum, ubi non ad Ragnaris Lodbrochis matrem, sed ignotos qvosdam Ingimundum & Eysteinum Alfi filios, Ulfi nepotes, Sæfarii pronepotes,

ipsius

ipsius Finnalfi abnepotes, linea ducitur, Alfumqve hunc Senem, Alfgeiris, Gandalfi patris, patrem, eundem cum Ingimundi & Eysteini patre constituit. Confer, si libet, *Seriem* pag. 261. 320. & Analecta pag 507 & 514. 13 Alfgeirem &c.

Pag. 388. Lin. 8. lege: superius lib. II. cap. IV. pag. 126. & libro III. cap. IV. pag. 261. sententiam nostram diximus.

Pag. 394. Lin. 11. lege: nos Regulum tantum, imo tempore, qvo Regenarius Gallias infestavit, non nisi piratam fuisse, inferius, ubi de posterioribus Jutiæ Regulis agemus, monstrabimus.

(*) Pag. 396. Linea 23. post: *Angvioculus dictus*, adde: *Arngrimus* Crymogææ lib. II. pag. m. 150. in genealogia IX. a circumspecta prudentia ita dictum interpretatur; Angves enim acute videre, qvod veteres qvosdam forte non animadvertentes, aliam cognominis rationem finxisse arbitratur. Nec id sine ratione: Tradunt enim Antiqvitates, Gormum Grandævum, filiumqve ejus Haraldum Cærulidentem, cætera Principes egregios, sapientia tamen neqve Hördaknutum, nec Sigurdum Angviocculum, nec Ragnarem Lodbrochem æqvasse. *Knytlingorum* qvoqve *Historia* cap. XX. idem in Sveno Admorsæ barbæ & Knuto Magno desiderat. Expeditionis illius &c.

(*) Pag. 401. Linea 24. post: *annis regnavit*, adde: Hunc *Arildus Hvitfeldius* Chron. part. I. pag. m. 37. ex albo Summorum Daniæ Regum expungit. Knuto filius ejus &c.

(*) Pag. 416. Lin. 16. post: *officiumqve in Jutia*, adde: Nihilominus utraqve membrana, *Jöfraskinna* & *Kringla*, Regem eum Jutiæ appellant, Holsatiam, ut australem Jutiam, totius Jutiæ nomine complectentes, more illius Seculi, Regum titulos iis ingerentes, qvi Regibus orti, partes regnorum regebant, ut ex *Historia Halfdani Nigri* planum est. Aliis Holsatia gessisse &c.

(*) Pag. 420. Lin. 23. post: *fuisse tradit*, adde: *Stephanius* notis ad Saxonem, lib. IX. p. 170. penes se esse tradit *vitam S. Ansgarii* â discipulis ejus conscriptam & ex veteri Ms. codice transscriptam, ubi inter alia, Eirici hujus mentio fiat. Inter verba qvæ exprimit, legitur *S. Ansgarium freqventius solitum fuisse adire Hericum, qvi tunc solus Monarchiam tenebat Daniæ, ut officio prædicationis in regno ejus frueretur.* Hinc nobis opponi poterit, male Eiricum hunc inter Jutiæ Regulos numerari, sed respondet pro nobis *Meursius*, notis ad *Ælnothum* de vita S. Canuti, in procemio, *Daciæ* (Daniæ) *nomine Cimbriam apud ejus notæ Historicos appellari*, adductisqve aliqvot exemplis probat. Hareco occiso in Jutiæ Regno &c.

(*) Pag. 433. Lin. 13. post: *ubi nunc Sveno legitur*, adde: vel potius, audivisse eum aliqvid de Sigurdo Sveno, Danis *Snarin Sven*, Sigurdi Angvioculi avo, idqve patri Hörda-Knuti applicuisse. De Horda-Knuti &c.

(*) Pag. 437. Lin. 3. post: *profluxit*, adde: consimiliter in *catalogo Skaldorum* seu Poëtarum, ad

Calcem

Calcem *Chronici Norvegici*, editionis Danicæ, in Seciæ Regum Indice ex prava lectione, Eysteinus Hellige inter Ragnarem & Biornum at Haugi inseritur. Cum tamen *Chronicon membranaceum*, Eystein Beli habeat, id qvod *Verelius* ad Historiæ Hervör. cap. XX. annotavit, Celeberrimoqve *Olao Vormio* imputavit, deceptumqve prava lectione *Eddæ*, qva usus est Stephanius judicavit; ubi Eysteinum non satis claris literis, Eystein *ill* scriptum tradit, pro *illi* v. *illrádi*, id qvod Tyrannum interpretatur. Sed qvisqvis Hellige reposuit, ex Beli illud convertisse videtur, mendum in membranam irrepsisse credidit, non enim vocis significationem assecutus videtur.

(*) Pag. 440. Lin. 10. post: *puta primum*, adde: Hic qvoqve lapsus sum, non enim Ottonem, Primum *Saxo* hic intellexit, nimirum post mortem Haraldi Gráfeldi & initium successoris Comitis Haconis, longe post annum CMXLVIII. qvo Haraldus Cærulidens baptizatus erat, id qvod in tractatu nostro Historico-Chronologico fusius monstratum est.

(*) Pag. 146. Lin. 26. post: *probari potest*. Dignissima lectu sunt omnia qvæ *Stephanius* â citata pagina 90. ad verba *Saxonis* Lib. 3. pag. 48. Lin. 48. ab his verbis: *Rogo navigiis exstructo* ad pag. 92. columnæ 2dæ Lin. 5. notavit, ubi inter alia infert qvædam ex Manuscripto veteri, colligitqve Ungvinum

primum

primum fuiſſe, qvi ritum cadavera cremandi introduxiert, qvem pro iſto Ungvino accepit, qvi apud *Saxonem* Sivaldum præcedit, Halfdanumqve Biergramum excipit, verum attentius inſpectus, emergit hic, aut ipſe Yngifreyr, aut Odinus, qvi alio, aut etiam proprio, nomine Yngius appellatus eſt, ſecutusqve videtur Manuſcripti auctor eos, qvi Freyrem, non Niordi, ſed Yngvii, id eſt Odini, filium fuiſſe ſtatuunt.

Th.

Th. Torfæi Epiſtolæ Latinæ.

Ad Conſiliarium Status MEJERUM.

Longa beneficiorum commemoratione & conſeqventi gratiarum actione, iſtum virum privatim detinere, qvi publice meretur, etiam ſi ab officio non ſit omnino alienum, illo in ſtudio illi ſatisfieri neqvit, latet enim epiſtola intra privatas capſulas, qvas ſi benefactorum fama non egreditur, velut arctiore carcere coërcita, nec dignas laudes, debitum meritis fructum, unqvam ſparget, nec memoriam beneficii latius propagabit. His itaqve in præſens miſſis, inqve occaſionem, qvantumvis ſeram, qvod Tuam Illuſtriſſimam Amplitudinem attinet, dilatis, conſulto prætereo, qva qvantaqve humanitate me, poſtqvam Tibi innotui, ad nonas usqve præſentis anni calendas Auguſti, cum Te noviſſime ſalutarem, complexus fueris, qvanta benevolentia immeritum proſecutus, qvanta conſtantia beneficiis erogandis intentus, memor potius officii mei & noviſſimi præcepti Tui, differendas haud exiſtimo præſentes litteras, ne itineris mei ſucceſſus lateat. Nonas inqvam calendas Auguſti Tibi Tuisqve illuſtriſſimis valedixi, ſeqventi die, qvi erat Jovis, per veſperam Helſingoram navigavi, mox inde ſolvens, proximæ Dominicæ veſpere domum delatus ſum, ventos ad votum ſpirantes ſortitus. Ea-

dem navi vecta Domina Hiortin, Bergas postridie procul dubio devenit. Domus mea prope tota epidemica lue infecta, unius tantum famulæ jacturam fecit, uxor lecto affixa nuper revaluit, amanuensem hesterna die idem morbus cubili intrusit, vini autem adusti, pulvere pyrio pipereqve medicati, sextarii prope qvadrante epoto, felici ausu, diis propitiis præsenti eum periculo liberavi, tanta mihi medicinæ peritia an fiducia. Morbi genus varium, primo afflictus, deinde liberatus, post triduum vel supra ab alio affligitur; qvod si eluctatus fuerit, frustra sibi securitatem pollicebitur, contingit enim ut vel alterum horum vel ab his diversum tertium acrius succedens tandem etiam enecet. Compertum habeo ad minimum mille homines ab initio hujus anni in præfectura Jederensi & Dalensi, cui Matthias Holmius antea præfuit, isto virulento afflatu oppressos exspirasse. Nec ego fati legem recuso vel exhorreo, si tamen officii munia implere pensumqve absolvere possim, satis vixisse videor, attentassemqve aliqvid, si tempestive domum repetivissem, jam vero inter alia incommoda, oblivio qvoqve eorum, qvæ dudum summo cum labore congessi, accessit, ita ut ordinis methodiqve ratio argumentorumqve connexio, aut pondera, licet non temere congesta, jam tamen in uno aut alio opere non satis se pandant, id itaqve Tuæ, mi pater, curæ committo, ut qvoqvo modo in posterum prævenias, ne otia mea nimium sollicita procerum cura per avocationem, ut anno superiori, cum alienam culpam magno meo damno luerem, intertur-

bentur

bentur; mihi vicisſim cordi erit, ne negligentiæ ſuſpicionem, vel Auguſtisſimo Regi, vel fidelibus ejus Miniſtris præbeam, jam nempe cœpta tamdiu intermiſſa alacriter aggrediar. Hic nempe mihi magnam partem ſuppetunt, qvibus ad ea perficienda indigeo, qvorum copiam nec precibus nec pecunia Hafniæ impetrare poteram, cum in publicis tabernis librariis non extent libri, qvibus indigui, nec eorum uſus ex publicis bibliothecis pateat, id qvod Tibi etiam, ſi meminiſti, qveſtus ſum. Ignoſce, vir optime, qvod tamdiu Te his nugis detineam, video nempe Te coram alloqvi, hinc deſiderio Tui Tuorumqve procedit ſermo vel ultra verecundiæ limites. Subit enim, qvam aperte, qvam ſincere, animi Tui ſenſa exprimere conſveviſti, id qvod fiduciam majorem ingenerat, ſed abrumpendum in præſens epiſtolare colloqvium, aliaqve, ſed commodiori, occaſione repetendum. Faxit Deus Optimus Maximus, ut qvam diutisſime perpetuo rerum flore vivas, annos meos eodem ſemper felicitatis curſu excedas, Tuaqve illuſtrisſima conjux ingentisqve ſpei filius, alia occaſione etiam per litteras ſalutandus, filiarumqve triga magnarum nobilisſimarum virginum decus perpetuo felicitatis tramite incedat, procedatqve ſemper ultra. Vale, Vir illuſtrisſime, magnum meum præſidium, decusqve, meqve qva cœpiſti favoris aura afflare porro proſeqvi ne deſiſtas.

Ex villa mea Stangelandia, pridie Calendas Auguſti. Anno 1695.

Ad eundem.

Qvantum afflictissimo rei domesticæ statu refecerit me, ipso Archangeli festo allatum epistolari monumento, extremo Augusti consignatum venerandæ manus Tuæ acceptissimum symbolum, rudi in præsens calamo exprimere neqveo; apparet ibi singularis in me benevolentiæ Tuæ, inæstimabilisqve gratiæ certissimumqve argumentum expressumqve vestigium. Sed nec admiratione caret, illo potissimum tempore ad me pervenisse, qvo testatius foret, occulto fati & latentium causarum nexu ita dispositum esse, ut indigenti mihi, sive auxilio Tuo, sive solatio, absenti pariter ac præsenti præsto esse, eoqve nomine, arctiore nexu, eoqve indissolubili me Tibi devinctum obstrictumqve tenere debeas. Etenim præfato festo uxor mea carissima cum gravissimo morbo, post menstruum intermissum acrius sæyituro, iterum per integram hebdomadam conflictata, mortuam vitam vivamqve mortem trahit. Si recuperandæ valetudinis certius signum appareret, minus in ejus persona affligerer. Sed committendum omnium rerum arbitro, tum afflictionis spatium, tum etiam terminus, qvi cuncta ad immensam nominis sui gloriam nostramqve salutem dirigere solitus, nihil hic a se alienum faciet. Interea rebus gerendis magnum injectum est obstaculum, tum ancipitis eventus, alienissimo tempore suspensus in diversa, rei familiaris curâ exigente distrahor. Qva, illâ incolumi liber, liberali otio, nemine turbante abundabam, in hoc enim casu præ-

cipue

cipue vertitur fundi calamitas; Pluribus persvasum est, jacturam illius, utpote exactæ ætatis fœminæ, me minus moleste ferre. Sed vel lynce oculatiorem esse oportet, qvi exactum judicium de re aliena & omnino incomperta dextre ferat. Ego certe per omne vitæ tempus, præsenti statu contentus, qvalemcunqve mutationem periculosam duxi: illud animo alte infixum tenens: *Qvod sis esse velis, nihilqve malis.* Sed de his fusius qvam oportet. Cæteris qvæso mites aures præbe. Haut eqvidem,credo me Orcadensium gesta satis auspicato auspicatum. Ad ea namqve impedienda plurima objectacula qvasi è composito ita concurrisse existimo, ut valde dubitem, an usuram lucis una mecum unqvam capturus sit laboriosus ille fœtus. Præterita non repetam, cum revocari neqveant. Nullam jam remoram timui, cum e litteris clarissimi viri *Johannis Laurentii* certior factus sum, typographum catalogo librorum Illustrissimi Rosencrantii præter omnium spem imprimendo diutius immoratum, *Orcadibus* adhuc ne manum qvidem admovisse. Polliceri qvidem statim post festum Michaëlis seriam se operam adhibiturum, sed fide forte typographica, qvam magna cum insolentia conjunctam, dum *Færeyæ* typis describerentur, haud exiguo meo incommodo expertus sum, ideoqve non sine causa id,qvod præcedente æstate timuit, adhuc valde veretur, ne sc. ludibrium ludibrio cumulet, editionemqve in integrum annum extrahat, maxime cum sciat typum illum, qvem Te, optimoqve *Mothio* nostro auctoribus delegi, sibi soli

ſuppetere, nec ad alios effugium patere, poſtqvam eum chartis admoverit. Poſtulat itaqve id, qvod prius gnaviter expetivit, nimirum ut liceat iisdem characterum formis uti, qvibus in *Færøyis* imprimendis uſus ſum, qvod & aliis eorum copia ſit, ſic enim metu qvalicunqve injecto, calcographum in officio contineri. Hæc procul dubio ad Te, mi Pater! ante abitum retuli; an item ad illuſtrisſimum *Mothium* noſtrum non perinde memini, itaqve eum ad Vos remitto, qvicqvid ſvaſeritis, probaturus. Si tamen id (qvod obnixe oro) dignaremini typographum per nuntium monere, ut editionem qvam celerrime maturet, nullus dubito, qvin monita pro imperatis interpretaturus, obſeqvium facile præſtet. Eqvidem nihil eorum, qvæ meæ poteſtatis erant, omiſi, idoneum adminiſtratorem delegi, correctorem providi, ſumtus erogavi, qvæ ex Archivis Regiis impetravi, in compendium redegi, duo exempla Bergas miſi, prima qvaqve navigatione Hafniam deferenda, unum ad ipſum *Johannem Laurentii*, alterum ad magnum noſtrum *Mothium*, Celſisſimo Proregi *Gyldenlevio* (uti Serenisſimi Regis nomine præceperat) exhibendum, qvod molis videretur majoris, qvam ut commode per Tabellarium publicum mitti posſit, cum circiter qvatuordecim ſchedas occupet; Poteram paucioribus perſtringere ni religioni fuiſſet; Hinc Serenisſimorum Regum noſtrorum, imprimis glorioſæ memoriæ Chriſtiani tertii & Friderici ſecundi, in vindicando jure ſuo ſollicitam curam, indefeſſam induſtriam, invictam patientiam, in-

infractam perseverantiam, perpetuam moderationem, gloriosos conatus, & profusos sumtus; illinc Scotorum fallaces blanditias, simulatam æqvitatem, phalerata verba, ficta juris præsidia, astuta subterfugia, juges procrastinationes, occasionum insidias, & ejusmodi fucos fraudesqve leviter transcurrere. Præsertim cum Epistolæ Regiæ tam arguta brevitate, qvantum per aulicam dictionem licuit, conscriptæ sint, ut vix qvicqvam se offerat, qvod præcidi aut possit, aut debeat, sine horum silentio aut dissimulatione. Exstant inter alia instrumenta duo prolixiora, prius, Transactionem inter Reges Norvegiæ Magnum Qvartum & Scotiæ Alexandrum Tertium super Hæbudis & Mannia exhibet, illustre antiqvitatis luce dignissimum monumentum, eo tutius evulgandum, qvod nulla ex parte rebus nostris præjudicet, insuper etiam jus Ecclesiæ Nidarosiensis in Ecclesias Manniæ monstret, nec qvantum scio alienatum; posterius contractum matrimonialem inter filiam Christiani Primi & Scotiæ Regem Jacobum Tertium. Autographa in Archivis Daniæ & Scotiæ Regum qværenda. Apographa bis vel ter ex Dania in Scotiam missa vanum illum metum nobis eximere possunt, ne his publicatis suggeramus iis, qvæ nobis opponant, & â qvibus sibi caveant, cum singula in eorum cartophylaciis reserventur. Utraqve in contextu summatim exposui, majorem tamen fidem & auctoritatem ipsa exempla merentur. Hæc prolixius ideo persecutus sum, ut si forte providentissimus Regis nostri Ephorus, Illustrissimus *Plessius*, cum dies stipendii adjectiqve

subsidii

subsidii in exitum anni cesserit, causam tardatæ editionis exqvisiverit, ut in promtu habeas, qvid respondeas. De subsidio dubium nullum est; cum *Færeyæ* hujus anni opus prostent, qvatuor autem pensionibus æqvis, si stipendium, Te intercessore, in posterum solvi permiserit, uterqve Vestrum Regio mandato Vos tueri poteritis, in qvem etiam finem ejus exemplum mitto. Mitto & aliud de comparandis antiqvioribus Documentis, qvæ frustra ab hujus Regni Episcopis expetivi, tertium etiam, qvod nunqvam expetivi, sed Illustrissimus *Luxdorphius* procuravit, multorum deinceps onerum causam maluissem officio qvam personæ imposuisset, utpote non indignam dignitatem, nec hoc exemplo novo, cum constet multos ex ordine Professorum id expetivisse, & impetrasse. Sed jam extra præfixos epistolæ limites, nolim & verecundiæ, abripuit me memoriæ Tuæ recordationisqve dulcedo, cæcusqve prolixi amoris impetus, qvi comitatem Tuam, morumqve commoditatem, qvam personam, qvam sustines, aut gravissima negotia, qvæ geris, publicis commodis dicata, respexit, ulterius forte & prope ad insaniam abrepturus, ni modus chartæ modum finemqve colloqvio imponeret, ignosce itaqve fiduciæ, qvam ingenii Tui facilitas, summaqve humanitas provocavit, jamqve vale, Vir Illustrissime, magnum amplissimi ordinis purpuratiqve collegii decus & ornamentum, mihiqve, ut cœpisti, fave, qvi vicissim, cultum qvem meritis Tuis devovi, ad ultimum usqve spiritum religiose conservabo.

Ex

Ex villa mea Stangelandia, insulæ Cormtis Districtus Carmsundensis, sepulchro Haraldi Pulchricomi primi Norvegiæ Monarchæ celebris, qvod longa oblivione sepultum, me tandem invenisse, haud secus ac *Cicero* Archimedis, glorior. Ipso die Calixti pridie idus Octobr. 95.

P. S. Hodie litteras accepi a domino *Töndero*, hujus nostri Districtus Ryefylchensis Præfecto, qvi mihi in memoriam revocavit, qvod Havnia ad se scripserim, benignas Te aures præbuisse supplicationi ejus, de remittenda dimidia contributione, qvam vocant fortalitiorum, jamqve mecum de illa expostulat, petitqve ut iterum Tibi referam. Ante paucos dies in itinerum occasionem hanc epistolam scripsi; Jam vero, Deo propitio, signa vitæ in uxore mea apparent, adeo, ut loqvi possit, vi morbi magnam partem remittente. Curatio qvam amanuensi adhibui, non ex medicorum oraculis sed rusticorum effatis desumta est, non itaqve mirum si improbes, cujus tamen vim aliqvoties feliciter expertus sum, posthac tamen paternis Tuis consiliis admonitionibusqve qvam observantissime auscultabo. Vale.

Ad eundem.

Liceat mihi jam qvarta vice in præclaras Tuas occupationes peccare, certus enim de testatissima Tua in me benevolentia, plane mihi persvadeo, non aliter Te hanc fiduciam interpretaturum, qvam eam ipse concepi; volo enim ut Tu, mi Pater! præsentem rerum mearum statum cognoscas: satis qvidem afflictum,

nam uxor jam in nonam hebdomadam ægrotans cubili non egreditur, nec ſpes ſanitatis affulget; Famulantium unum poſt alterum idem virus afflavit, unamqve nuper famulam abſumſit; heri qvoqve amanuenſis iterum periclitabatur; Lecto & ipſe defixus, ſolus prope ſuperſtes ſum, calamitatum mearum inutilis ſpectator, ſed nec vicinia ab hac peſte immunis; Ante paucos dies juvenis qvidam ex proxima villa eadem nocte qvâ ægrotare cæpit, occubuit, idqve poſt longum intervallum, ex qvo ab eodem morbo revaluit, jamqve ad hoc littus lues iſthæc ſe diffudit. Super hæc enatum pridie veſpertino tempore in domo mea monſtrum, etiam peregrinorum nautarum, in hac ſtatione adverſis ventis detentorum, oculos in ſe convertit, prodigium certe priſco ethnicorum more majoribus hoſtiis procurari ſolitum, vitula qvippe biceps, cui bina colla, binæ qvoqve uſitatæ longitudinis caudæ, duplex dorſi ſpina, ſed invicem connexa, cor etiam duplex, cætera nihil inuſitati habet, idem utriqve capiti color, frontetenus albus, cute cætera rubra, pene eadem magnitudo, alterum tamen parum excedere videtur, juſtum aut paulo majus corporis incrementum. Hic natura gemellos meditata defecit, ego

exuvias ſtipulis farſi fœnoqve replevi.

Habes ordinem ſtatus domeſtici; qvaliter vero Havniæ res meæ procedant, parum mihi liqvet. Qvantum ex literis clariſſimi *Johannis Laurentii* pridiè allatis cognoſco, eo ſe neceſſitatis adactum qveritur, ut coram cenſore, qvi Politiæ Magiſter uſurpatur,

cum

cum typographo jure experiri necesse habeat; scribit itaqve se illustrem Tuam Amplitudinem ea de re consulturum, auxiliumqve imploraturum, nimirum illud est de qvo qverebatur, cum primum hanc provinciam in se recepit. Sed qvoniam id, qvod de mutatione formarum expetebat, ad Tuum optimiqve *Mothii* nostri arbitrium remisi, Vosqve novissimis litteris de his diligentius sollicitavi, persvasus sum, aliqvid certi super hoc negotio conclusum esse; Qvicqvid igitur probaveritis, ratum esto. Sed ne in morem vertam, ut patientiam Tuam nugis meis detineam, finiam cum voto prosperitatis Tuæ, qvæ & pars meæ, nimirum ut omnia Tibi Tuisqve ex animi sententia fluant. Vigeat uxor Nobilissima, vigeat filius Nobilissimus, vigeant virgines Nobilissimæ floreantqve!

Ex villa mea Stangelandia 11 Cal. Decembris. — 95.

P. S. Vix credo has litteras ante festum natale ad Dominum meum perventuras; si tunc sub exitum anni de stipendio & subsidio monuerit Illustrissimum *Plessium*, alios de intercessione non sollicitabo.

Ad eundem, d. 16 Januarii 1696.

Qvinta jam vice ad Illustrissimam Amplitudinem Tuam scribo, primas literas tantum redditas ex acceptissima Tua epistola præcedente autumno cognovi;

novi; qvid reliqvis factum sit, juxta cum ignarissimis scio, jamqve Tabellarius publicus Stavangriensis qvasdam epistolas, privata fraude in itinere interceptas possessoribus, periisse qveritur, an inter illas una pluresve mearum fuerint, æqve incertus sum. Non eo arrogantiæ processi, ut rescribi postulem, significatio, sive per famulum, sive præsentium latorem Dominum Severinum Erasmum, omnem de interitu earum scrupulum eximet. Præsentem rerum mearum statum, cum sciam Tibi curæ esse, libenter retexo, is nempe toto superioris anni ultimo qvadrante fluctuans, uxore mea in singulas horas cum morte confligtante, tandem in luctum orbitatemqve desivit. Pia enim morte 19 Decembris absumta, terrena cœlestibus mutavit, tertio mensis hujus die sepulturæ mandata. Tandem etiam hæredibus ejus satisfeci agris & obligationibus, itaqve ad solvenda nomina salario meo impense indigeo, Tuaqve intercessione ut solutionem ejus procures, humillime expeto, meqve impetraturum confido. Nec jam longiore sermone Te, mi Pater! detinebo, finiam cum voto, nimirum ut præsens annus felix faustusqve Tibi Tuisqve illustrissimis partis decoribus plura cumulatioraqve adjiciat, Vobisqve me ipsum humillime dedico.

Ad eundem.

Nondum curam mei animo Tuo excidisse ex svavissimis literis Tuis, sub exitum præcedentis anni 28 Decembris

cembris scriptis, sed 23 hujus mensis opportune allatis, non minore delectamento, qvam emolumento percepi, nec frustratus sum opinione de occulta illa fati lege, qvæ Te mihi præsentem absentemqve pariter admovit. Dum enim uxor mea exanimis intra tecta in apparatum funeris detineretur, Tu conditionis meæ statusqve domestici plane ignarus, meis commodis invigilasti, indigentiam qvalemcunqve prævenisti, mœstitiam innata humanitate & summa benevolentia lenivisti. Videris in agendis pro merito gratiis, tandem mihi etiam vocem præclusurus, semper tamen meminero. Primus fuisti, mi Pater! qvi tesseram nummariam tam mature ex Camera mihi mittendam curasti, qvæ interdum in annum, interdum ultra, postremo in sesqvi tertium dilata, profectionem in Daniam, mox diuturniorem moram, uti nosti, causabatur; cum tamen ad imprimendum qvicqvam eorum, qvæ scripsi, ex officio minime obligarer, id qvod ex exemplo Regii Diplomatis, qvod ad Te misi, facile observasti. His molestiis me in posterum, Te curatore levatum iri, amici qvidam Havniæ, ingenii Tui haut ignari, jam dudum præsagiebant; & qvidem Illustrissimus noster *Mothius*, cum ex multis ejus in me collatis beneficiis hoc unum suggessissem, qvod commendatione sua gratiam Tuam mihi conciliasset, id solum imputabat, reliqva, qvantumvis magna, dissimulavit. Summa cum voluptate ex Te, mi Pater! jam primum cognovi, (procul enim ab oppido Stavangriensi, procul â publica tabellarii viâ domicilium meum di-

ſtat) intimi Conſilii Collegio eum inſertum eſſe, qvod ei felix, fauſtum, fortunatumqve faxit terreſtrium cœleſtium numinum arbiter! Confido me inter cætera ingentia decora, aureum ê cervicibus ejus gemmatumqve ante pectus dependentem elephantem brevi conſpecturum. Ornamentum in Illuſtrisſimum *Pleſſium* recens, ut ſcribere dignatus es, ſed meritisſime collatum, a Sereniſſimo Rege, qvod tanto Heroi bono publico nato nemo bonus invidebit, ſed præter invidos & iniqvos, omnes, inter qvos & ego, impendio gratulantur, ſed nec limis oculis, aut invitis auribus auctum dignitatis Tuæ felicitatisqve progreſſum in ſingulos dies exſpectandum, vel ſpectabo vel hauriam, cum utrumqve ardentibus votis expetam; Finiit jam uxor mea, nota ſuperis mendica dum vixit, qvæ poſt Regiam domum pro Te Tuisqve, ut & optimo noſtro *Mothio*, duorumqve inſuper Mæcenatum incolumitate & ſucceſſu, flexis genibus ſuplex qvotidie cœlum fatigabat. Liceat enim ſimplex illud ruſticumqve domus arcanum Tuæ fidei committere. Cui id munus demandem, jam ipſa orbatus habeo neminem, ipſe ſuſtinendo impar, velle tamen cupere, optare Vobis Veſtrisqve omnia fauſta feliciaqve, eaqve interminata, nunqvam deſinam. Reſpondiſſe votis faventisſimum mihi filiolum Tuum gratulatoriâ oratione ad Sereniſſimum Principem Hæreditarium in tam verendo conſeſſu habita, Tibiqve ſatisfeciſſe, impenſe gaudeo, auſpiciumqve & tyrocinium gloriæ ejus, Tuæ Illuſtrisſimæ Amplitudini, ipſiqve his literulis (velim bona venia his incluſis) ſincerè gratulor,

lor, certe inter maxima nationis nostræ decora exteri reputabunt, tam variis studiis facultatibusqve exculta & exercitata nobilissimorum puerorum ingenia. Qvod typographum ad officium redacturum Te confides, rem magnam præstas, sed valde necessariam, mihiqve longe acceptissimam. Reges sunt istarum officinarum, Rectores & vim regni expertus sum, qvam tamen Te auctoritate Tua coërciturum credo. Postqvam exemplum primæ philuræ seu plagulæ accepi, qvid præterea impressum sit, plane nescio, neqve enim ullas litteras â Clarissimo *Johanne Laurentio* accepi, nihil tamen de ejus fide aut industria dubito, expertus enim sum eum esse virum bonum. Qvod hospitem me iterum Vobis accedere vultis, ago gratias, nam & hic consvetam Vestram humanitatem agnosco. Nec mihi aliud optatius aut magis e re mea esset, qvam Vos præsentes alloqvi, si hoc statu domo peregrè proficisci tutum esset, perqve occupationes liceret, decrevi enim non *Seriem* modo *Regum Daniæ* adornare, adqve censorem hac æstate mittere, in proximum annum Deo duce imprimendam, sed ea etiam qvæ in Historiam Norvegicam commentatus sum, jugi studio & indefessa industria recoqvere. Rem sane arduam, nam & fabulosa resecanda sunt, nec tamen omnino rejicienda. Extat *Diodori Siculi* historia mythica, qvem tamen Græcorum primum desivisse nugari *Plinius* censuit. Fabulosa autem veris secernere, valde difficile est, discrepantibus doctorum judiciis, cum qvod alii ad historiam, idem alii ad fabulas referant, neutri sine

ratione,

ratione, ſed manum de tabula. Finio cum ſumma & tantum non immortali gratiarum actione, pro rara humanitate, gratuitis beneficiis, ſollicita ſimul & conſtanti mei abſentis cura, qvam vel ad ungvem monſtrat exacta a Nobilisſimo Aſſeſſore & Secretario *Lettio* in re evidentisſima teſtificatio, viro ſane eximio, qvem, Te ſubornante, libellum ſuplicem in Camerâ raptim ſuperiori anno pro me concepiſſe, hodieqve memini. Vale Vir, illuſtrisſime, publice domiqve felix, ad Neſtoreos annos vitam proroga, meqve, qvo cœpiſti, favore Tuo ſubleva, patrocinio protege.

Ultimo Jan. 1696.

Ad HERMANNUM MEYERUM, prioris filium.

Nobilisſime Domine, mi Ocellule!

Dudum qvidem mihi perſpecta eſt, carisſime Meyere! felicisſimi ingenii Tui ſingularis alacritas, indefeſſa induſtria, & exſpectatione major in diverſis artium exercitiorumqve generibus profectus, qvi magno me ſæpe gaudio perfudit, ideoqve haud immerito laudum Tuarum præconia ubiqve celebravi, jam vero ſparſam per ingentia continentis ſpatia ſecundisſimam in hac ætatula nominis Tui famam etiam maria tranſcendiſſe, tandem etiam ad aures meas perveniſſe, nolo Te ignorare. Labio qvippe Gallico Serenisſimi utriusqve Regni Principis ſolennia feſtiva oratione

celebraſſe

celebrasse perhiberis, adeo feliciter, ut neqve Te Sacræ Regiæ Majestatis præsentia, nec Serenissimæ Reginæ augusta gravitas, nec Regiæ familiæ præillustris splendor, non illustrissimi ordinis verendus venerandusqve consessus, non generosæ Nobilitatis aspectus, non deniqve circumfusæ totius aulicæ coronæ erecti in Te exspectatione simul & admiratione defixi vultus oraqve, ulla ex parte terruerint. Macte sis hac generosi animi fiducia & excelsa indole, cui nihil in posterum impervium futurum tuto Tibi persvadebis; Alios forte ætatis tyrocinio labi contigisset, Tu æqvalibus omnibus, imo Te ipso, major, post tantum specimen nullum casum extimescas. Non tantum satisfecisti isti auditorio, qvo majus orbis non habet, sed etiam ejus exspectationem vicisti, satisfecisti Illustrissimi patris Tui inexhaustæ in hac solum materia aviditati, gloriamqve Ejus Tuâ cumulâsti; satisfecisti amicis, nominisqve Tui inqve dies crescentis decoris studiosissimis cultoribus, inter qvos si ordine, affectu tamen postremus haberi nolim. Perge qvo cœpisti, inqve singulos dies adde gradum, donec scopum attigeris, id vero conseqveris, si noctes diesqve cogitaveris, qvo patre natus es, pioqve & generoso æmulatu, illum non æqvare solum, sed etiam superare contendas; Adspiret cœptis conatibusqve Tuis præclaris cœleste Numen, cujus protectioni Te Tuaqve omnia commendo. Vale, mihiqve in posterum, sicut cœpisti, fave, qvi sum semperqve ero Tibi deditissimus.

Ad Consiliarium Status Meyerum.

Has litteras cum publico Tabellario mittere decrevi, cum Nauclerus ille, qvi festo Michaëlis præcedentis anni exempla compendii epistolarum inter Serenissimos Daniæ Scotiæqve Reges ultro citroqve missarum super re Orcadensi, Bergis Havniam, ad Illustrissimum *Mothium*, alterum ad clarissimum *Johannem Laurentium*, perferenda accepit, in hunc portum insperato post tantam peregrinationem appulit, tanto intervallo in itinere detentus; interim accepi literas â clarissimo *Johanne Laurentio*, qvi majorem in modum de Typographi injuriâ qveritur, sed Tuis promissis erectus occupationes Tuas excusat, iterum itaqve ut Te adeat, simul & illustrissimum *Mothium*, postulo, nullus dubitans, qvin *Regem* illum brevi compescatis.

Idibus Februarii. Anno 1696.

Ad eundem d. 18 Junii.

Binæ ad Illustrissimam Amplitudinem Tuam, prior mensis Januarii die 16, posterior ultimo, â me scriptæ literæ, receptæ ne sint, an offensam meruerint, pariter ignoro; Si hoc, certe, qvo es ingenio, venia pensabis, sin illud, penes publicum Tabellarium culpa manet, ultimæ cum *Johanne* qvodam, Domini *Georgii Claudii*, unius ex Camera scribæ exercitoris, Nauclero missæ, alias ad Nobilissimam Dominam

meam

meam, uxorem Tuam, alias ad summæ exspectationis filium Vestrum, inclusas tenebant, qvorsum reciderint nescio. Res meas qvod attinet, in eodem qvo antea statu sunt, nec mutationem molior, cum placeat præsens conditio. Fine mensis hujus qvadrantes duos solvendo stipendio â Serenissimo Rege clementissime præfinitos præteriisse Te minime latet, sed qvicqvid Tibi placet, placet & mihi, certus me, cum occasio affulserit, abs Te minime negligi, de contributionibus, qvas Kopschatt & *Consumtion* vocant, ad Collegium Cameræ scribo. Exigit illud horum redituum Redemtor *Matthias van Tanchen*, nec solutionem abnuo, modo juste exigatur â prædio rusticano, perinde ac nobilium agris, pependi hucusqve, qvo jure, nescio. Idem Illustrissimo *Plesio* qvestus sum, etiam Tibi, si recte memini; Pari certe alacritate Regia tributa solvo, qvâ stipendia accipio. Vestrum erit providere ut rite poscantur. Nec jam ulterius Te detinebo.

d. 14 Calend. Julii 1696.

Ad eundem.

Qvas proximo undecimo Julii ad me dignata est Nobilissima Amplitudo Tua literas scribere, mensis hujus 13. accepi, una cum tessera nummaria ad Præfectum Regiorum redituum Clarissimum *Reichium*. Accepi & alias cum Amplissimis Collegis abs Te subscriptas; Stipendia illæ conferunt, istæ tributorum

rationem, nimis mihi hucusqve impeditam, explicant. Optime igitur abs Te provisum est, cum mei curam pro solita benevolentia in Te receperis, ut habere possim tanqvam in promtu unde solvam qvod imperatur. Tantum certe abest, ut de defectu favoris & gratiæ Illustrissimorum virorum qvi Ærario Regio jamdiu præfuerunt, vel minima ex parte qveri possim, ut iis me etiam summopere obligatum agnoscam; postqvam tamen benignius fatum Te mihi admovit, ingens mutatio secuta, ad indubitatam seqventium temporum spem me erigit, cumqve gratias reddere neqvèam, ago tamen, qvàm possum, maximas, mihiqve impense gaudeo, qvod tanqvam in fido portu certam ejus spem habeam repositam. Accedit hæc benignitas ad cœpta pridem beneficia, qvorum me perpetuo debendorum reum agnosco & profiteor. Novi occupationes Tuas, novi Illustrissimæ conditionis amplitudinem, novi meam qvoqve sortem. Non Te diutius detinebo, id saltem addam, ut omnia Tibi Tuisqve Illustrissimis ex animi sententia cedant, adqve sanam mentem in sanis corporibus accedat cœlestium numinum inexhausta indulgentia, terrestrium qvoqve perpetua gratia, virtutum præmia, honorum gloriæqve incrementa, potentiorum perennis favor, æqvalium sincerus amor, minorum indefessa studia, familiarium clientumqve pia obseqvia, universorum singulorumqve, bonorum tamen, bona judicia, fortunarum interminata accessio, suprema pia placidaqve, hæredes optati, fama post

fata

fata fecundisſima, eaqve ad poſteros immortalis, &, qvod omnia ſuperat, cœleſtis gloria.

Die 20 Auguſti. Anno 1696.

Ad eundem, die 23 Novembr. — 96.

Paucos ante dies, ſine tabellarii, ſine Tuorum ullius indicio, certior factus ſum, literas, qvas præcedentis æſtatis 20 Auguſti, ultimas, ad Illuſtrisſimam Tuam Amplitudinem ſcripſi, bona fide redditas eſſe. Decreveram itaqve aliis iterum meritisſimi obſeqvii debitam conſtantiam declarare, inqve eum finem ad proxenetam Bergenſem literas mandataqve dedi. Miſi ſimul hiſtoriæ Norvegicæ tres primos libros ad Illuſtrem noſtrum *Vindingium*, ejus cenſuræ ſubjiciendos, utrumqve, ut conjicio (utinam falſo) irrito conatu; ſero enim autumni, ob internuntios non tam raros qvam intempeſtivos, Bergas pervenerunt. Periclitatur itaqve ſors deſtinati ad cenſorem operis, qvod hac ipſa hyeme recognitum optabam, ut ſi proximo vere poſt Dominicæ Reſurrectionis feſtum Hafniam, Deo annuente, devenero, typis mature imprimi posſit. Te interim cœpto more de viatico mihi proviſurum confido, cum dies ſtipendii fine anni ceſſerit, qvod hic ſuggesſiſſe ſuffecerit. Parum mihi adhuc de *Hiſtoriæ Orcadenſis* fato conſtat, impreſſane ſit, an nova aliqva difficultas enata, moras, ut aſſolet, injecerit. Scribo nunc ad Clarisſimum *Johannem Laurentium*, ut ſi abſoluta ſit, exemplaria

plaria ſub auſpicium novi anni Sereniſsimo Regi Regioqve Principi hæreditario, qvibusdam etiam Miniſtrorum Illuſtrisſimis qvædam; in his Tibi, mi Pater! unum, alterum Nobilisſimo filio offerat. Qvod ſi curſus operis imprimendi abſolutus non eſt, diſſenſus forte Miniſtrorum circa controverſiam de redimendis inſulis publicandam in cauſa eſt, penes me certe nulla culpa; cum omnia, qvæ mihi hac in parte incumbunt, penitus abſolverim, nec ſic ut reddendorum actorum ratio Illuſtrisſimorum Miniſtrorum arbitrium perinde meæ ſint poteſtatis, id qvod Illuſtrisſimum *Plesſium*, Te, ſi opus fuerit, ſuggerente, haud gravate obſervaturum minime diffiteor. Has qvalescunqve litteras vix ante exitum anni, aut natale Redemptoris noſtri feſtum ad Te perventuras, cum temporis, tum intercedentis viæ ratio certo perſvadeat, & hic, & qvi ſeqvitur, annus, & qvi naſcuntur ab illo, cum novis ſemper fortunæ ſecundioris incrementis, novo decorum auctu, Tibi Tuisqve Nobilisſimis continuo curſu, ad votum usqve feliciter procedat, Deum optimum maximum veneror, meiqve meminiſſe ne pigeat, venerabundus oro.

P. S. Vix finem impoſui huic epiſtolæ, cum fortuitus nuncius affert Nobilisſimi noſtri *Sperlingii* literas, XI. præcedentis æſtatis Julii ſcriptas, eodem nimirum die, qvo Tu, mi Pater! novisſimas ad me ſcripſiſti, miſit & exemplar *Commentarii* ſui *in Teſtamentum Archiepiſcopi Abſalonis*, qvo jam circiter tres horas fruor, nec ſine magna admiratione ſimul & oblecta-

oblectatione inspicio informorqve. Rescriberem ex tempore, Tuisqve hisce includerem, ni verecundarer. Gaudeo officio ab illo præventum esse, sed sine rubore, nam & illi editionis Orcadensis exemplar unum assignavi, anteqvam ejus accepissem. Scribam Deo propitio cum occasione. Tandem & una literas clarissimi *Johannis Laurentii* 22 Augusti exaratas nactus in spem erigor, emersuram tandem multum jam, diuqve, oppressam rerum Orcadensium notitiam.

Ad JOHANNEM LAURENTZSEN, die 7 Jan. 1697.

Seqventia velim observari (in Historia Orcadensi): 1) In præfatione historiæ scripsi *Buchananum* virum in Archivis regni versatissimum. Delendum: *in antiqvitatibus patriis versatissimum*, nam Fridericus 2dus in instructione sua privata Legatis communicata, negat eum, ut & *Hectorem Boëtium*, archiva excussisse. 2) Sedulo observandum an Hialtlandia territorio Orcadensi accenseri debeat, appertinentiarum, ut vocant, nomine. Scripsi cap. 1. lib. 1. sub finem eam imperio Orcadensium ad Sverreris Norvegiæ Regis tempora ac ultima memoria paruisse, confer cap. 39. ubi habetur, qvod Rex Sverrer Comiti Haraldo Hialtlandiam cum omnibus reditibus ademerit, fiscoqve asseruerit, qvæ nunqvam deinceps Comitibus Orcadensibus paruerit, confer. etiam cap. 40, ibi enim scribo qvod Comites Orcadenses in Orcades Hialtlandiam restituti fuerint,

rint, verum mihi illam relationem de Hialtlandia esse suspectam &c.

Patet ex præcedentibus a tempore Sverreris exemptam ditioni Orcadensium fuisse Hialtlandiam. Prope finem qvoqve lib. 2di habetur, qvod Rex Christianus I. Orcades pro 50000 florenis Rhenanis oppignoraverit; deinde die 20 Maji ejusdem anni Hialtlandiam pro 8000, id qvod superiora confirmat; jam vero tot legationibus, tot protestationibus, nunqvam Hialtlandiæ mentio facta est, nunqvam 8000 pro redemptione pignoris oblata. Inde verosimile Anglos de Hialtlandiæ possessione certaturos, itaqve instrumentum illud, qvod *Arild Hvitfeld* de oppignoratione Hialtlandiæ citat, sedulo inqvirendum, scribit enim eodem jure modoqve hanc processisse, qvo Orcadum, ergo semper poterit redimi, non enim tempus possessionis sed titulus considerandus. Hæc velim Illustrissimis Viris, qvibus harum rerum cognitio committitur, qvam modestissime suggerantur.

Ad Consiliarium Status MEYERUM, die 11 Febr. 1697.

Nimium forte tardavi in agendis gratiis pro iterata jam totiens sollicita mei cura, acceptissimoqve tam propere maturati salarii beneficio; rara illa alacritas, cum petitionem meam aut omnino prævenias, aut sine ulla mora præstes, qvo nomine (nec eo solum, plura enim memoriæ, qvantumvis labili, alte tamen impressa

hærent)

hærent) cum obligatissimus sim, ago gratias, qvam possum maximas. Distuli in hunc usqve diem rescribendi officium, eo qvod in singulos dies literas a Domino *Johanne Laurentio* jam diu exspectaverim, qvibus de *Orcadum* progressu certior fierem, qvas tamen impressas credo, cum ex novissimis ejus cognoverim 28 Novembris anni præcedentis paucas plagulas restasse, verum vetuisse Augustissimum Regem ut in publicum prodirent, ni universus juris Ejus contextus simul edatur, inde moram temporis in editione maturanda facile perspicio, excutienda archiva sunt, nec perfunctorie, indeqve elicienda singula qvæ caussam Regiam vel sublevant vel aggravant; unum est qvod scrupulum movet, nimirum de insulis Hetlandicis, an earum redemptio cum Orcadibus conjuncta sit, an ab iis separata. Orcades hypothecæ expositas esse pro 50 millibus florenorum Renensium in confesso est, jam vero *Arildus Hvitfeldius*, & eum secutus *Pontanus* (qvos ego seqvor) scribit, dotem in universum 60 millia florenorum Renensium dictam fuisse, qvorum decem ante abitum sponsæ e Dania annumeranda essent, ob impensas autem in bellum Sveticum reddi neqvivisse, tantum duo in præsens soluta, pro reliqvis vero octo Hetlandiam pignori expositam, eodem qvo Orcades tenore. Nostri autem Reges tabulas dotales secuti, ea ante abitum soluta perhibent, etiam soluta fuisse existimantes, nunqvam separatim de Hetlandia redimenda egerunt, sed redemptionem illius sub Orcadibus comprehendentes, tantum 50 millia obtulerunt, id qvod

ex literis Serenisſimi Friderici Secundi & legatione in Scotiam anno 1585 directa manifeſtum eſt, ſcribit enim datam fuiſſe dotem Margaretæ Serenisſimi Chriſtiani Primi filiæ ſexaginta millia florenorum Rhenenſium, qvorum decem ſtatim ſoluta ſint, pro reſidua autem pecunia Orcades cum adjunctis inſulis, & qvæ ad illas pertinent, jure antichreſeos cum omnibus fructibus, emolumentis & commodis, pignori vel hypothecæ datas, cum itaqve de Hetlandiæ redemptione tot ſeculis non fuerit interpellatum, metuo ne Angli eam ſibi reſtituendam arbitrentur, id ſi vel maxime ex uſu ſuo ita interpretentur. Sunt inſtrumenta dotalitia in Scotiam ſæpius miſſa, qvæ ſingula illuſtrare poterant. Obtulit etiam Serenisſimus Fridericus Secundus Serenisſimæ Scotiæ Reginæ Mariæ Stuartæ conditiones tractationis æqvas & honeſtas, fœderumqve tabulis qvam maxime conſentaneas, ideoqve rogavit, ut illa diem locumqve haud nimium disſitum, ſed rebus iſtis agendis idoneum, præſcriberet, qvo cum mandatis idoneis ſuos Commiſſarios mitteret, de negotiis omnibus invicem diligenter collaturos, acturosqve cum Reginæ Commiſſariis. Hæc ego ideo ſcribo, ut ſi forte archiva regia excutiantur, Tu, Pater Illuſtrisſime, hæc posſis ſuggerere iis qvibus id negotium mandatur, mihi enim videtur multo majus emolumentum ex Hetlandia qvam Orcadibus ſperandum, ob ingentem illam halecum capturam, qvæ, ſi recte memini, cruentum bellum inter Anglos & Batavos Cromvelli tempore, inter alias cauſſas haud poſtrema, excitavit. De his forte coram, ſi con-

contingat me ad Vos hac æstate deferri, statui enim bono cum Deo post festum Pascatis eo proficisci, jam vero magnus metus incussus est, postqvam rumor de imminente bello ad aures nostras pervenit, id qvod Deus clementer avertat.

Ad OTTONEM SPERLINGIUM, die 10 Febr. 1697.

Indignaberis forte, idqve non sine caussa, qvod ad humanissimas acceptissimasqve literas Tuas tam diu obmutuerim, nec pro elegantissimo *Commentario in Archiepiscopi Absalonis, Testamentum* gratias egerim. Sic est, Vir optime, sed sero autumni utrumqve ad me perlatum, undecimo Julii abs Te missa, 23 Novembris huc pervenerunt. Exinde nulla navis hunc in portum devenit, impensis autem, qvæ in Tabellarium publicum erogantur, parcendum duxi. Scripsi tamen ad Illustrissimum nostrum *Meyerum*, eiqve significavi redditum utrumqve propensioris in me animi Tui symbolum, eoqve nomine gratias, qvo serius hoc impensius, ago, agnosco insuper benevolentiam Tuam, ob ereptam carissimam consortem mihi condolentem; Qvid jam agam scire desideras; fallo tempus meditationibus in libellum, qvem juvenis scripsi, *Seriem* nempe *Dynastarum Regumqve Daniæ*, inscribendam Serenissimo nostro Principi hæreditario, prout in prologo in *Færeyas* pollicitus sum; revideo etiam *Historiæ Norvegicæ* primos libros, qvorum

tres ad Illustrem *Vindingium* misi, sed navium defectu Bergis detenti vernam primam navigationem exspectant; Decrevi etiam, Deo propitio, iter ad vos post festum Paschatis adornare, si id per piratas tutum videbitur. Judicium meum de *Commentario* Tuo in *Testamentum Absalonis* exigis, rem certe supra meum captum. Absit adulatio, vitium, si cui, certe mihi, admodum exosum, utpote servile, ingenuisqve indignum. Dudum novi Te esse longe doctissimum, in isto studii genere tam lynceum nunqvam mihi persvasi, magna cum admiratione, magna cum voluptate legi, non enim voces modo barbaras Tibi politissimæ latinitatis sectatori juxta cum his cognitissimas, sed etiam omnium seculorum ritus statumqve lubens animadverto. Exemisti mihi inveteratum errorem de Saxonis nostri officio statuqve. Absalonis genealogiam utinam adjecisses, â Palnatochio Vagnoqve ortum esse, vel ipsorum in ista familia totiens occurrentia nomina persvadent, an etiam ad Kroka-Refum Islandum referre possis, aveo scire, ibi enim conceptis verbis sub finem habetur Absalonem ab eo prognatum esse. Pag. 38. nomina propria minus recte videris perpendisse, dum qvod Dani *Aagi* Norvegis *Hacon* esse opinaris, *Aagi*, illis *Aki*, nomen Frisiis adhuc in usu; sed & hæc nomina diversa sunt *Hakon*, *Haki*, *Aki*. Nec alia memini in opere illo notatu digna, itaqve subsisto, Teqve, Vir nobilissime, divinæ protectioni commendo, & qvo favore adhuc prosecutus es, eodem porro me dignari ne graveris, obnixe oro.

Ad

Ad Consiliarium Status MEYERUM, die 9 Septembr. -- 97.

Cum notum satis assiduisqve in me collatis beneficiis perspectum sit, qvantam mei rerumqve mearum curam gesseris, inqve posterum geras, par est ut Tibi significem me jam, Deo propitio, domum pervenisse, & prandio proxima Dominica, æstu tantum ferente, Helsingöra anchoras solvimus, leni postridie aura, interdum adversa flante, cum die Martis exortus ab oriente ventus tanto impetu navem impulit, ut 25 horarum spatio 50 milliaria confecerimus, hesterno vespere, feria nimirum qvarta, domum redii. Ego Tibi Tuisqve omnibus gerendis aut obtinendis multis parasangis ampliorem successum voveo optoqve, qvi in perpetuum vivam, dum spiritus hos regit artus, Illustrissimæ Amplitudinis Tuæ obseqventissimus cultor cliensqve.

Ex villa mea Stangelandia, die 9 Septembris 1697.

P. S. *Arnæ Magnæi*, popularis mei, memorem esse Te rogo; hic patrocinium Tuum certo sibi pollicetur, & dignus est, qvem in clientum Tuorum numerum admittas. Qvod si ille honesta vivendi subsidia Te intercessore à Clementissimo Rege impetraverit, magnæ id Tibi gloriæ fiet, novi enim ingenium hominis; non tacebit ille beneficia Tua, sed qvæcunqve ei feceris gratus divulgabit. Præterea Tuæ hujus operæ publicum non poenitebit; Etenim

antiqviorum monumentorum dives eſt, & plura qvotidie colligit, ê qvibus ea aliqvando luci daturus eſt, qvæ per illius inopiam interire aut ſepulta jacere ê reipublicæ literariæ re non eſſet.

Ad Conſiliarium Status, MEYERUM.

Mæcenas meus perpetuus & indefeſſus, Illuſtrisſimus *Mothius*, nullo unqvam merito, ne meriti qvidem ſpecie aut imagine, imo ne umbra unqvam provocatus, ſuperiore anno ſemel atqve iterum mandavit mihi per internuncium, *Arnam Magnæum*, ut Illuſtrisſimæ Amplitudini Tuæ agerem gratias, pro rara, nec in tali forma exſpectata, fidemqve ſuam ſuperante, commendatione ad Auguſtisſimum Regem; nec mandaſſe contentus, ſollicite inſuper cum ipſum abiturus ſalutarem, reqviſivit, an & idem fecerim. Et curam illius & teſtimonium de tanto beneficio, ſi non qva par erat grati animi teſtificatione, aut eloqvii, qva deſtituor, ſvada, ſimpliciter tamen retuli, jamqve utriqve Veſtrum, qva poſſum, animi devotione gratias habeo agoqve. Sed nec his limitibus circumſcribi ſe paſſa eſt ingens Tua erga me bonitas, favor & gratia; vellit jam aurem amicus meus *Johannes Laurentius*, proqve jure ſuo poſtulat, ut Excellentiæ Tuæ (utor nimirum ipſius formula) gratias qvam impenſisſime agam, qvod decimas, qvas me interprete vice penſionis expetebat, benignisſime procuraveris. Id qvod ego, ut eſt, vere magnum beneficium agnoſco,

& gra-

& grato, ut par est, animo, tanqvam in me solum collatum, amplector. An & Dominus *Arnas Magnæus* Stipendium Regium Te promotore assecutus sit, adhuc nescio; Scribet ille hoc cum impetraverit. Ego qvoqve residuum pensionis meæ exspecto, qvippe de cura Tua omnino indubius. Nec jam diutius tempora Tua publicoqve dicatas occupationes morabor. Faustum felicemqve Tibi cum Illustrissima familia præsentem annum & omnia votis meis majora ex animo opto, qvi jam climactericum magnum, si vitam ad 27 Maji divina clementia indulserit, ingredior.

12 Januarii. Anno 1698.

Ad eundem, die 3 Junii.

Cum superiori anno debitæ erga Te observationi conveniens duxerim, ut certiorem de incolumitate mea & absoluto feliciter itinere facerem, statim â reditu id per literas significavi, deinde postqvam ex Domino *Johanne Laurentio* cognovi qvam alacriter causam ejus promoveris, initialis hujus anni mensis 12, ipso exigente, brevi epistola gratias egi, incertus adhuc alteram harum an utramqve acceperis, inscriptione qvantumvis ad Cameram directa; simul duorum salarii qvadrantum, qvorum dies præcedentis anni fine cesserat, commonefeci, nullo adhuc successu, id qvamvis minime novum, emergentibus identidem caussis, qvæ solutionem morantur, tamen

post-

postqvam Te patronum nactus sum, jam primo contigit, & illo potissimum tempore, cum penes Te totius Ærarii directio esset, cum tamen antea etiam interpellationem prævenire consveveris; Resarcies autem qvicqvid hic omissum est, si integrum, qvatuor nimirum qvadrantes, exitu mensis hujus, qvo totus annus stipendio præfinitus circumactus est, intercessione Tua apud Illustrissimum *Plesium* procuraveris. Manuscripta qvæ filio Tuo promisi, ita me absente confuse compacta sunt, ut pluribus voluminibus intersperſa sint ea, qvorum unicum saltem exemplar suppetit, qvod cum mihi omnino & sine exceptione retinendum sit ad usus qvotidianos, curabo ut ea cum tempore exscribantur; cætera deinde, prout hæc absolvuntur, mittam, qvatuor in procinctu sunt idonea occasione mittenda. Interim mei non dememineris.

Ad eundem, die 11 Dec. 1698.

Novi anni auspicia felicissima, incrementa feliciora, extrema optatissima!

Si nihil aliud mihi ab Illustrissima Amplitudine Tua præstitum esset beneficium, qvam epistola novissima 3 Julii more Tuo scripta, id est omni humanitatis & benevolentiæ svavitate fragrantissima, sola tamen me Tibi abunde obstrinxerit. Qvid dicam de præteritis, qvorum nexu nec cupio unqvam solvi, nec possum;

possum; publicam merentur notitiam, nec, si Deus diuturniorem vitam indulserit, desperandum de successu. Qvod graviter jacueris, gravius doluissem, si id prius qvam restituta & confirmata valetudine cognovissem, qvam prosperrimam in posterum & ultra ætatis meæ metas longævam voveo. Redditos esse libros, qvos ad Nobilissimum filium Tuum misi, ex eo qvi reddidit, cognovi, etiam alacriter injectam de Stipendio Regio spem, qva valde erectus, in exspectationem firmatur, sed moræ diuturnitate necessario frangitur, cum subsidia omnino reqvirantur, nec hoc statu aliunde parabilia. Tria adhuc volumina restant in proximam æstatem destinata. Mandata Stipendii solutio, sine mora secuta est. Pro tanta cura & irrevocabili testificandæ profusæ gratiæ consvetudine impense gratias ago; jam qvoqve, cum residuum fine hujus anni cesserit, eadem opera indigeo.

Seriem Regum Daniæ proxima æstate typis describendam Domino *Arnæ Magnæo* tradidi, jam non minore necessitate *Historiæ Norvegicæ* præmittendam, qvam incogitantia, imo temeritate â principio in me receptam, cum gloriosissimæ memoriæ Domini mei Regis postulatis refragari nefas duxerim, nec tamen, qvid postularetur, perpenderim, nec vires meas; nunc demum qvid ad hoc reqviratur, & adhuc tamen per caliginem video, & plura qvæ explicari omnino neqveunt agnosco. Literas Amplissimi Collegii ad Qvæstorem Finnmarchensem *Benedixsonium* prima hujus anni navigatione misi, cum instrumentis omnibus uti præceptum erat, singula

ſe accepiſſe teſtatur ſua manu, & adhuc apud ſe retinet, tantumqve abeſt, ut pecuniam de ſalario Præfecti *Lilienſkioldi* decerpſerit, ut nullo me reſponſo, etiam ſecunda navigatione ſollicitatus, dignatus fuerit; cumqve plauſibile non ſit metum Præfecti, an amicitiam Amplisſimi Ordinis obſeqvio & reverentiæ prævalere, induco in animum reſponſum, ſive ab illo, ſive ipſo Præfecto, ad Cameram datum eſſe, qvod qvalemcunqve replicam obtendat, verum cum ſingula inſtrumenta in Collegio excuſſa ſint, nec ullus exceptioni locus obſervatus, obnixe peto, ut Illuſtrisſima Amplitudo Tua dignetur, ſive per Scribam ærarium *Petrum Erasmi*, (ad qvem etiam ea de re jam qvoqve ſcribo) ſive alium qvemqvam, me facere certiorem qvid conſulas; aut ſi nihil tale intervenit, ut mei ratio posſit haberi, cum rationes ipſi ad Ærarium referendæ ſunt; ſecus Veſtra gratia, qva mihi conſulere voluiſtis, ne indemnis qvidem futura eſt, cum inſtrumenta in ſua habeat poteſtate; Hæc Te inconſulto ad Collegium ſcribere nolui, ideo his Tuis illius literas incluſi, ut ſi videatur, per alterum posſint exhiberi, ſin minus, ut inanes negligi, qvarum exemplum præſens. Mihi perſvaſum eſt, ſi ad Cameram nihil ſcriptum eſt, primo vere, Deo volente, collybo illum convenire. Hanc tantam animi mei fiduciam toties expertæ bonitati Tuæ qvam meæ temeritati malis adſcribere. Finio cum omnimodæ proſperitatis ad finem usqve vitæ continuandæ voto devotisſime.

P. S.

P. S. Illustrissimæ consorti cum liberis Nobilissimis cum novo anno felicissima qvæqve exopto, filiumqve Signiferi officio ornatum libenter audio impenseqve gratulor.

Ad Secretarium Archivi ARNAM MAGNÆUM, die 14 Jan. 1699.

Ad ea qvæ hac epistola de Genealogiis repetis, respondi antea, jam deinde collegi Genealogias qvas *Eyolfus* ex libro Reseniano exscripsit, & contuli cum his decem qvas Tu collegisti, & concordant, cætera vero, qvæ *Långfedgatal* continentur, una Tecum ut frivola rejicio, in illo forte erravi, qvod illa priora, decem nempe illas generationes, *Långfedgatal* inscripsi, si titulus emendetur & Codex Resenii pergameneus tantum reponatur; Tuto possum dicere hoc schema me inde excerpsisse. Urges præterea non recte me generationes has ab Odino derivare, sed hoc non asseqvor, nam præter qvod in his genealogiis habetur, in præfatione ante Skioldum, explicit pag. 1ma, incipit 2da, cujus prima linea deest, conficiturqve ex reliqviis abscissarum literarum qvæ supra duas posteriores columnas visuntur, hanc lineam non aliud fuisse qvam nomen *Odin* supra singulas columnas pictum. *Codex Flateyensis* hæc probat, qvi Odinum Skiöldi patrem facit, ut & *Edda* in præfatione sev prologo, & ipse *Snorrius Sturlæus* in suo Chronico, qvi Skiöldum Odini filium fuisse tradit, Gefionem duxisse & Lethræ habitasse.

Danum fuiſſe Olai filium, utraqve, Reſeniana & Tua, Genealogia, ut & *Codex Flateyenſis* conſentiunt, nihil ſubeſt cur non liceat mihi errorem ejusdem Membr. alio loco oſtendere, cum nec ipſum probem, ipſe qvoqve *Saxo* Uffonem Dani patrem ab aliis Olafum dictum tradit, *Snorrius* Danpum vocat, neutrum dogma ullis rationibus infringere poſſum, ſeqvitur ergo, qvod aut duos habuerit patres, duos avos, qvod abſurdum, niſi vitricos ſtatuamus, qvod probatione eget; aut fuerint binomines, nec hoc omnino abſurdum, cum Sigurdus Hringus & Ofeigus Grettir, & ſi qvi plures, duo propria nomina geſſerint; Sed nec certum qvod Rigus & Danpus propria nomina ſint, poſſunt eſſe appellativa, ut *Rigur* faſtuoſum, & *Danpur* ſordidum, denotent, qvod vero hi duo provinciales Reges fuerint & tertius Danus Daniam invaſerit, cur omni autoritate deſtitutus ſtatuam, non video, qvin & Rigum, non Danum, primum Regis titulum uſurpaſſe ex *Snorrio* colligo: *Móder Dyggva var Drótt, dotter Danps Kóngs, ſonar Rigs, er fyrſtur var Kongur calladur á Danſka tungu.* Hoc neſcio qvomodo ad Danum applicari poſſit, cujus mentio hic non fit, qvodſi ergo Rigus primus Regis titulum uſurpavit, inter minorum gentium Reges ex dignitate numerari non poteſt, qvod ſi omnino hanc opinionem de invaſione Dani & diverſo ſtemmate, qvam aliqvando ſecutus poſtea damnavi, libet inſerere, nihil certe annorum numerus in Seriem redactus inde turbatur, nam ſynchronos tunc fuiſſe oportet, Vermundo Rigum, Olafo Danpum,

pium, Danumqve Olafo per vim exturbato succes-
sisse; Itaqve nihil scio qvid in 5to Capite mihi corrigendum sit, securus itaqve qvid alii opponant, Codicum auctoritate, & fide qva illos exscripsi, & candore qvo dissentientia loca exprimo, me tueor.

Ad Consiliarium Status MEYERUM, die 20 Junii 1699.

Nimia forte mora in agendis pro novissimis Illustrissimæ Amplitudinis Tuæ literis, procurata Stipendii tam matura solutione, & (si recte conjicio) commendatione ad Qvæstorem provincialem Bergensem *Reichium*, alii (non Tibi, mi Pater!) suspicionem injecisset, periisse apud me præteritorum beneficiorum, tot tantorum gratiæ Tuæ pignorum, sensum omnem & memoriam, si tam recentis oblivio me ex tempore cepit, sed à domestico mœrore, qvi mora plerumqve leniri levariqve solet, confirmatum, qvam recentiore vulnere ægrum, compellare malo, jam enim mihi per amici cujusdam literas spes injecta est successorem in nuptias filiæ qvoqve successurum. Nec tamen adhuc expiscari poteram qvænam filiarum tam asperam sortem experta sit. *Uldaricam Eleonoram* Domino *Bieringio* desponsatam, anteqvam Hafnia discederem, novi, *Fridericam Amaliam* vix adhuc nubilem, nedum viduam, existimem; Eam qvæ in Holsatia est, viduatam prius, denuo viduam mihi fingo. Qvæcunqve tandem sit, felicissimum totius vitæ inse-

qventis cursum numenqve propitium tuto sibi pollicebitur, præsertim si virgo in ipso fortunarum suarum limine tam graves ictus perpessa est. Cujus, Vestrumqve, Mæcenatum optimi, vices cum gravius indoluerim, hoc solatio me ipsum evexi; Talis enim calamitas magnæ fortunæ congiaria prænunciare solet. Nam candidus ille favonius in administrationis domesticæ exordio prudentioribus plerumqve suspectior, in patria qvoqve mea proverbio tali carpitur: " Betri er húsbruni enn hvalreki á fyrsta búskap-„ar ári ": *Melius est incendium domus primo villicationis anno, qvam ceti appulsus*; hic nempe ibi inter fortunatissima reputatur, qvippe cum singulis fundorum dominis appulsus & alluvionis jura integra & illibata maneant; Certe qvod Tibi Tuisqve ominor, id etiam ex animo voveo & exopto, magnaqve fiducia Vos consecuturos mihi persvadeo. Nunqvam in stipendio persolvendo *Reichius* segnis fuit, jam vero nova alacritate adeo properabat, ut statim post acceptas Excellentiæ *Plessii* literas, in domum virginis â me delegatæ deferendum curaret, id cum spei, qvam ex epistola Tua concepi, ad amussim respondeat, qvin Tua commendatio intercesserit, nullus dubito. Eo itaqve nomine super cætera, eaqve immortalia, maximas ago gratias. Fine hujus mensis semestris qvoqve hujus anni clauditur, an & simul Clementissimus Serenissimi Regis in biennium indultus, an fine anni, Tuæ interpretationi relinqvo. Anno 97 *Orcades* excusæ sunt, nec eo anno ultra obligabor.

Qvic-

Qvicqvid decideris, *Series Regum Daniæ* in officina typographica jam imprimitur, parsqve, ut spero, prima ante novi anni initium absolvetur, idqve sub inspectione Domini *Arnæ Magnæi*, prosperiore, ut auguror, fato, qvam *Orcades* nuperrime; qvæ correctoris incuria & calcographi importunitate corruptissime excusæ, pudendum mihi ruborem immerito suffundunt; solum in damno remedium, qvod paucos adhuc emtores invenerint. Nisi molestum sit etiam salarii hujus anni partem, Te intercessore exspecto, nolim enim in annum, nedum ultra, differri, gnarus minutiora corpora, minus umbrosa: nomen hoc, inter cætera, bona fide agnoscam. Apographa priscorum monumentorum tria, Nobilissimo filio Tuo reddet amicus meus *Arnas*, si Tua gratia tandem sublevatus, etiam hoc nomine me obnoxium reputo. Qvod reliqvum est, fausta omnia, eadem perpetua, inqve singulos dies auctiora, Tibi, mi Pater! Tuisqve voveo, imo auguror, & qvantum in me est, etiam spondeo, ni forte augurium vani docuere parentes, casum enim hunc inter magnæ fortunæ præludia reputo, nec ego hic inter Sabinos, qvod volo, somnio. Vale! sed vive, & culmen probitatis, qvod tenes, æternum retine, mihiqve inter clientes Tuos locum, qvem dedisti, conserva.

12 Cal. Julii 1699.

Die

Die 7 Septbr. ad eundem.

Unam, eamqve novissimam, toto hoc anno ad Te scripsi epistolam, qvam amico meo *Arnæ Magnæo*, una cum tribus voluminibus Nobilissimo filio Tuo tradendis, die 20 Junii misi. Redditane sint, adhuc ignoro. Cumqve mei curam ab illo tempore, qvo Tibi innotescere cœpi, (qvod meo incommodo nimis sero) sollicite gesseris, etiam inqvirere digneris, qvousqve processerit impressio libri, *Series Regum Daniæ* inscripti, qvem excudendum Bibliopola *Liebius*, corrigendum *Arnas Magnæus*, suscepit, nullam enim certiorem cognitionem de his accepi. Nosti tamen, qvanti mea intersit. Ignosce fiduciæ, qvam fecisti, qvæ (si vel maxime ad impudentiam usqve processerit) tamen jam reflante aqvilone, urgente qvoqve Nauclero, manum de tabula retrahi cogit. Vale.

Ad Comitem de REVENTLOW, die 28 Novembr. 1699.

Ne ego aditum mihi, accessusqve in posterum spem & occasionem omnem, in ipso prope limine ambiendæ exoptatissimæ gratiæ Tuæ, Celsissime Comes! præcluserim, si obsignatis tabulis Tuam Excellentiam, in tam excelso dignitatis gradu constitutam, sine prægnanti caussa (præsertim cum veniæ per intercessores expetendæ spatium non suppetat) appellare non verecundarer; Sed cum meo sensu & judicio adversus

religio-

religiosam muneris Tui dignitatem magnopere peccaturus videar, si tanto rei literariæ publico patrono inscio & præterito suplicem ad Serenissimam Regiam Majestatem libellum alio ablegarem, â temeritatis crimine me, Tua qvoqve sententia, absolvendum confido. Et si judicia nostra non discrepant, hautqvaqvam numero eorum eximendum, qvi Celsissimi officii Tui speciem justa æstimatione conceperunt, & digna observatione venerantur. Propitias itaqve aures præsentibus posco. Inter alia ingentia beneficia, huic menti penitus insculpta, forsitan & propitio numine ad memoriam posteri temporis sempiternam qvandoqve propaganda, magnus ille Rex, qvem fatis terræ, non tanti boni capaci, commodatum, luctuoso civibus discessu cœleste Numen patrio cœlo nuper asseruit, ad munus *Historiæ Norvegicæ* conscribendæ me qvoqve admovit, cui haut paucos annos immoratus tantum profeci, ut duas priores partes primi â salutifero virginis partu millenarii gesta complectentes, proximo vere censoris judicio transmittere decreverim, primo qvoqve tempore typis describendas; Præcesserunt tria volumina, *Feröæ* nempe & *Orcades*, qvorum exemplaria, qva par erat observantia, Magnificentiæ Tuæ exhibita sunt; Tertium jam imprimitur, qvod *Series* summorum *Daniæ Principum Regumqve* inscribitur, Annalium Islandicorum fide concinnatum, sed mandato Regio omni laude majoris Domini mei Clementissimi Friderici Tertii conscriptum, qvod & ipse inspicere, me qvoqve præsente, etiam approbare dignatus est, verum cum ido-

O neorum

neorum documentorum defectu multa ibi prætervisa sint, ad tanti Regis, tam clementis Domini, sanctissimam memoriam recolendam illud redintegrare visum est, id qvod Serenissimi Principis, nunc Augustissimi Regis nostri faustissimo nomini, jam dudum præfatione in *Færöas* attestante, consecrare destinatum, cæteroqvin *Historiæ Norvegicæ* necessario præmittendum, sine qvo parum omnino ea in ordinem digerenda profecissem. Reddet illud forte, ut spero, otii mei etiam longioris qvalemcunqve rationem, nec mei solum, sed etiam magnarum qverelarum, qvas historiarum concinnatores scriptis suis infarcire solent, qvos cum talibus atqve ego larvis conflictatos fuisse dubio caret. Sed ordinem, qvem pro suo arbitrio elegerunt, nullius examini subjecerunt, cum ego ex adverso fundamenta, qvæ seqvor, & qvæ iis contraria sunt, omnia & omnibus retexam. Hæc etsi pluribus, qvam forte gravissimis occupationibus Tuis, Illustrissime Comes! convenit, exposuerim, tamen cum supplicationis meæ scopum Tuæ Excell. velim esse notissimum, qvam potui paucissimis. Superest itaqve, ut, cum Clementissimus Rex officiorum confirmationem supplicibus libellis expeti Regia benignitate mandaverit, ego qvoqve inter alios fidem meam, & peculiariter in hoc munus sacramento obligaverim, ut humillimis precibus Illustrissimam Tuam Excellentiam sollicitem, velit pro congenita insigni & omnium ore celebrata humanitate, qvam omne genus virtutibus condecoratam cum summæ nobilitatis insignibus conjunxit, pro ea mihi qvo-

qve

qve impetranda apud Clementiss. Regiam Majestatem ponderosissima sua commendatione intercedere; Qvod si inspectio scripti, qvod sub incude teritur, etiam reqviritur, præest illius inspectioni Clariss. *Arnas Magnæus*, popularis meus, qvi præsentes exhibet, actutumqve producet, qvantum typis excusum est, etiam cætera, si postulantur. Mihi, cum tantam gratiam expetere liceat, eandem grata mente agnoscere & religiose venerari pariter licebit. Qvod superest, pro incolumitate Excellentiæ Tuæ Deum veneror, velit illam multum diuqve conservare.

Die 28 Novbr. ad Dominum de PLESSEN, à Consiliis intimis. 1699.

Olim qvidem omnium ore celebrata mitissimæ Tuæ humanitatis gloria me qvoqve impulit, ut obsignatis tabulis Excellent. Tuam appellandi impetum sumerem, sed postqvam singularis gratia, magnis statim beneficiis contestata, me qvoqve arctioris obligationis nexu implicuit, non ultra decantatissimæ celebritatis, sed expertæ bonitatis fiducia, idem ut faciam, admonet, & fecissem dudum, ni mendax fama intervenisset, qvæ tamen in ipso mendacio integritati Excell. Tuæ testimonium cæteroqvin consensu omnium firmatum haud pœnitendum perhibuit. Nam ab administratione Ærarii revocatum, supremæ totius Aulæ Præfecturæ admotum dissipavit, id qvamvis ei condono, cum congruum moribus, congruum

meritis, congruum populi, si non votis, certe judicio, figmentum sparserit (neqve nempe invisis & pravis talia attexuntur) me tamen usqve adeo deterruit, ut de iis, qvæ ad *Ærarium* pertinent, Tuæ Excell. supplicare minime auderem. Jam vero melius edoctus longeqve confidentior suplicibus hisce precor, ut qvod, Tua Excell. conscia & annuente, stipendii augmentum suppliciter expetivi, & profusa Regis, sine exemplo optimi, clementia impetravi, felicissima sua intercessione apud Augustissimum Regem nostrum anniti velit, ut mihi in posterum una cum ordinario salario Regia munificentia confirmetur. Scripta in publicum edita nota satis; *Series* Summorum *Daniæ* Principum *Regum*qve ad Islandicarum antiqvitatum harmoniam, jussu & auctoritate gloriosissimæ memoriæ, Regis, Domini mei Clementissimi, Friderici Tertii, concinnata, incudi reddita est, parsqve, ut spero, qva primus liber continetur, typis excusa, opusculum, illo qvidem vivo conscriptum, nec sine gratia exceptum, jam triplo auctius destinatum dudum Serenissimo Principi, jam vero Augustissimo Regi, inscribendum, id ut spero æqvis censoribus otii mei, qvamvis longioris, rationem reddet. Parum certe in *Historia Norvegica* profecissem, nisi hunc laborem prius exantlassem. Duæ præterea partes *Historiæ Norvegicæ*, gesta nimirum primi a nato Christo millenarii, primo vere Censori mittendæ approperantur. Hæc sunt qvæ Illustr. Tuæ Excell. humillima subjectione exponenda duxi, ne qvid eorum, qvæ hucusqve conscripsi, lateant. (De confirma-

firmatione officii, cum ad Cancellariam pertineat, Illustrissimo Cancellario Magno *Reventlovio* scripsi.) Si qvæ ultra super libro, qvi inprimitur, reqviruntur, ea Archivarius Regius Clariss. *Arnas Magnæus*, qvi illius curam gerit, fideliter exponet, impactumqve librum primum, statim cum absolvitur, Serenissimo Regi devotissime exhibendum curabit. Hanc in sola bonitate Excellent. Tuæ fundatam fiduciam pro congenita humanitate Tua mihi condonari suplex oro; Simul etiam cœleste Numen pro perpetua Excellent. Tuæ totiusqve domus prosperitate suplicibus precibus veneror, meqve ut in humillimorum clientum Suorum numero habere dignetur, votis devotis expeto.

Ad CHRISTOPH. GENSCH von BREITENAU.

QVod Excellentiam Tuam rudi hoc epistolio accedere non verecunder, non eo fit, qvod vel summæ Tuæ sortis gravitatem, vel conditionis meæ tenuitatem ignorem, sed qvod utriusqve probe conscius, hanc illi humillime submittendo debita veneratione hac per præsentes occasione commendare cupiam; Cum enim ex novissimo tabellario publico inter cætera de statu Ærarii Regii reformatione etiam Tuam Excellentiam inter supremos administrationi Præfectos Triumviros ab Augustissimo Rege medium constitutum cognoverim, officii qvoqve mei, qvod impensis Regiis sustinetur, esse duco, hanc excelsi gradus dignitatem justa obseqvii contestatione votisqve

prosperis, qvam impensissime gratulari. Fateor qvidem me duobus faventissimis patronis Illustrissimis, *Plessio*, *Meyero*qve, hac vicissitudine orbatum; Verum cum officium meum, literario otio consecratum, eruditum qvoqve æstimatorem reqvirat, nihil acceptius accidere potuit, qvam Te mihi potissimum obtigisse, nam & celeberrima *Breitanavii* fama, jam diu ante novam recentis honoris clarissimam lucem ubiqve testatissima, postremi qvoqve officii longe amplissimi dignitate illustrata, etiam ad hanc domunculam, octoginta milliaribus Germanicis Hafnia, longius etiam Oldenburgo dissitam, dudum pervenit, nec sine propensi in *Historiam Orcadensem*, tunc cum imprimeretur, affectus gratiosiqve favoris testificatione, referente Assessore Domino *Johanne Laurentio*, qvo nomine Illustrissimæ Tuæ Excellentiæ immortales ago gratias, Deumqve veneror, velit insignem hanc dignitatis accessionem diu multumqve conservare, & omnimoda felicitate perpetuo cumulare; Cum igitur necessarias preces apud Tuam Excellentiam inter cæteros Triumviros humillime deponere tenear, suplicibus hisce precor, ut cum Clementissimus Rex officiorum confirmationem suplicibus libellis experti Regia benignitate mandaverit; Tua qvoqve Excellentia pro ea mihi in posterum impetranda, una cum ordinario salario & augmento stipendii, qvod profusa Regis sine exemplo optimi liberalitate hucusqve obtinui, apud Augustissimum nostrum Regem ponderosissima sua commendatione intercedere dignetur. Scripta in publicum edita, *Færeyæ* nimirum & *Or-*

cades

cades nota ſatis. (*Reliqva ut in epiſtola proxime præcedente.*)

Ad Comitem de Reventlou, die 22 Novembr. 1700.

Cum certo mihi conſtet literas meas in limine hujus anni a Magnificentia Tua ſine offenſa receptas eſſe, nec tamen voti compotes factas, tardius, qvam res exigebat, allatas exiſtimo, nec prius qvam concluſum erat, ut loco ſtipendii, qvod huc usqve obtinueram, ſingula qvæ publicarem ſcripta, apta compoſitione penſarentur. Veniam igitur, qva par eſt, humilitate expoſco, qvod Excellentiam Tuam, Celſisſime Comes! iterum hac epiſtola compellare non dubitem, idqve haud minus operis publico deſtinati nomine, qvam privato meo. Suplex itaqve peto, ut Auguſtisſimo Regi animi mei in omnibus, qvæ mihi injungit & imperat, exſeqvendis promptitudinem, comparemqve huic in nonnullis partibus implendis fiduciam exponere, ſed virium defectum in univerſis excuſare dignetur. Opus, qvod *Series Regum Daniæ* inſcribitur, jam impreſſum fuiſſet, niſi hujus anni calamitas calcographorum operas turbaſſet, cujus cum ante anniverſarium reviviſcentis Salvatoris feſtum ad umbilicum perducendi tota ſpes decollaverit, aliud, ſed longe ſuccinctius, *Hiſtoriam* nimirum inter celeberrimos Daniæ Monarchas famigeratisſimi *Hrolfi Krakii* (Danice *Krag*) præmittendum curavi, circa

ſeqventis

ſeqventis anni primordia, Deo duce, exhibendum. His & forte aliis minutioribus producendis parem me profiteor. *Hiſtoriæ* vero *Norvegicæ*, meis impenſis, omnino imparem, cujus rudem & indigeſtam molem Excellentiæ Tuæ, ſi forte meminerit, ante aliqvot annos inſpiciendam exhibui. Amanuenſes hic, correctores apud officinam typographicam, uterqve perpetuo reqvirantur, ut impenſas in chartas typosqve taceam, cuncta ſupra facultates meas, ſi hactenus clementisſime conceſſum Regium ſalarium ſubducatur, qvo ſine totum opus jacet, qvod hactenus eo usqve perductum eſt, ut partes priores cenſuræ, mox etiam prælo, ſubjici, reliqvæ interea perfici, omnes deinde ſine intermisſione & pauſa imprimi posſint. Id qvod in me recipio, ſi vitam Deus & ſalvam ſalutem, Rex ſtipendium, qvod felicisſimæ memoriæ Pater Ejus indulſit, nec id nimiis exactionibus aggravatum, clementer reſtituerit, conſervabiturqve poſteritati, etiam hac in parte utriusqve immortalis memoria, veſtibuliqve operis frontiſpicium hujus Auguſtisſimi Nominis auſpiciis, ſed ſolius, inſignietur. Nec Celſitudinis Tuæ gratiam, aut aliorum illuſtrium qvi intercesſione ſua præſidio fuerint, poſteritas ignorabit. De cætero Celſitudinem Tuam cœleſti Numini, me vero exoptatisſimæ Tuæ gratiæ, venerabundus commendo.

Ad

Ad Dominum de PLESSEN, die 22 Novembr. 1700.

Vir Illustrissime, Mæcenas & patrone gratiosissime!

Cum lætus mercurius omnibus jam diu exoptatissimum Illustrissimæ Excellentiæ Tuæ reditum propediem Hafniam exspectandum, rebus ex omni parte prospere gestis condecoratum, nobis qvoqve, qvantumvis remotis, nunciaverit, inter publicam lætitiam tantam felicitatem, tam auspicatum maximarum rerum progressum, ego clientum Tuorum minimus ex animo gratulor. Sed ne longiore proloqvio gravissimas occupationes Tuas publico conservatas intempestive morer, humillime supplico, ne Excellentia Tua gravetur hodiernum rerum mearum statum ex præsentibus cognoscere, mox etiam fiduciæ, qvam Ipsius benevolentia provocavit, ignoscere, cujus indubitatum testem una mitto, exemplum literarum, qvas in vertentis anni limine ad Excellentiam Tuam scripsi, ab internuntio cognita subita mutatione remissas; Nec obscure, sed conceptis verbis, Excell. *Breitenavio* per epistolam 3 Martii exaratam, testatus sum, qvantis in Excellentia Tua, *Mejero*qve, patronis orbatus fuerim, de cujus licet, qvippe viri optimi, promptitudine in his meis promovendis satis mihi significatum sit, maximum tamen pondus accessurum novi, si vel per occasionem calculum adjicere Tua Excellentia dignata fuerit. Postulato Regio abunde satisfieret, si animi alacritatem, rei qvoqve

P fami-

familiaris conditio æqvaret, vel opimius qvoddam munus, cui una administrando non impar essem, præsentem necessitatem sustineret. His dum destituor, jacet opus tantis impensis luci destinatum; cujus primam partem, nec illam perexiguam, hac eadem æstate Censoris judicio, indeqve receptam prælo submisissem, ni nervus tantæ rei gerendæ ereptus fuisset. Mox cæteræ partes, prioribus absolutis, haud interrupto ordine seqverentur, neqve nimirum in posterum materia incudi reddenda defectura videtur, exiissetqve sub finem hujus anni editio *Seriei* Serenissimorum *Daniæ Regum*, circa qvam operæ typographicæ calent, ni improvisa tempestas horrendas istas ferias procudisset, intra tamen Festum Paschale absolvenda mihi promittitur, qvam circa novi anni initia *Rolfi Krakii Historia* Deo Duce præcedet. Domi Amanuenses, foris correctores, chartarum vis ingens, inqve calcographos haud exiguæ impensæ in tantum opus reqviruntur. Qvod æternitati ab optimo Rege destinatum, ne æternis tenebris mancipetur, una mecum Excell. Tuæ intercessionem apud Regem Augustissimum nostrum supliciter implorat, nec istius gratiæ memoria delebitur. Diffusius de his ad Ampliss. *Meyerum* scribo, ne Excellent. Tuam longiore alloqvio detineam. Deum veneror, velit ut in perpetuum qvam excelcissime floreas.

Ad

Ad Comitem de ALEFELDT, die 22 Novembr. 1700.

Celsissime Comes!

Stolidæ temeritatis culpam incurrerem, Celsissime Comes! si absqve præparata venia palatii Tui januam pulsarem. Verum, cum summæ Nobilitatis ornamenta decantatissimus humanitatis Tuæ genius, propensum in omnes non omnino indignos benevolentiæ studium, omnegenus eruditionis mira celebritas, eam non tantum honestioribus omnibus patere voluerit, sed etiam tanqvam extenso infinitæ longitudinis ponte dissitissimos qvosvis sibi junxerit, tuto per illum incessu præluſtria Celsitud. Tuæ limina, atqve eo confidentius præsenti epistola accedam, qvod me qvoqve qvondam etiam in Celsissimi patris Tui intimum conclave admissum meminerim: Deferam itaqve illius scopum, cui propitias aures exposco. Cum exsuperantis bonitatis &, qvantæ mortalitas capax est, clementiæ singulare exemplar, gloriosiss. memoriæ Rex, Patriæ Pater Christianus 5. omnia pietatis justitiæqve munia implere destinaverit, postqvam regnis suis, prostratis sæpius hostibus, securitatem cum subsecuta felicitate procurasset, jura legesqve prudentissime sanxit. Et ne rerum qvoqve gestarum gloria in posterum carerent, Historiam gentis Norvegicæ mihi conscribendam mandavit, qvod novit me in aula Optimi Regum, Patris Sui, antiqvis septentrionalibus in Danicam lingvam transferendis adhibitum,

tum, cujus rei monumenta adhuc in Bibliotheca Regia superſunt. Magnam ergo partem illius conſcripſi & in ordinem digesſi, plura congesſi, præmiſi qvoqve ſpecimina majoris operis, Færeyenſium Orcadenſiumqve geſta. Jam in eo eram, ut partem operis primam ad Cenſorem mitterem, mox calcographo typis vulgandam redditurus, cum ſtipendium omne, qvod liberalitate ſummi Regis ad tanti operis perfectionem deputatum erat, momento adimitur, locoqve ejus præmium pro ſingulis, qvæ eduntur in poſterum ſcriptis, æqvum decernitur. Mihi conſtitutum eſt Regiæ voluntati qvam obſeqventisſime obtemperare, etiam ſupra vires meas facultatesqve, in qvem etiam finem liber, qvi *Seriem* generis ſuccesſionemqve præcipuorum *Daniæ Regum* ad Svenonem usqve Eſtritium (nam de reliqvis non controvertitur) continet, ſub incude teritur, qvem, qvod ſpe tardius in lucem prodit, alter de *geſtis Rolfi Krag* Daniæ Regis præcedit. Hiſtoria autem Rerum Norvegicarum, facultatum mearum rationem ſuperat. Ne igitur tot annorum impenſæ Regiæ, tot vigiliæ laboresqve & deſtinata poſteritati majorum notitia, & qvod caput eſt, tanti optimi Regis meriti gratia pereat, inter Illuſtrisſimos Proceres Celſitudinem Tuam in cauſæ tam favorabilis præſidium per præſentes humillime ſollicitandam duxi, ut ſuper hac re cum Celſisſimo Cancellario Magno, cui jam iterum de his ſuplico, colloqvi, ſuaqve gravisſima intercesſione perficere dignetur, ut apud Serenisſimum Regem operam navet, ut tota res in priorem ſtatum reducatur.

catur. Restituto stipendio cum prima navigatione partem operis primam, nec eam qvidem exiguam, ad Censorem mittam, receptamqve typographo, sine ullis Regiis expensis imprimendam, tradam; nec liber tanti beneficii immemor, gratiam istam posteritati celabit, cujus & ego perpetuus debitor felicissima omnia Tuæ Excell. cum Illustrissima Familia apprecor.

Ad Consiliarium intimum Dominum de BREITENAU; die 22 Novembr. 1700.

Propensum Excellentiæ Tuæ in rebus meis apud Serenissimam Regiam Majestatem promovendis affectum significavit mihi amicus & popularis meus *Arnas Magnæus*, qvo nomine magnas habeo agoqve gratias, sic fiduciæ meæ, qvam secundissima nominis Tui fama huic menti dudum instillavit, cuncta respondent. Qvo vero singula obstacula facilius removere possis, necessarium duxi, qvæ eo faciunt, prolixius explicare, in qvo si qvid peccavi, pacem veniamqve exposco. Ex literis qveis Excellentia Tua reliqvique collegæ Triumviri mihi Regiam voluntatem de abrogando mihi Regio stipendio significarunt, simul collegi meas, non priusqvam re confecta, redditas esse.

— *mihi jussa capessere fas est*

etiam supra vires, si id fieri possit, qvamvis nulla his jussa agnoscam, cum potestati meæ relinqvatur scribendi, scriptaqve publicandi arbitrium, tantum in

ſolatium revocati ſalarii compenſatio edendorum promittitur; Ita certe interpretor per hæc ſcripta potisſimum deſignari hiſtoriam rerum Norvegicarum, cui conſcribendæ complures anni, nec ſine magnis impenſis Regiis, inſumpti ſunt, cujus tamen nulla pars in hunc usqve diem in lucem prodiit; poſtulari itaqve ut editionem illius ipſe meis impenſis procurem, præmium reportaturus cum perfecero. Nec mirum ita viſum eſſe, cum neqve Serenisſimus Rex, neqve ullus eorum, qvi dum hæc decernerentur, præſentes erant, qvid ex illo opere in chartas conjectum ſit, unqvam viderit, præter Celſisſimum Comitem, Magnum Regis Cancellarium, *Reventlovium*, idqve ante aliqvot annos, qvi ſi tunc aderat, certe vidiſſe oblitus eſt. Vellem qvidem, & valde vellem, res meas in eo ſtatu eſſe, ut meis ſumptibus hoc perficere poſſem, ſed non ſuppetunt facultates, pars in libros ad hæc opera neceſſarios ex Anglia, Gallia, Germaniaqve, comparandos, manuſcriptaqve hinc inde ex Islandia, Bibliotheca Hafnienſi, Sveciaqve exſcribenda; pars in contributiones regias, ante Illuſtrisſimi *Plesſii* tempora, nec eas qvidem exiguas nec raras impenſas, inter qvas ea, cui *Fortificationis* nomen impoſitum eſt, ſola ducentos & triginta imperiales exhauſit, multis dimidiæ partis gratia facta eſt, ego tale nihil expetivi: pars in neceſſaria itinera, eaqve Hafniam tria, longioresqve moras, qvarum una ultra annum extrahebatur, eo qvod ea qvæ ex Archivis Regiis in tertium *Hiſtoriæ Orcadenſis* librum congeſta ſunt, impetrare non poteram ante exitum anni, id qvod

præfa-

præfatione in *Færeyas* publice qvestus sum. Accedit, qvod morte uxoris ad hæredes ejus atqve rei familiaris pars media transiit, tam vero domi perpetuus Amanuensis, foris corrector assiduus, præter impensas in chartas typosqve reqviruntur; tempus qvoqve diuturnum, dum imprimitur, cum non per partes aut intervalla temporis emittatur, totum enim Regio nomini consecrandum est, cujus compensatio si eousqve differtur, diu mihi erit esuriendum. At in Svecia circiter annum Seculi hujus 66. institutum est Antiqvitatum Collegium, impendiqve in illud qvotannis sex millia imperialium, præter sumtus ad sustinendam officinam typographicam, primus olim mihi retulit *Lilienctonius*, qvi postea in Regni illius Sveciæ Senatorum Collegium assumtus est, adqve finem vitæ stipendium in singulos collegas prorogari. Idem adhuc obtinere exploratissimum habeo, nam adsunt literæ ab Archivario Regio *Peringskioldo* Ao. 97. ad Amanuensem meum scriptæ, qvibus annuo stipendio qvingentorum thalerorum argenteæ monetæ, inqve famulum ducentorum, & tertia parte librorum, qvi inprimuntur, invitatus est, idqve ad dies vitæ, non sine injecta spe auctuarii. Renuit ille spe conditionis hic cum tempore conseqvendæ, cum aliqvantula pars *Historiæ Norvegicæ* in lucem prodiret, jam vero cum non suppetat, unde labores ipsius compensem, dimissionem petit, qvam denegare neqveo. Nonnulla ex scriptis, qvæ inde prodierunt, comparavi, reliqvorum indicem novi, si tempora, scripta, scribentium numerus & stipendia

inter

inter nos comparentur, peritorum judicum censuram non defugio. Sed exigua meorum pars est, qvæ jam sub prælo gemit; *Series* nimirum *Regum Daniæ*, qvæ hac ipsa æstate absoluta fuisset, ni subita intemperies curas istas alio distraxisset. Cumqve ante Festum Dominicæ Resurrectionis publicari neqveat, *Historiam* Daniæ Regis *Rolfi Krakii* circiter anni novi initia præmitti posse amicus meus *Arnas Magnæus* spem facit. *Historiæ* autem *Norvegicæ* ratio a me frustra sine stipendio Regio exspectatur, cum nullo alio officio fungar, qvod has necessitates sustinere possit; perire autem tantas impensas, labores, vigilias, & qvod caput est, scopum gratiamqve Clementissimi Regis, necesse est, si foetus hic jamjam enitendus in ipso partu suffocetur. Nam sine hac remora pars prima hujus anni æstate Censoris inspectioni commissa fuisset, mox calcographo typis describenda, deinde reliqvæ ordine successivo, sine ulla intermissione, id enim mihi valde cordi est, utpote qvi dudum depontanus ad fabulæ meæ catastrophen plenis gradibus propero. In præsidium causæ maximos Procerum literis jam qvoqve sollicitavi, Magnum Cancellarium, Excell. *Plessium*, Excell. Comitem *Alefeldium*, præter utrosqve Excell. Tuæ Collegas Triumviros sigillatim, ne lateat, si iis præsentibus res proponitur, aut suffragatores futuros, aut saltem non refragaturos, & jam finiturus eram, cum a me omissum animadverti, qvid regerendum si forte opponatur, exemplaribus, qvæ imprimuntur, auctuarium facile rependi. Sancte juro, ne obolum qvidem

dem, ſive ex *Hiſtoria Færeyenſi*, ſive *Orcadenſi*, ad me redundaſſe, id qvod *Arnas Magnæus* mecum teſtabitur, ut & Aſſeſſor *Johannes Laurentius*, cui hæc de Orcadenſibus cognitisſima, de cæteris fides mihi, certe juranti, debetur. Prolixius explicatiusqve hæc ad Excell. Tuam qvam cæteros ſcripſi, ne qvicqvam improviſum obtendi posſit; Prudentiæ autem Ipſius, qvicqvid inde in uſum transferre placuerit, committo, interea ſive intercesſione Ipſius optatum finem obtineam, ſive ſecus ceciderit, me Ipſius Excell. obſtrictisſimum debitorem perpetuo agnoſcam, inqve infimorum clientum ejus numerum referri humillime exopto.

Ad Conſiliarium Status MEYERUM, die 22 Novembr. 1700.

Vir Illuſtrisſime, Pater optime!

Temporum rerumqve in fine hujus Seculi mutationem abunde perſpeximus, animi Tui in me ſupra votum ſemper benigni propenſionem ſimul mutatam nolim, imo & abominor, calumniæ vires, utpote expertus, probe novi, ſed ne rimam qvidem, per qvam me ad Illuſtriſſ. Amplitudinem Tuam deferri potis ſit. Scripſi ad Te anni præterlapſi die 20 Junii & novisſime 7 Septembris, & accepiſſe eas, qvas *Arnas Magnæus* reddidit, una cum Exemplaribus, qvæ ad Filium Tuum miſi, ex illo tantum cognovi, ſed

neqve de his vel cæteris, vel per minimum Servorum Tuorum qvicqvam. Sed nec, ut ante obtinui, tesseram nummariam in partem stipendii, qvam expetivi, qvod qvamvis integrum postea mihi assignatum sit, solutio tamen hucusqve dilata est. Cum itaqve nullius culpæ mihi conscius sim, eandem mihi, qvam hucusqve, benignitatem de Amplitudine Tua spondeo, qva fiducia humillime peto, ut causam meam apud Excellentiss. *Plessium*, ad qvem cum publico hoc tabellario scribo, & alios, qvos me longe melius novit, promovere dignetur qvam ex præsentibus cognoscet, simul etiam qvam prætervisum sit, dum officium aliud in hunc eventum expetitum non est, qvod tamen Tibi, mi Pater! aliqvando suggessi, & primo qvidem consilium probasti, postea expensa operis, qvod molior, difficultate, magna ratione conclusisti, totum hominem ad id reqviri. Neqve enim in mentem venit conditionem meam deteriorem futuram, qvam fabrorum ferrariorum, qvibus si qvæ operæ pensantur, id qvod ad sustentationem deputatum est non tamen adimitur, qvadringentos illos imperiales in annuum imputatos, auctuarium tantum in impensas typographicas, qvoties aliqvid imprimeretur, interpretatus es, qvorum posterius si pretio, qvod hic promittitur, permutaretur, tolerabilius esset. Sancte juro, ne obolum qvidem ex omnibus exemplaribus, sive *Historiæ Færeyensis* sive *Orcadensis*, ad me pervenisse, plura donavi, pars in Angliam, Hollandiam, Germaniamqve missa, ne emptores qvidem invenire perhibentur, maxima pars Hafniæ adhuc

nec

nec diſtracta jacet. (*Reliqva ut in epiſtola proxime præcedente ad Breitenavium.*)

Ad Secretarium Supremum, DITLEVUM VIBE, die 3 Decembris 1701.

Novo amplisſimi honoris Tui; Vir Excellentisſime, faſtigio, illuſtris nimirum Ordinis Danabrogici conſortio, qvo Te ab Auguſtisſimo Rege provectum, domum redux accepi, ego clientum Tuorum minimus, humillima veneratione gratulabundus aſſurgo, qvod felix fauſtumqve faxit rerum omnium arbiter. Excell. Dominos *Sehestedium*, *Walterum*qve una adſcitos comperior, utriusqve antea benevolentiam expertus, utriqve obnoxius. Verum qvoties inſignem Excell. Tuæ humanitatem, propenſum in rebus meis proxima æſtate ad optatum finem apud Auguſtum noſtrum promovendis affectum, nullo unqvam merito, nec meriti qvidem ſpecie, imo nec umbra provocatum, paremqve ſucceſſum apud animum reputo, (reputo autem ſemper) non tam iſtas dotes in illo ingenio admiror, qvod ingentes virtutes a majoribus, per Excellentisſimum notisſimæ probitatis patrem qvaſi traditas & ingenitas, non tantum refert, ſed optimarum inſuper artium ſtudiis, longa peregrinatione & illuſtrium convictu exornavit, qvam mecum cogito, qvanto merito, qvanto nexu Tuæ Excell. obſtrictus tenear, & protinus explico, inæſtimabili, indiſſolubili. Cognovi poſtea ſumſiſſe Excell. Tuam

secum in Holsatiam supplices litteras, qvas hinc ad Serenissimum Regem scripsi, totumqve negotium ibi, si affulsisset occasio, expediturum. Hoc est occasionem, qvæ mihi prodesset, vel qvæsivisse, vel occupasse. Postqvam autem Hafniam rediit, nulla exspectatione lassatum, simul ac me vidit, simul juvit. Nec his contenta benignitas Tua, exhibito honore, conspicatiorem humilitatem suam fecit. Nihil hic ad beneficium omnibus numeris absolutum reqviritur, qvippe facile, paratum, occurrens, ni forte personæ delectus. Et apparet intritum illud impactum esse, qvod prohibet beneficium in senem collocari. Ego vero tantam tam obviam gratiam, tam gratuitum patrocinium ambabus ulnis amplector, & cum referre neqveam, gratias ago, qvas animo possum concipere maximas, perpetuumqve debendi reum me futurum profiteor, omnibus precibus orans, ne me in album minimorum Excell. Tuæ clientum referre dedignetur, impense deinceps mihi de tanto tam auspicato Patrono & novo Mæcenate gratulaturus. Verum exiget forte Excell. Tua, cur tamdiu epistolare obseqvium distulerim, cum novissima salutatione, pro cætera humanitate, tabulis qvoqve veniam dederit, imo, ut compellarem, injunxerit. Tardum iter & molestum, exitialibus minis & præsenti mortis imagine qvoqve infestum, ad festum usqve Archangeli me detinuit. Inde nuntios Bergas misi, exploraturus an nulla superesset navis Hafniam petitura, cui paulo aptius litteras ad Excell. Tuam aliosqve deferendas committerem, illos qvoqve, licet

hac

hac anni parte minime insolens, solito tamen longe violentior, diuturniorqve conflata ventis tempestas, ultra tres hebdomadas tardavit. Tandem cognito istam occasionem penitus effluxisse, valde vereor, ut vel extremæ socordiæ, vel ingrati animi notam effugiam, periisseqve existimes apud me omnem gratiæ Tuæ sensum & memoriam, si in vernum usqve tempus, vel etiam æstatem, huic negotio cæteroqvin destinatum, officium tam necessarium retundam. Igitur cum verosimile videatur (neqve enim certi qvid in tanta distantia definire possum) principio novi anni, exiturum in publicum librum, jam diu in officina calcographica prælis lassatum, qvi *Series Regum Daniæ* inscribitur, R. M. consecratum, providendum statui, ut simul cum illo exemplari, qvod per amicum meum *Arnam Magnæum* Tuæ Excell. meo nomine humillime exhibendum destinavi; hæc qvoqve epistola ad Te perveniat, sic qvoqve captatas non neglectas occasiones animadvertes. Sed ne in præclaras Excell. Tuæ occupationes publico consecratas, longiore colloqvio peccem, Tuaqve patientia abutar, finio, annumqve novum, longamqve subseqventium seriem, ut perpetuo flore transigas, increscentemqve in singulos gloriam illibatam ad superos Tecum transferas, voveo, mihiqve, ut cœpisti, faveas, obnixe oro.

Ad Doct. OTTH. SPERLINGIUM.

Eo fine Amplitudini Tuæ superiori æstate exemplar *Seriei* Dynastarum, *Regum*qve *Daniæ* per amicum meum Dominum *Arnam Magnæum* offerendum curavi, ut cognosceres observationem Tui animo meo fixam inhærere, & judicium Tuum de scripto illo reposcerem, id enim magni facio, cum ad insignem omnis generis doctrinam, antiqvissimarum rerum septentrionalium, lingvæqve, qvantum ad historiarum intellectum reqviritur (qvis nempe profunditatem illius metietur, suis qvoqve aluminis inscrutabilem) cognitionem adjeceris, multaqve ex priscis illis Mss. evolveris. Rem igitur gratam mihi feceris, si, qvo es candore, suggerere volueris, qvid de illo sentias, minime offensurus, si a me dissentias, sed gratiam promeriturus, si monueris, in qvibus, vel certe in præcipuis. Dissensus a *Saxone*, utpote necessarius, offendere non debet, sed ubi potuit, redargui. Ego ad imperata obstrictus. Islandorum placita secutus, nullo ejus insectandi studio qvicqvam scripseram. Annum, qvo Ædes in Orcadum Pomona, nostratibus *Kirkiuvog*, illis *Kerkua*, consecrata, condita fuit, insculptum ipsius turri in muro, retulit mihi non ita pridem Centurio qvidam Anglus, nomine *Casparus Boslot*, illius notitia, cum mihi ad locum qvendam in *Historia Norvegica* difficiliorem, qvi etiam annum, qvo Nicolaus Daniæ Rex cæsus erat, in dubium revocat, explicandum, admodum necessaria sit, ut per litteras ad Consiliarios Anglicos,

qvo-

qvorum. Tu Collegii præclara pars exiſtis, illam comparare, mecumqve communicare digneris, omnibus precibus expeto. Si enim cum *Hiſtoriæ Orcadenſis* relatione cohæret, facile rem expediam. Secus ſuſpicio oritur illum poſterioribus temporibus perperam appoſitum fuiſſe, qvemadmodum Roſkildiæ factum apparet in Epitaphio Haraldi Cæruliden-tis ſ. Blátanni, cujus cædem Adamus Bremenſis ab obitu Archiepiſcopi Adaldagi tanto intervallo non disjungit; In anno vero ejus fatali, falli eum potuiſſe, vero conſonum non videtur. Exemplar editionis ejus Tuis notis illuſtratum jam diu exſpecto. Valerio etiam Maximo proſperiora fata opto. Vale, Vir Nobilisſime! vitamqve felicem ad remotiores temporum terminos annosqve ſeros extende, mihiqve fave. Dabam ex villa mea Stangelandia, Inſulæ Kormtis 1 Decembr. 1702.

Ad eundem, die 16 Apr. 1703.

Plurimum ſalve, Vir Nobilisſime!

Litteræ Tuæ Hafniæ 20 Januarii datæ, 20 deinde Februarii redditæ, ingenti me lætitia cumularunt, ibi enim ſinceri & propenſi in me animi Tui vivam imaginem & perennem teſſeram agnoſco & exoſculor. Fateor eqvidem me haud mediocriter ſollicitum fuiſſe de eorum judicio, qvi Rerum Danicarum peritiores habentur, ſuper nuper evulgata Sereniſſimorum *Daniæ*

Regum

Regum Serie, inier qvos cum Te præcipue venerer, Tuam potissimum sententiam exqvirendam existimavi, qvam supra spem votumqve me consecutum, non solum gaudeo, sed, etiam triumpho, qvippe abs Te, qvi Tibi Musisqve canere soles. Si qvi hac in parte a Tuo judicio discrepant, parum curo, utpote, qvi unius Catonis censuram cæteris præfero. Tibi enim super artium, scientiarum, facultatumqve præcipuarum lingvarum peritia, etiam priscæ Danicæ, rerumqve memorabilium, qvas sola conservavit, haud mediocris cognitio obtigit, qvam complures laudatissimi viri, aut prorsus neglexerunt, aut leviter & primoribus labiis tantum delibarunt, qvi curam adverterent, oppido pauci inventi sunt. Optandum esset, ut consilio, Te relatore, jam divi *Olai Rudbechii* plures Principes benignas aures præberent, professionemqve tum istius, tum antiqvitatum patriarum in Academiis instituere idoneisqve stipendiis sustentare dignarentur. Multa ibi conscripta sunt, qvorum cognitio jucunda, nam præter qvod hodierni sermonis radices inde eruuntur, antiqvissimarum qvoqve diversis temporibus, etiam in Paganismo, latarum legum varietas ibi occurrit, qvas ex duodecim tabulis legibusqve Romanis desumtas esse, qvi utraqve contulerit, minus diffitebitur, qvam mirabitur, unde illis temporibus earum cognitio ad nostrates pervenerit. Multa etiam hic, imo plurima, in usu fuisse deprehendet, qvæ *Tacitus* Germanis adscripsit, Atlantica fabula *Rudbechius* nominis celebritatem qvæsivit, obtinuitqve, licet argumentum qvod

tractavit,

tractavit, paucis ut credo, approbaverit. Sed longius hæc & forte extra scopum exportavi, paucis ad mellitissimas Tuas litteras respondendum est. Qvod ea, de qvibus nunqvam inter nos contulimus, mutuo consensu probentur, gaudeo, id enim veritatis non exiguum argumentum multos interpretaturos existimo. Idem obtigit, cum *commentarium de lingva Danica* conscripsisti, ut ex istius collatione cum præfatione in *Historiam Orcadensem* apparet. Sed vereor, & valde vereor, ne in *Boreæ* cap. 5to de Jotunheimis pariter sine alterius inspectione judicia nostra conveniant. Certe ante Odini adventum id nomen sortitos, ultro concedo; Nec tamen semper iisdem terminis inclusos fuisse; neqve enim unqvam Finnmarchiam ambitu suo comprehenderunt, sed cum mare Album, ad extremos ejus limites, cum latissime patebant, nostra monumenta inter se collata, extensos, testantur. A Jotis, qvos *Ptolemæus* Saxonibus & Syebis ad mare Rhymmeorum inter Asiatas vicinos memorat, huc profectis, insessos, nec affirmo, nec refello. Gothos postea dictos plane nescio. An *Snorrius Sturlæus* unqvam Historiam Norvegicam scripserit, ambigis, & ego qvoqve, qvousqve ideo in novis Notulis ad *Regum Daniæ Seriem* jam revoco; qvod ibi testatus sum, nimirum historiam suam ad Sverrerem usqve continuasse; cum deprehendam eum ne Sigurdi qvidem Hierosolymipetæ historiam eam, qvæ tribus Mss. codicibus membraneis continetur, scripsisse, ibi enim, ubi de Rogerio primo Siciliæ Rege, a Sigurdo Hierosoly-

mipeta proclamato agitur, ejus progenies recensetur, traditurqve filium habuisse nomine Wilhelmum, qvi nuptiis sociaverit filiarum suarum aliam Imperatori Henrico (Sexto,) eorum filium fuisse Fridericum (Secundum,) qvi nuper Romanorum Imperator fuerit, ille vero *Snorrio* novem annos supervixit, itaqve de eo, tanqvam suo tempore mortuo, hæc scribere neqvivit. In *Chronici Norvegici* versione Danica hæc non habentur; Nihilominus certum est, *Snorrium Historiam Norvegicam* scripsisse. Nam præter tot seculis continuatam famam, testimonia duo *Olafi Tryggvini Historiæ* idem adstruunt; prius part. poster. pag. 298. posterius pag. 300. utrobiqve ad *Snorrium* provocatur; utrobiqve *Chronica* Mss. qvæ illi adscribuntur citata, probant, invicto argumento eum illam Historiæ partem, imo â principio, saltem eousqve scripsisse; qvod *Sturlungasaga*, part. 5tæ capite undecimo, magis etiam his verbis confirmat: „ Sturla Sigvatsson (fratris ejus filius) lagdi mikin hug „ á at láta rita sögubækr eptir bókum þeim er Snorri „ setti saman " ɔ: *Sturla historias, qvas Snorrius composuit, magna industria transcribendas curavit*; id notatum est ad annum 1230. Plura testimonia in præsens non occurrunt; nihil tamen impedit, qvo minus historiam suam ad Sverrerem usqve continuaverit, licet id, qvod superest, ejus non sit. Gratulationem Tuam de nova uxore, sinceri affectus certum pignus pari animo exosculor; licet adhuc superfluam, nondum animum eo appuli, nec cupidinis stimuli impellunt, non tamen dejerabo, si se-

nectus,

nectus, & qvæ illam comitari solent incommoda, eô perpellant, hæc enim fido ministerio indigent; cui Tu si compos forte rapacis simul famuli ungves evasisses, sed hanc curam in præsens missam facio. Alia est, qvæ magis mordet, illa nimirum, qvæ de inprimendis iis, qvæ ex *Historia Norvegica* a Censore remittuntur, tum etiam *Grönlandia*, cum non inveniam illum, qvi impensas facere velit, aut conditionibus mecum pacisci de parte ulla, priusqvam, in qvantam molem exsurgat, coram viderit, id qvod adhuc aliqvot annos reqvirit. Nec forte me vivo qvicqvam ejus prælo subjicietur, si exordium tamdiu differetur. Peto itaqve, ut computare digneris, qvot Imperiales in singula Alphabeta reqvirantur; si iisdem aut majoribus formis excudatur, qvibus *Series Regum Daniæ* excusa est, idqve in qvingenta exemplaria, si propriis sumtibus rem aggrediar. Et an leviori pretio Lipsiæ, aut Amstelodami, vel etiam Hamburgi typis describi posset; Si per collybum pecuniam transmisero. Vereor eqvidem ut correcte a peregrinis inprimatur, sed nihil in *Historia Norvegica* Islandicum, aut Danicum, præter sola nomina propria occurrit, qvæ tamen in illis terris, si corrumpuntur, nemo in integrum restituere potis est. Sed nec Hafniæ præter Islandos, in *Grönlandia* autem pauca qvidem Islandica, sed tamen aliqvot periodi se offerunt, nomina autem propria satis impedita. De illa Bibliopola *Liebius* suis expensis in Germania excudenda spem facit, si de conditionibus, qvas adhuc non expressit, inter nos convenerit,

non ultra unum Alphabetum conficiet, iſtis, qvos retuli, typis excuſa, ſed tabulæ æri incidendæ plus æris exigunt; nec poſſum divinari, qvantum; hujus copiam, cum Tibi fecerit (Clariſſ. Mag. *Raſcius*,) bene feceris, ſi qvid Tibi de impenſis ſuccurrit, mihi ſignificare digneris. Adeo harum rerum cura animum in diverſa diſtrahit, ut qvid concludam, neſciam. Dominus *Arnas Magnæus* magno meo incommodo in Iſlandiam ablegatus eſt: dubito an ſine illius inſpectione qvicqvam recte inprimatur: Qvod ſi *Seriem* cum *Orcadibus* contuleris, videbis, qvantum diſtent æra lupinis. Doctum certe Correctorem iſtis adhibui, nec illic Iſlandica vocabula impedimento erant, nihilo tamen magis vir ille doctus ſenſum meum aſſecutus eſt, qvod in talibus peregrinus eſſet. Hic autem antiqvitatum ſeptentrionalium, lingvæ inſuper peritisſimus eſt. Ignoſce, qvod humanitatem Tuam his Tibi forte odioſis, mihi vero neceſſariis plus nimium detinuerim, Teqve his petitionibus onerem. Jam ad literas Tuas redeo: Magnas ago gratias, qvod ad Anglos de inſcriptione anni, qvo Ædes Sancto Magno Kirkiuvogi conſecrata, condita eſt, turri an muro comprehenſa ſcribere dignatus eſt. Ego de accurato reſponſo, licet tardiore, nullus dubito, cum ab Epiſcopo Orcadenſi id facile per viciniores exqvirere posſint; nec res celeritatem reqvirit, cum ad hiſtoriam Sigurdi Hieroſolymipetæ pertineat. Fata *Valerii* Tui *Maximi*, qvæ animo præcipis, abominor & deploro, Dii meliora. Reviviſcet forte poſt fata noſtra, qvi publico

conſe-

consecrabit. Amstelodamensis typographi, qvi *Adamum Bremensem* imprimendum suscepit, insolentiæ conjunctam injuriam miror, cum non restituere, qvod Tuum est, nec revereri suam ipsius fidem velit. Angline hæc in se suscipient, si expetiveris? Super Domina *Dorothea Engelbrictia* interrogavi, vivit illa apud Symmystam paroeciæ Sundicæ prope Bergas, cui Mag. *Nicolaus Stabilius* præfectus est. Novi aliam virginem Domini *Knuti Gadi* filiam, nomen non memini, apprime doctam, græce latineqve juxta peritam. Est & Stafangriæ matrona *Anna Reimer*, qvæ si peregrinas lingvas non addidicit, tamen multos psalmos fluente vena passim laudatos composuerat, qvos ob extremam paupertatem, cum qva etiam illa prior conflictatur, publici juris facere neqvit. Plures mihi non suppetunt, inqviram tamen volente Deo. Scriptis Tuis valde delector, sæpiusqve per occasiones inspicio. In *testamento Archiepiscopi Absalonis* opinionem de priscorum cognominum transmissione in familias opportune refutasti, nominaqve propria virorum mulierumqve ad Romanæ lingvæ labium aptata, vel potius detorta, recte improbasti. Axelii tamen notationem ab *axl* humerus derivarem, ita ut *Axli* proprie dicatur, sicut *Skeggi*, *Haki*, *Tanni*, *Nefar*, qvod *Gevarum* prave verterunt, cum a naso profluxerit. Ignosce confidentiæ, qvam candor Tuus provocat. Prolixius ut scriberem, epistola per nautas transmittenda occasionem præbuit, jamqve abrumpo, cum voto serio, ut Deus Te nobis diu feliciter conservet, se-

nectutem ſemper proſperam in Neſtoreos annos prolonget. Vale, mihiqve, prout conſvevisti, fave.

Dabam ex villa mea Stangalandia, Inſulæ Kormtis, die 16 April. 1703.

Ad eundem, die 10 Novembr. 1703.

Plurimum ſalve, Vir Nobilisſime!

Qvod tamdiu reſponſum ad exoptatisſimas literas Tuas Hafniæ 30 Junii datas, undecimo autem Augusti huc relatas, diſtulerim, offenſam posſis interpretari, ni excuſatio ſuppeteret. Jam enim dudum animi in me Tui favor & gratia novis ſemper benevolentiæ argumentis teſtatiora ſunt, qvam ut offenſa, niſi ab ingrata mente, rependi ullo modo posſit, id qvod me a ſiniſtra ſuſpicione, vel Tuæ ipſius conſcientiæ judicio, liberabit. Sed & duxi exſpectandum donec ex Anglia de iis, qvæ expetivi, certiorem relationem aſſeqvi posſis. Maxime vero dum *Boreas* Tuus, qvem propediem in publicum exiturum ſperas, in lucem prodeat, qvem unice & neceſſario expeto. Qvod enim ego de Gothis illis, qvi ante Odinum Upſalenſem has terras incoluerunt, exoticos ſcriptores ſecutus, balbutio, cum Tuam mihi ſententiam approbaveris, libenter revocabo. Certe nihil abſurdi habet Odinum veteres incolas, hinc in Germaniam & alias terras, extruſiſſe; Sed de his in præſens nihil ultra. Immenſas illas laudes, qvibus

ſepten-

ſeptentrionales antiqvisſimos exornas, qvorum tenebras Græcorum, Aſiaticorum, Romanorumqve luci præfers, haud invitus audio; ante tamen literarum uſum huc illatum, mirum videtur, tantam rerum omnium, etiam legum cognitionem, ipſis potuiſſe competere. Nec enim mihi *Rudbechius* adhuc perſvaſit literas a noſtris ad alias gentes perveniſſe; Sed nec eas ante Odini Upſalenſis tempora huc illatas, reperio. Qvæ enim Getis, Schythiam Thraciamqve antiqvisſimis temporibus incolentibus, tribuuntur, nihil ad Noſtrates. Motuum cœleſtium temporumqve haud exiguum notitiæ in ipſo ethnicismo documentum *Thorſteinus Surtus*, occidentalis Islandiæ civis, exhibet, qvi faſtos haud imperite correxit, de qvo *Arius* in ſuis Schedis pag. 4 & 5. Geſta Majorum carminibus complexos ſeptentrionales, perpetuisqve relationibus conſervaſſe, dubio caret, an & leges artesqve, mihi nondum liqvet; Scripta *Snorrii Sturlæi*, qvæ exiſtimas interiiſſe, ideo minus credo, qvod veroſimile non ſit, filium fratris ejus *Sturlam* Sigvati filium exemplaria, qvæ *Snorrius* conſcripſit, omnia fuiſſe conſecutum, ut nihil reliqvum ipſe habuerit. Nec illi, ut cenſori, ſed potius diſcipulo, qvicqvam a patruo communicatum videtur, cum in his eum neqvaqvam æqvaverit; & ſi vel maxime unum tantum exemplar *Snorrius* habuerit, ipſiusqve uſum illi permiſerit, non tamen veritati litat eum hoc ad locum belli ſecum transtuliſſe. Jam vero ipſe *Snorrius* ei ſupervixit, ut facile ſua reqvirere potuerit; Alterius qvoqve fratris ejus Thordi filius *Sturla*, poſtea Legifer, qvi complures hiſtorias, & præcipue *vitam*

Haconis

Haconis Senioris & magnam illam *Islandorum* s. Sturlungorum *Historiam* conscripsit, facile patrui *Snorrii* scripta recuperare poterat, aqve interitu vindicare. Addo, qvod in iis, qvæ *Snorrio* tribuuntur, nihil mihi occurrit, qvod alium auctorem arguit; qvid enim impedit, qvo minus ille, qvam qvicunqve alius, *Arium* seqvi, qvædam etiam ejus immutasse, omnia demum supplevisse potuerit? Nec alia causa subesse videtur, qvod *Arius* legi desiverit, qvam qvod hic omnia copiosius tradiderit. Eqvidem scriptores *Historiarum Olaforum*, earum, qvæ prolixiores circumferuntur, diversas a *Snorrio* Tecum ego qvoqve agnosco, sed qvi ea, qvæ ille compendiose tradidit, multis fabulis imperite auxerunt. Fateor qvidem ante *Snorrium Historiam Norvegicam* ad Sverreris usqve tempora fuisse conscriptam; id enim inde manifestum est, qvod ipse de patrui sui Eysteini cæde qvædam immutari, inqve literas transferri jusserat, ut Mss. Exemplaria eodem loco perhibent. Non tamen obstat, qvin *Snorrius* usqve ad Sverreris tempora ex iis, qvæ in Islandia extabant, & in Norvegia didicerat, sua collegerit. Nec *Oddi Eirici* filii liber, qvem *Hryggiarstycki* s. spinam dorsi inscripsit, qvo Haraldi Gillii, & filiorum ejus, Magniqve Cæci & Sigurdi Slemberis gesta continentur, in his exemplaribus legitur, sed a posteriorum temporum scriptore in testimonium adducitur, qvem si alium qvam *Snorrium* statuamus, famæ qvasi per manus ad posteros traditæ, adversabimur. Difficultatem, qvam in libris meis edendis candide monstras, ipse agnosco, & plus nimium expe-

rior.

rior. Res tamen ulteriorem moram non patitur. Si Deus vitam & valetudinem tutamqve a piratis & harpyis navigationem concesserit, proxima æstate ad vos proficisci decrevi, cumqve Typographo, si compendiosior planiorqve nulla via se offert, qvalitercunqve pacisci. Qvanti mihi *Orcades*, *Seriesqve Daniæ Regum* constiterint, probe memini; nec in eo falleris, qvod dubitas an omnibus impensis, qvæ ad hæc reqviruntur, facultates meæ sufficiant. Exsurget in *Historia Norvegica* ad Reginam usqve Margaretham in qvindecim Alphabeta, vel etiam ultra; De tabulis æri incidendis in illo opere sollicitus non sum, nec si essem, sine ulteriori Regis nostri liberalitate & beneficentia qvicqvam proficerem. Pedetentim procedendum erit, ni alia subsidia accesserint, qvantumvis ætas in annum octavum supra sexagesimum procedens opus festinari jubeat. Scripsi Stafangriam ad affinem meum *Laurentium Frisium*, virum a reditibus ecclesiarum, petiviqve, ut certiorem faceret *Annam Reimer* de insigni illo honore, qvo ipsam affeceris, exscripsiqve Tuas formulas, ipsi à viris doctis explicandas, exemplumqve hymnorum ejus, qvos dudum composuit, ut mecum communicaret, exegi. Nullum adhuc responsum accepi, sive illi defectu rerum necessariarum otium eorum exscribendorum non suppetit, sive de ista gloria minus sollicita, cum præsenti sorte latere qvam innotescere malit, cum nulla επιβελτιώσεος spes affulgeat. *Gaddiam* doctam qvidem esse constat, an aliqvid scripserit plane nescio. Nec tamen patronus defu-

S turus

turus videtur, si qvid publico consecrare conetur. De pluribus id generis, si extent, Bergas ad amicos scribam. Dissertationes meas non ostensas Tibi â Clarissimo *Raschio* doleo, is nihil â Te de earum copiâ exactum rescribit, præter censorem, Tuo tantum conspectui subjici, anteqvam imprimantur, perqvam velim, qvo judicium Tuum maturius cognoscam, in qvo mihi, ut *Plinio* qvondam, æqve jucunda erit simplicitas dissentientis, qvam comprobantis auctoritas. Postqvam hæc scripsi, Domina *Reimera* mihi per certum nuntium significavit, se in suis rescribendis occupari, Tuamqve raram benignitatem & sexus istius pulcherrimi nobilitandi studia summa veneratione proseqvitur. Communicatum mihi exemplar, qvamprimum acceperim, affulgente occasione ad Te mittam, qvod si Domino *Christiano Gersonio*, aut alii ei simili se approbaverit, istius forte opera publicabitur. Finio, Tibiqve, vir omnium celeberrime, amicorum optime, omnia felicia apprecor, utqve nostri semper memor esse velis, valde precor, feliciter vale, &, ut cœpisti, fave.

Ad eundem, die 23 Junii 1704.

Acceptissimæ mihi fuerunt literæ Tuæ 15 Martii Hafniæ datæ, mensis vero Maji 3. relatæ, qvarum cum singula mihi gratissima fuerint, incolumitatis tamen Tuæ cognitio viridisqve senecta serio triumphant, qvam ad Nestoreos annos ut producas, ex animo voveo,

veo,

veo, vel saltem tantisper, donec eruditissimæ lucubrationes Tuæ, tot præclaris scriptis testatissimæ, in publicum, cui destinatæ sunt, exeant, certum literato orbi delicium futurisqve seculis emolumentum allaturæ. Singula qvidem, ut dixi, iis contenta gratissima, qvatenus a tanto viro, tam caro capite accepta agnosco. Fuerunt tamen qvæ haud mediocri dolore me affecerunt; inprimis inexspectata Mag. *Arngrimi* mors, amici conjunctissimi, id qvod applausus ejus carminibus in singula, qvæ ex meis hucusqve edita sunt, testatissimi, satis confirmant. Certe excessu illius Islandia magna spe haud mediocris gloriæ ex tanto cive, si vixisset, conseqvendæ excidit. Neminem enim novi ex iis, qvi jam supersunt (novi autem paucissimos), qvi eum in omni doctrina exæqvent, ni forte exactæ ætatis vir, qvi & illum olim privatim informavit, *Paulus Biörnonius*, ecclesiæ Selárdalensis in occidentali insulæ istius qvadrante Pastor; nec qvi hunc ullo seculo superaverit (qvamqvam doctorum nunqvam ibi jejunitas fuerit) præter unum, eumqve solum *Brynjolfum Svenonium*, doctorum omnium consensu, qvi ei æqvales ipsum cognoverunt, longe doctissimum. *Grönlandiæ*, qvam conscripsi, copiam efflagitavit & impetravit, qvædam etiam sua mihi misit, ego vicissim ei *Martineri* itinerarium, qvi cum Islandos sugillaverit, suggessi hæreditarium onus profligandi obtrectatores patriæ ei incumbere, utqve ad calcem suæ *Grönlandiæ* eum refelleret, hortatus sum, id qvod facili negotio fieri poterit. Friderici Tertii tempore, cum nave in Islandiam missa se pro-

fectum profitetur, qvæ Hafnia circa australes Norvegiæ partes appulsa, inde, ni fallor, Bergas, Thrandiam, mox etiam Russiam emensa, tandem in orientales Islandiæ oras, ad Præfectum monasterii Kirkiubæensis pervenit, ipse deinde montem Heklam ad littora insulæ situm scrutatus, ad ultimum in Grönlandiam delatus, indolem istius qvoqve describit; impostor ipsi *Blefkenio* impudentia haud impar; Qvando, qvæso, talis navigatio gloriosissimi illius Regis tempore, aut unqvam, instituta est? Meruit tamen apud *Rudbeckium* fidem, forsitan & plures, qvi aliorum candorem suo metiuntur. Nihil, credo, meæ *Grönlandiæ* offecisset, si vel maxime illius lucem vidisset; nec enim scio unde illi ulterior circa illud argumentum notitia affulserit, qvam documenta, qvæ ego secutus sum, suppeditant; Sed nec tanta, nec si vel maxime investigari possit, unde sumtus & impensæ resarciendæ, ni alia & compendiosior ejus inqvirendæ ratio instituatur. Dei certe gloria, nec sine magna Regis, ea inventa propagari poterit, etiam adjacentium gentium notitia comparari, & per conseqvens forsitan lucrum impensis majus; sed valeat noster *Arngrimus*, fruaturqve supercœlestium civium polo, qvi nostrum, arctoum meditatus asseqvi neqvivit. Accessit dolor alter, qvod *Borea* Tuo tantisper carendum est, & ego a proposito itinere revocor, accessu Regis Bergas ad diem 12 Julii destinato, qvi 10 ejusdem prandium hic apud me sibi præparari imperavit, inde omnis spes de copia istius inspiciendi evanuit. Novi omnia Tua aurea

esse,

esse, ex iis eandem de eo nondum viso opinionem spemqve præcipio, qvamvis ex Islandorum documentis mihi non liqveat Jotunheimorum nomen a finibus Russiæ citra mare album sinumqve Granduæ (nobis Gandvic) unqvam fuisse extensum, ego autem ex eorum tantum hypothesibus de hoc argumento dissero, neqve enim scio in aliis scriptoribus istud nomen occurrere, valde igitur Dissertationem Tuam de illo argumento, & certe necessario, exopto, modo ejus copia fieri possit. Iterum doleo nihil apud Anglos de æra ædis S. Magno in Orcadum Pomona sacræ conditæ Te potuisse proficere, adeone iis omnia extremitatum septentrionis sordent, ut nihil inde in publicum utile sperari possit? Atqvi *Sheringhamus*, vir apprime doctus, *Eddam* Islandorum, ubi tantum per tot annorum centurias delituit, haut leviter suspexit; omnem itaqve spem de uberiore hujus qvæstionis informatione abjiciam. Qvæ de Hyperboreorum industria & virtutibus, ab auctoribus commendatis, commendas, libens agnosco, *Eumolpum* tamen, *Olinum* & *Anacharsin*, nihil ad Norvegos aut Svecos pertinere existimo, nec hinc unqvam, nec huc, profectos firmioribus testimoniis adstrui poterit, nec literas ante Odinum in has terras introductas, vel inde colligitur, qvod gentes istæ (qvas Tu illum hinc expulisse statuis) Germanicæ, nullas literarum species, nec earum usum, multis post seculis noverunt, qvas tamen secum exportasse oportuisset, si habuissent; Hi autem, qvos memorasti, qvot seculis Odinum anteverterint, notissimum est,

qvo tamen Heidricus Jutiæ Rex, qvem pro exemplo adducis, multis seculis inferior vixit, ita ut superioribus annumerari nullo modo possit. Qvod dubiis Tuis de *Snorrii* Historia nondum satisfecerim, minime miror, cum mihi tantum probabilia aut verisimilia argumenta suppetant. Tu autem, qva es curiositate, apodictica reqviras; Sed neqve ea producis qvæ traditam tot seculis ad posteros famam & inveteratam opinionem evertant; Nemini enim, qvantum scio, constat, prolixane an succincta fuerit *Arii* Historia de genere & gestis Regum Norvegiæ, sæpius illa a scriptoribus citatur, sed qvalis qvantaqve fuerit, non exprimitur; Ego brevem fuisse conjicio, nec *Schedas*, qvæ supersunt, compendium prolixioris scripti mihi facile persvaseris, cum ipse testetur se hic illud, additis qvæ postea melius exploravit, auxisse; Nec fratris Snorrii, Thordi filius *Sturla* protinus negligentiæ culpam contraxisse videtur, qvod scripta ejus in testimonium nusqvam adduxit. Non enim res Norvegicas præter Regis Haconis & Magni conscripsit, qvæ nihil ad *Snorrium*, nec ejus scripta tunc publicata videntur, suffecerit notasse patruelis sui *Sturlæ* Sigvati filii diligentiam in eis evolvendis & exscribendis. De matrona *Ellen Opdal* nihil mihi constat, multis enim parasangis Thrandia hinc distat; Si maritus ejus *Jens*, non *Hans* appellatus est, utrumqve enim *Johannes* recipit, puto, cum Studiosus erat, fuisse mihi perqvam familiarem, exinde nihil de eo mihi, præterqvam qvod pastor esset, constitit. *Birkerodium* nostrarum Historiarum Professo-

rem

rem memoras, nonne etiam *Arnas Magnæus* eodem officio fungitur? Superbio qvod vetera illa fundamenta, qvibus illi, qvi ante eum ſcripſerunt, innixi ſunt, falſa fictaqve pronuncias, Tuum enim judicium tanqvam ex tripode veneror, dudum enim, maxime tamen ex Commentario in Archiepiſcopi *Abſalonis Teſtamentum*, admiratus ſum, Te tantam antiqvitatum noſtrarum ſcientiam cæteræ immenſæ doctrinæ ita conjunxiſſe, ut peritisſimos qvoqve doceas, qvod paucis admodum obtigit; optarem ut qvibus vetera illa placent, ea qvæ ex Islandorum ſcriptis iis contraria jam vulgata ſunt, refellere dignentur, tantum enim abeſt, ut id in meam contumeliam interpreter, ut ultro in eorum ſententiam pedibus iturus ſim, qvam primum id ſolidis rationibus factum cognovero. Islandorum enim aſſerta ratione officii promulgavi, nihil ipſe finxi, nec ipſis, ſed veritati, ubicunqve erui potuit, litabo. Domina *Anna Reimera* triduum ad me divertit. Ejus hymnos cum ipſius epiſtola hic habes, curæ Tuæ & fidei commiſſos. Viſum eſt, ut qvi rerum omnium domino a fœmina inſcripti ſunt, per fœminei ſexus apicem, rerum noſtrarum dominam, ut acceptisſimum interpretem ipſi commendentur. Cuncta tamen arbitrio Tuo & diſpenſationi relinqvuntur. Cum maxima rerum indigentia conflictatur, provide ut aliqvod emolumentum inde ſperare posſit, & apud typographum aliqvot exemplorum copiam laboris præmium. Vale, Vir Amplisſime & mihi multis nominibus carisſime, mihiqve, ut hactenus, fave.

Ad

Ad eundem, die 7 Augusti, 1705.

Non refragor qvin mihi succenseas, id enim jure meritoqve fieri agnosco, cum beneficium Tuum & prolixum affectum male rependerim, nimia prolatatione reddendi depositi, *Boream* Tuum sero prioris autumni acceperam, restitutionem in vernum tempus anni genus differendam svasit. Spes profectionis ad vos, singulis hebdomadibus præsumta, majorem securitatem pollicebatur, utrumqve majori tamen meo periculo, forsitan & vix reparabili damno, ad irritum cecidit. Novus enim Amanuensis, qvem Hafnia parte autumni, totoqve vere & æstatis initio exspectabam, ad mensis præsentis 4 Nonas tandem post decem hebdomades itineri adversis ventis sine respiratione impedito insumtas, tandem accessit, longe serius qvam rationes domesticæ, etiam qvæ publico impenduntur, exigunt. Magna enim pars operis Censori exhibenda, in chartas licet conjecta, politioribus tamen caracteribus describenda, illius opera hactenus indiget. Restat & aliud magni momenti negotium, cujus statum dum per Clariss. Mag. *Raschium* cognoscendum jam diutius necqvicqvam exspecto, avolat anni opportunitas profectioni destinata, reditus in autumnum valde deinceps importunus, ne igitur patientiam Tuam tædiosa exspectatione ulterius onerem, remitto cum maxima gratiarum actione, culpæ ingenua confessione & humillima deprecatione, scriptum Tuum eximium, cedro qvidem, imo, qvod omnem auri massam longe superat,

ipsissimo

ipſisſimo *Sperlingio* dignisſimum, qvod qvidem a capite ad calcem ſemel iterumqve legi, partesqve qvasdam ſæpius relegi & inter alia immodicas hoſtis noſtri infenſisſimi laudes, *Boreæ* videlicet, tantum non invitis auribus vel potius oculis, utpote qvi potisſimam anni hujus partem, ſine intermisſione ſæviendo, exhauſit, arva paſcuaqve ſimul corrupit, piſces mari noſtro proſcripſit, merces aliunde importandas coërcuit, annonam flagellavit, hominibus, animantibus feris juxta ac manſvetis infeſtus, egregie itaqve æthiopem illum dealbaſti, tametſi nec feritatem ejus, ubi irarum æſtu incenſus furere occipit, reticuiſti. Inter emolumenta ejus reputo, qvod latus ædium mearum illi obverſum jam multos annos incorruptum duraverit, qvum reliqvum, qvod noto qvatitur, ſæpius non ſine impenſis fuerit reparatum. Gothos primos ſeptentrionis incolas lubens Tecum agnoſco, nec refragor ab Odino & Aſis magnam eorum partem in Germaniam pulſam fuiſſe, neſcio an famoſa illa *Bericonis* vel potius *Filiminis* expeditio ſupra illud tempus debeat exaltari. Sed movet ſcrupulum populoſa illa Cimbrorum eruptio, vix 50 annis anterior, qva terras has magnam partem vacuatas ſuſpicor, ita ut vix tantillo ſpatio tot hominum myriades ſuccreſcere potuerint, ut tot ſpatioſisſimis terris occupandis, implendis, veteribusqve colonis ejiciendis ſuffecerint. Exponam Tibi opinionem Illuſtrisſimi viri, qvi nuper ad me miſit editionem Svecicam Chronici Norvegici *Snorrii Sturlæi* cum interpretatione *Peringſkioldi*, ubi ad caput 5. (ubi de

migratione Odini in Sveciam agitur), notavit *Danicis viribus copiisqve succinctum (Daniam enim prius occupavit) Sveciam ingressum, veteres indigenas in Finniam & Lapponiam exegisse, inqve eorum locum Danos & Norvegos reposuisse, summumqve pontificatum in Svecia, utpote angulo septentrionis ab omni mutatione immuni, bellisqve & invasionibus tutissimo, instituisse. Fuisse autem veteres illos Sveones armorum militiæqve rudes* inde monstrat, qvod Cap. 8. traditur, *qvod per universam Sveciam Odino denarius* (ut vertit *Saxo*) *in singulas nares tributi loco solvebatur; ille vicissim tenebatur terram ab hostium incursu & irruptionibus defendere, Deosqve sacrificiis pro publico propitiare*, annua narium redemtio certissimum subjectionis signum, confessioqve hic ostenditur; Qvicqvid sit, plausibilius videtur Finnos & Lappones e Svecia ab Odino pulsos, qvam eos hodiernorum Svecorum traduces, moribus lingvaqve in totum discretos statuere. Sententiam Tuam de Jotunheimis in tantum spatium extensis approbare neqveo, mitto itaqve Tibi, qvod de iis scripsi, qvod, si *Historiæ Hervorianæ* caput I. attentius consideres, collatum cum exemplari, qvo usus erat *Brynolfus*, eximatur, credo, dubitatio de proprie dictorum Jotunheimorum situ: " Jotunheimar, *inqvit*, voru kallader nordur um Gandvik „ enn firir sunnann Lundsland ". Exemplar *Brynolfi*: „ enn fyrir sunnann Ymisland imillum Hálogalands ", idqve rectius, qvod ignorans *Verelius*, ad vocem *Lundsland*, qvæ ei jure suspecta erat, eam, qvoad potuit,

potuit, emendare conatus erat. Finmarchiæ igitur & Norlandiæ hodie dictæ Jotunheimum inter & Helligelandiam jacentes uno nomine *Ymislandia* appellabantur. Paucis deinde interjectis Jotunheimus ut peculiaris regio graphice describitur a subjacente provincia Glæsisvollum, Regia sede Grund, opinione de Odáinsakro ibidem sito, & relatione ad Mannheimum, cui hoc loco aliter qvam in *Chronico Norvegico* Jotunheimus opponitur, ibi enim Gudheimo contradistingvitur. Paulo inferius: "Madr „het Arngrimr, hann var risi og bergbúi, hann „nam ur Mannheimum Amu Imufs dottur". Exemplar *Brynolfi:* "Hann nam ur Ymislandi Arno Ymis „dottur. Son þeirra het Hergrimur er kalladur „var hálftröll, hann var stundum med bergrisum, „enn stundum med mönnum", hæc si ita verto, *interdum fuit inter Gothos, interdum inter homines*, nonne approbabis? "og hafdi afl sem Jötun", *Gothus;* Qvæ ibidem qvoqve de Gudmundo Jotunheimorum Rege traduntur, situm certum regni ejus indicant, a Jutia longe alienum; condonabis itaqve mihi, Vir optime, qvod in his a Te dissentiam; nec magis ea, qvæ de literis runicis scribis mihi approbantur, *literas*, ais, *qvas Odinus huc secum importavit, vix literas dici posse, cum ad septentrionem nihil pertineant, sed notæ solum magicæ fuerunt, ex qvibus nos Christiani facti alphabeta exstruximus, & scriptionem qvandam, plebejam tamen, produximus, a Normannis tamen in Galliis prius cæptam & ad nos derivatam;* qvid ergo fiet monu-

mentis vetustissimis, literas Runicas exhibentibus, nullumne eorum seculum decimum transcendet? qvid literis Terigonis ad Britanniæ Regem de qvibus *Saxo* lib. 3? Himvoris ad Vikingum in *Thorsteins Wikings-sonar Saga* cap. 2do? Thorgerdis, Egilis Skallagrimi filiæ, qvæ lessum fratri a patre factum literis Runicis exaravit? Meminit & *Gretteris Historia* filiæ Hallmundi monticolæ, qvæ carmina a moribundo patre facta baculo inscripsit; ut omittam literas a S. Olafo ad Comitem Gauthiæ Rognvalldum & filiæ Regis Olafi Sveonis Ingegerdis missas, qvas Runicas fuisse vero simile est. Certe literæ Gudrunæ Giukii filiæ ad fratres suos Gunnarem & Högnium per tabellarium Wingium missæ, evidenter arguunt eas ad usum lectionis adhibitas, nam Wingius eas invertit, mirataqve est Kostbera Gunnaris uxor qvid Gudrunæ Runarum peritissimæ accideret, si unam literam omiserit. Legitur in *historia Ragnaris Lodbrochis* Cap. 32. & liqvidissime in *Edda Sæmundi* oda antepenultima qvæ inscribitur *Atlamál en Grænlenzco*, unde hæc in *Historiam Ragnaris* translata sunt; agit etiam de his *Bartholinus* Ant. Dan. lib. 1. cap. 9. Interim aveo scire rationes, qvas pro contraria sententia affers, nullus enim dubito qvin sint ponderosissimæ & suos facile inventuræ fautores. Opinionem Tuam de *Chronico Norvegico*, qvod *Snorrio* tribuitur, firmioribus argumentis, qvam attuli, impugnare nescio, non fuit *Brynolfus* primus qvi ei hoc tribuit. *Biörnus de Skardsaa* & *Jon Lærdi* idem statuunt, pluresqve, desiisseqve *Arii* compendium

legi,

legi, poſtqvam prolixius illud *Snorrii* innotuit; idem ſentit *Arnas Magnæus*. Lubens fateor multa eſſe exemplaria qvæ *Snorrio* tribui non poſſunt, ſed illud unicum, qvod *Heimskringla* appellatur, id poſteriores compilatores multis plerumqve vanis & fabuloſis inſertis auxerunt vel potius corruperunt & deturparunt.

Anna noſtra *Reimeria* an plane ſpe ſua de hymnis imprimendis exciderit, ſcire cupio. Magna laborat egeſtate docta illa, qvæ Bergis vixit, *Sylla Gat*, partum enixa vivum an mortuum ambigitur, nec cauſæ exitum adhuc ſcimus, egregie docta, albo caſtimonii turpiter excidit.

Tabulam Grönlandiæ, qvam ad Mag. *Raſchium* miſi, Hamburgi impreſſam, remiſit mihi, ita corruptam, ut pro mea agnoſcere neqveam, nec poſtea literas ab eo, cum qvolibet licet tabellario exſpectatas, accepi, nec qvid de mea *Grönlandia* jam in qvartum apud eum annum morante ſperandum ſit, decernere poſſim; qvid dicam de cæteris, tot mihi in dies oriuntur obſtacula, ut ſi cognoſceres, obſtupeſceres, mihi ſingula decoqvenda, ſperabam me præſentia Tua longe optatiſſima hac æſtate fruiturum, præterijt oportunitas anni, fixa tamen manet apud me dulciſſima Tui memoria, qvod ſi Deus annuerit ut hunc vitæ meæ annum ſeptuageſimum, qvem ab octavo die menſis Junii ingreſſus ſum, feliciter tranſigam, proximo, bono cum deo,

 con-

conveniemus. Interea omnia ut Tibi feliciter & ex voto cedant ſincere opto; Vale igitur, mihiqve cultori Tuo, ut ſoles, fave, qvi eruditionem Tuam ſemper admiror, ſinceritatem exoſculor.

Legangri ad *Torfæum* epiſtola.

Salutem, & ſi qvid ſalute optari qveat beatius!

Nobilisſime ac præclarisſime vir, Domine *Thormudere* Islande, Fautor à perſona & converſatione hactenus incognite, at ab eruditione & optima nominis fama dudum inclyte ac ſpectate! Sicut magnes trahit ferrum, ita me ſegnem occulta qvaſi vi pertrahit ac excitat, inſignis Tua virtus, ut non posſim qvin, qvicqvid hoc eſt literarii muneris, ad Te lubenter ac amanter transmittam. In ſtudio hiſtoriarum ut principem Te agnoſcit & veneratur patria, ita me in eodem infantem ac Davo fateor longe ſtupidiorem. Sed qvia volupe eſt cum eruditis per literas confabulari, & ad longe disſitos pennarum remigio advolare, unde tamdiu diſcimus qvam vivimus; Inde non eſt qvod mirere aut ſuccenſeas, diſcendi amore me Tuam ambire, qværere ac exoſculari necesſitudinem, qva mihi, in obſcura ac ſolitaria pagi umbra latitanti, nil erit jucundius, nil dulcius aut optatius. Vicinorum ac exterorum populorum

res

res geſtas indies audimus ac percurrimus avidi, qvi nobis etiam relationes, epitomes, annalium medullas, continuationes, imo ipſam Europam ſiſtunt exhibentqve turbatam atqve bellis vexatam; Sed, qvod dolendum eſt, Norrigiæ noſtræ res, tam antiqvas, qvam novas, negligentes præterimus, &, qvia raro communicantur, craſſe plerumqve ignoramus: Ita nempe in picea caligine, procul ab aula, procul â lumine, procul â doctis informatoribus, inerter ruri dormitur; Verum intra amænos genitalis ſoli agros ut ſubſiſtamus, duo nobis reliqvit communis antiqvitatum vindex ſeu hiſtoriarum præceptor *Sturleſonius*, alterum Norrigiæ chronicon, alterum ejusdem chorographiam ſuccinctam; Hic rhodus, hic ſaltamus. Sed velut in his exerceri eſt jucundum, ita paulo ulterius ad poſteriora tempora pergere non foret inconſultum; Hinc lubens viderem primo chronici continuationem circa Regum Norrigiæ ſeriem ex *A. Hvitfeldio* aliisqve ſcriptoribus collectam, præſertim circa eorundem acta tam togata qvam ſagata, tam politica qvam theologica, non extra ſed intra hos natalis terræ montes in hanc usqve diem, qvalem Regum priorum epitomen laconice ſubjunxit Ethnicæ & antiqvæ ſuæ Norvegiæ *Jonas Ramus*, Paſtor (ni fallor) ſub dioeceſi Chriſtianienſi laudatiſſimus. Dein cupidisſime expoſcerem Norrigiæ delineationem geographicam ſeu effigiationem æri inciſam, ac in mappa ſeu charta exhibitam, non regnis Seciæ ac Daniæ annexam, ut in Belgio vulgo proſtat, ſed per ſe ſolam ac ſeorſim repræſentatam, unde

tam

tam locorum ſitus ſeu diſtantiæ, qvam viarum curſus clare dignoſci ac luculenter poterint conſpici. In duplici hoc ſtudio, circa paterni hujus regni fines, tam hiſtorico qvam chorographico, ſi qvid ſub manibus habes ipſe, aut noſti in lucem, methodo (uti deſidero) brevi, compendiaria, facili ac perſpicua divulgatum, rogo enixe, ſi non communicare poteris, ut titulum ſeu nomen ſaltem autoris mihi aperias, & locum unde emi posſit, amice reſignifices. Qvo favoris officio me, Veſtro Honori alias addictum, eo devincis arctius ac multo reddis poſthac obligatiorem. Interim ne Veſtræ humanitati plane ſit nomen meum incognitum, rudia hæc tenuis ingenii ſpecimina mittuntur; alterum Theologica meditatio ſuper anniverſariam noſtram litaniam, alterum exile qvoddam carmen *M. Arnoldo* hiſtoriam Norrigiæ latine reddenti olim oblatum, non qvod doctisſimis Tuis oculis ſubjici, legi aut pervolvi, mereantur hæc ſchediasmata, ſed ſaltem ut amoris in Te mei aliqvod habeas documentum ac indicium apertum. Serena ac favorabili, qvæſo, fronte nigellas has Cadmi filias excipe, meqve inter nominis Tui cultores numera, nemini officioſitate ſecundum. Ita in Jovis gremio ægritudinum expers ac mille gaudiis perfuſus ſecure reqvieſce atqve extento ævo felicisſimus vale! E Vigia Sognenſi, tractui Bergenſi ſubjecta, ipſis Kalendis Junii, anno æræ Chriſtianæ 1693.

Epi-

Epigrammata.

I.

In Annalium Norrigicorum Conditores,

Snarronem Sturlesonium,

Supremum fori Islandici Judicem, fastos septentrionis contexentem;

Dominum *Petrum Claudii*,

Pastorem & Præpositum sub dioecesi Stafangriensi, Undalensem, in usum gentis patriæ illos Danice reddentem;

Doct. *Olaum Wormium*,

Professorem in Dania Hafniensem, politius revisos evulgantem;

atqve

Mag. *Arnoldum Johannis* de *Fine*,

Lectorem S. S. Theologiæ Bergensem, eosdem in exoticorum lucem latino sermone illustrantem scholiisqve eruditissimis fuse exornantem.

Islandus glaciem primus perfregerat Arcti,
Arctica trans undas *Undalus* arte tulit.
Wormius hos fastos cura meliore revisos
Approbat, Hafniadum publicitatqve typis.
Hinc *Crymogæa*, suas *Normannia*, *Dania* laudes,
Sole sub arctoo, tempus in omne ferunt.
Deerat at *finis*. Tantarum gloria rerum
Disjunctis posset qvo sine *fine* legi.
Hinc de *Fine Arndus* Runarum dogmata prisca
Romano voluit condecorare stylo.
Qvo mage jam sermo Latialis dignior omneis
Arnoldus veterum scriptaqve plura citat;
Hoc mage laudetur reliqvis in gentibus, atqve
Longius immensi carpat honoris iter.

II.

Collatio Historiographorum optimorum

Johannis Isacii Pontani, Medic. Doct. & Mag. *Arnoldi Johannis* de *Fine*, S. S. Theol. Lectoris.

Pontanus Danos, *Arnoldus* Norrigianos
Cernuntur Latio concelebrasse stylo.
Ille patrum cunas, *Hvitfeldi* voce, retexit;
Res repetit Noricas hic, *Stureone* duce,
Si *de Ponte* suis fine compare magnus habetur,
De *Fine Arnoldus*, dic mihi, qvantus erit?

III.

Peregrini testimonium proprio, in causa propria, antestat:

In patriæ laudes suspectus testis habetur
Incola, sed fidam fert peregrinus opem.
Hinc mî *Scane* fidem majori luce mereris,
Majoriqve Noris laude canendus eris:
Sic redeunt Scaldri, Jarli, borealia Regum
Sceptraqve Norrigiæ, sic reviviscit honos.
Donec amor veri, tanti reverentia testis
Inconcussa reget solis utrumqve polum.

Applaudebat *Ivarus Er. L.*

Die æstatis, penes nostrates, initiali, Martyris scilicet Tiburtii. Anno unionis Norrigiæ cum Dania 289.

χειϱογονίας autem, aDMInICVLetVr IesVs!

Tor-

Torfæus ad M. *Ivarum Erici Legangrum*, Præpositum Sognensem.

Jam dudum decreveram, Vir Clarissime, Reverentiam Tuam qvalicunqve obsignatarum tabellarum officio prævenire, id nempe provectior ætas, officii gravitas, personæ dignitas, virtutis & eruditionis invicta fama, nec heri aut nudius tertius, sed longo annorum decursu celebris, jure meritoqve exposcit, nec levis, de multis tantum virum consulendi necessitas, exigit, nec non, uti existimare videris, nominis Tui celebritas, nisi surdis simul & cæcis, haudqvaqvam ignota, me qvoqve præteriit, priusqvam hanc terram, qvam pariter incolimus, pedibus calcavi, innotuisti vir etiam patriæ finibus amplior, fratrem nimirum Tuum, virum perqvam Venerandum provinciæ Jadari subjectarum ecclesiarum præfectum religiosissimum, amicos inter primos juvenem juvenis in Dania familiariter novi, & ante eum juvenem præstantissimum *Bartholum Gladium*, albo civium Academicorum una mecum inscriptum. Per hos Tuæ claritatis notitia primum ad me pervenit, magnis deinde increscentis secundissimæ famæ auctibus illustrata, jam tandem, Te ipso deferente, tribus evidentissimis documentis, epistola eruditione & humanitate pari, carminibus encomiasticis, & exercitiis homileticis testatissima; qvibus ipsam famam, qvæ plerumqve in laudando aut vituperando, amplificando aut extenuando modum excedere solet, à mendacii infamia vindicasti, nisi in qvantum meritis minor

nor virtutes Tuas adæqvare neqvivit. Gratulor itaqve Tibi, vir maxime, tantum literariæ ſuppellectilis tam inexhauſtum theſaurum.

Exoſculor propenſum in eos affectum, qvi diſcretis temporibus, imo ex ſeculis, majorum geſta celebrantes patriam commentariis illuſtrarunt, qvem congeſtis in eos lepidisſimis elogiis metricis cumulatisſime monſtraſti, ingens documentum qvanto patriæ amore tenearis. Gratulor eccleſiis inſpectioni Tuæ ſubjectis, earumqve præſidibus, imo & noſtris paſtoribus elaboratisſimam textus Prophetici interpretationem, fœcundisſimi ingenii monumentum; verum cum illius ſolius enodationi, licet diſpari interdum dexteritate promulgatæ, ſingulis imperativis feriis asſveverimus, qvod eccleſiæ noſtræ rectores iſto tantum delectati cæteros explicationi deſtinatos hactenus omiſerint, ſive ob captus noſtri imbecillitatem, ne difficilioribus obrueremur, qvi toties præmanſa, inqve os ingeſta digerere neqvimus, ſive interpretum defectum, optime de iis cæterisqve ſacri ordinis miniſtris merueris, atqve adeo nobis, eorum auditoribus, ſi plures eodem tenore explanatos in lucem edideris, interea his, qvippe dono acceptisſimo, libenter fruar, ex qvibus, ſicut ex mellitisſima epiſtola Tua, tanto magis gaudium capio, qvod abs Te, tanto viro, tanto locorum intervallo disjuncto, data ſit, tanto magis erubeſco, magis etiam mihi ipſi ſuccenſeo, qvod nimia cunctatione debitum Claritati Tuæ, & jam pridem deſtinatum officium tantiſper intermiſerim; donec eo occupato ipſe me ultro provo-

vo-

vocaveris, qvam igitur occasionem ad humanitatem Tuam literarum beneficio in posterum compellandam culpamqve negligentiæ expiandam benigne præbuisti, libenter amplexus absqve ulteriore prologo ad postulata respondebo. Chronicorum continuationem circa Regum Norvegiæ Seriem ex *A. Hvitfeldo* aliisqve scriptoribus collectam, in hunc usqve diem non extra, sed intra hos natalis terræ montes, qvalem Regum priorum epitomen laconice subjunxit Ethnicæ & antiqvæ suæ Norvegiæ Dominus *Jonas Ramus*, expetis, â principio, credo, unitæ cum Dania Norvegiæ. Neminem novi qvi collegerit; *Pontanus* qvidem qvantum *Hvitfeldus* conscripsit, toga Romana donavit, sed in bibliotheca ædis S. S. Trinitatis Mss. ejus hactenus inedita servantur, miscentur ibi Norvegica Danicis, nec sigillatim describuntur. Reqviris proinde separatam â vicinis terris Norvegiæ delineationem geographicam; Expressit eam, ipsa experientia edoctus, propria manu elegantissime, &, ut confido, enucleatissime, vir clarissimus Magister *Melchior Ramus*, scholæ Nidrosiensis Professor Theologicus, qvam superiori anno Serenissimæ Regiæ Majestatis supremo libellorum magistro, sev Secretario Illustrissimo & optimo viro *Mathiæ Mothio*, me præsente ipsi Regi exhibendam tradidit, forma qvadrata vel orgyiam excedentem, singulas provincias isto exemplari deinceps formaturus; Inde ego magnum subsidium spe complexus, ne in nihilum vertat valde vereor, postqvam illius copiam propitius ipsi numen nobis eripuit, ista enim manuductione

ctione defectus qvorsum procedam? Unde locorum situm, distantias, itinerum spatia, cladibus, bellis, occupationibus aut diversis casibus notabilia qvæqve assequar? Aut chorographicos errores passim occurrentes corrigam, sine lydio illo lapide? cum talium notitia intra musæum haud aliter comparetur; Qvæ enim *Petrus Claudius*, nihil nimirum chorographiæ qvod suo *Snorrius Sturlæus* scripsit, nobis reliqvit, imperfecta sunt, qvoqve magis in septentrionem proceditur, deficiunt, nec tamen satis laudari potest clarissimi illius viri industria & patriæ illustrandæ studium, cujus solius amore, nullo lucri aucupio aut præmii intuitu, res patrias aliis intactas posteritati consecravit. Extant qvidem tabulæ geographicæ in Hollandia delineatæ & effigiatæ, impensis *Jansonii*, *Vasbergiorum* & *Mosis Pitt*, solam Norvegiam prima, diœceses Stafangriensem, Asloensem & Bergensem secunda, solam Bergensem tertia, solam Nidarosiensem qvarta complectitur, auctoris nomen appositum non est, situs utcunqve patet, pauca loca notata sunt, nominibus etiam hodiernis in Belgica detortis; Haffniæ meas comparavi, plura ibi exempla venalia credo, unum mihi tantum suppetit, qvo carere neqveo; Ne tamen in reddenda qvalicunqve gratia omnino deficiam, mitto schedas præsentes, fabulosis qvidem narrationibus scatentes, atqve eo forte nomine minus acceptas, sed argumenti fiducia se tuentes, qvod Sogniæ, non in totum, ut spero, confictas laudes contineant; Vertit ex Islandico Mſ. in lingvam Svedicam â principio

usqve

usqve ad mortem Belii & Thorsteni regni Sveciæ antiqvarius, vir nobilis *Jacobus Reenhielm*, notisqve docte illustravit, anno hujus seculi octuagesimo, ipsiqve Regi inscripsit; adeo nostris gentis illius judicia differunt. Ego fabulosa carptim persecutus reliqva etiam compendiose retuli, rebus qvam verbis intentior; adjeci etiam *Fridthiosi vitam*, utpote minus â fide aliena tractantem, nec reticere volui clarissimi *Thomæ Bartholini* judicium, qvo me qvoqve per literas, etiam coram, â talium narratione dehortatus est; nec monitis refragor, sed placet plurium præstantiorum virorum consilia sententiasqve explorare, inprimis Tuæ humanitatis, qvi de his optime judicare poteris, si in mei gratiam, qvod obnixe oro, ab indigenis exqvirere dignatus fueris, an ulla veteris famæ vestigia de his supersint, an colles sepulchrales Belii & Thorsteini, uti hic describuntur, adhuc, aut eorum rudera, remaneant, an horum virorum nomina, an monstrosas transfigurationes, an extensum per Hördiam inqve transmarinas Orcades imperium Sognicum, ullus ex longa traditione acceperit, an templi vel delubri Baldurshagensis memoria extet, an inde Framnesum & vice versa conspectus, situsqve Framnesiæ & Syrstrandiæ (qvo vocabulo una tantum villa antiqvitus, non ut hodie plures, notabatur) cum his congruat, aut si nominum memoriam longa ætas delevit, qvænam his hodie respondeant, an in Uplandis ulla in tantum spatium extensa, diducta, depressa, speluncaqve hodie exstet, qvod forte ex hujus descriptionis manu-

ductione

ductione exqviri poterit? His cognitis qvantum *Thorsteini*, *Fridthiofiqve vitis* tribuendum sit, facile perpendes. Qvæ tamen Orcades spectant, Orcadensium historiæ breviter inserui, qvæ jam exacto oculatissimi censoris judicio, peculiari Serenissimi Regis mandato commissa, dudum reddita fuisset, ni gravissimis negotiis impeditus, ab illius revisione identidem distractus, novis in dies subnascentibus occupationibus, jam qvoqve causis in suprema curia cognoscendis judiciisqve reddendis distineretur, pollicetur tamen per litteras se propediem ejus lectionem absoluturum; magnopere igitur peto, ne graveris prima qvaqve occasione per ecclesiarum Tuarum præsides singularum curiarum cives de his consulere, meqve iterum per oportunos internuntios certiorem reddere eadem opera; Si qvid (de qvo tamen despero) veterum codicum membraneorum aut (qvod magis verisimile) antiqva ex traditione memoriæ historia dignum ullibi extet, aut hodie admirandum sit, testium evidentia certum, ut conversio in ursos, lupos, receptus hominum intra rupes, & id genus alia, istud liberali pretio redimendum, idqve mandato Regis, hæc gratis communicanda ut procurent, auctoritate Tua simul & dexteritate facile persvaseris; nihil est qvod de pretio dubitent, deponant modo apud Tuam Claritatem donec redemero. Restant ex multis pauca de qvibus in præsens consulendum, ut de provincia Sogniæ proxima, qvam *Fialer* veteres appellarunt, incolas *Filir* (sicut Sognenses *Sygnir*) ibi sinus Dals-

fiörd,

fiörd, unde Ingolfus incolarum Islandiæ antesignanus, cum solum verteret, profectus est, ibi prædium, Comitum priscorum celebris sedes, *Gaulir*, unde nomarchia *Gaulating* nomen accepit; postea locus curiæ alio translatus est, ibi Comes Atlius Gracilis prius habitabat, qvam ab Halfdano Nigro Haraldi Pulchricomi patre Sogniæ præfectus est, de qvo *Chronica Norvegica* pag. 34. ubi *Gauler* prave detorqvetur in *Guldoen* aut *Guldal*, pravius etiam pag. 45. Audbiornus Sogniæ Rex memoratur, cum fuerit Fiordiæ. Intra Fialas sinus Stafanesvog situs est, ubi Comes Athius cum Comite Hacone Grióttgardi filio internecino bello congressus occubuit; In Atloam deinde deportatus, ejus filius Hasteinus in Islandiam migrans, prædium Stockseyri incoluit, qvod nunc neptis mea ex sorore possidet & inhabitat. Tractus inter Sogniam & Sundfiordiam interjectus Fialarum nomine usurpatus est, inde Filefield nomen traxit. Atleoam *Jonas Ramus* ad australe ostii sinus Sognici latus nec exiguo interstitio diremptam posuit; Ego in tractu Fialensi sitam existimabam; prope eam inter plures insulas *Sandoe* seu *Sandöe* jacet, qvo popularis meus Egill Skallagrimi, viri primarii in Fiordia nati, sed tunc Islandiæ incolæ, filius, cædis in Atlöe in præsentia Regis Eirici Blódöxii & uxoris ejus Gunnhildæ patratæ reus anno 916 incredibili natatu enavit, eratqve tunc inculta, in usum pecoris, amæna & fertilis. Celebris est satrapæ Sognensis Heyángurs-Biörni memoria; an extet villa nomine *Heyángur* intra territorium Sognense, an qvod fœni

X parcus

parcus ita dictus fuerit, parum mihi constat, utrumqve enim *Angur* denotat, sollicitudinem & locum maritimum, ex posteriore significatione reditus Regii *Leidángur*, nobis *Leding*, & nomen oppidi *Stafàngur*, profluxerunt, componitur enim ex voce *Staf*, qvo nomine præjacens scopulus appellatur, & *Angur*, pariter atqve villa ubi ego ab infantia ad annum ætatis decimum octavum vixi, *Stafnes* dicta, nimirum â scopulo ejusdem nominis & promontorio ubi sita est. Notatur etiam aliqvoties celebre Sogniæ prædium *Aurland*, satraparum qvoqve sedes. Qvæ de Sognia referre potuit *Jonas Ramus* consulto omisisse videtur, cum tamen codice Regio qvi penes me est, unde qvædam eorum, qvæ scripsit, excerpsit, contineantur, nimirum de Nore Norvegiæ Eponymo, qvem male cum Niordo Sveciæ Deastro, qvi ei qvoqve Norus est, ut & Thorrium Finniæ & Qveniæ Regem cum Thoro septentrionis idolo confundit. Soknius Rex Sogniam rexit, Soknadaloqve nomen de suo communicavit, in arte magica exercitatissimus, Noriqve Finnlandiæ artibus instructissimo haud impar, ejus tamen armis oppressus est, qvod si, uti delineavit *Jonas Ramus*, ê Sogniæ sinu, sinus alter, qvi *Norfiord* dicitur, procedit, nominis impositionem Nori debet. Intra Sogniæ districtum vallis est, *Leirdal* appellant, *Læradal* â fœmoribus, qvorum formam repræsentat, veteres appellavere. Prius charta deficiet, qvam materia, si partem tantum exiguam talium libeat perseqvi, abutarqve patientia Claritatis Tuæ, inqve leges epistolæ, qvod alias fa-

ctum,

ctum, gravius tamen peccem. His igitur in aliud tempus, Deo propitio, dilatis, ut hæc rudi calamo in chartas properanter conjecta boni consulas, oro, perpetuaqve felicitate, nulla molestia turbante, in Nestoreos annos floreas, familiamqve & sobolem perpetuis fortunæ felicitatisqve gradibus increscentem, senectutis solatia, vitæ satur videas fruarisqve, voveo. Vale, &, ut cœpisti, fave. Ex Stangalandia Kormtis; pridie Idus Julii, anno reparatæ salutis 1693.

Leganger ad *Torfæum*.

Salutem & vitam sine ægritudine longævam!

Gentis Tuæ lumen & ævi nostri decus splendidissimum, nobilissime ac præclarissime Domine *Thormode Torfæe*, fautorum apex, amice ad urnam πολυφίλτατε; de incolumitate Tua qvam è transmissis ac communicatis literis haud obscure percipere ac colligere licuit, summopere lætor ac effuse gaudeo; Pergratum enim mihi accidit vile meum scribendi officium ad candidas Tuas fores tuto pervenisse; adhuc gratius, qvod epistolium illud non modo serena fronte exceperis, sed & responso plusqvam amico atqve exoptato dignatus fueris; Longe autem gratissimum, qvod in tranqvillo otio ac integra sanitate rempublicam literariam elegantissimis ac doctissimis Tuis historiis oblectare ac illustrare non desinas; Qvid nam-

qve valetudine etiam aliqvali & mediocri nobis, fessis, exhaustis atqve in senium vergentibus, dari potest dulcius, melius, aut desideratius? Palmam hæc una præripit cunctis mundi thesauris, sine qva plus aloës qvam mellis sapit tota nostra vita. Vivas igitur, mi fautor, extento bene sanus ævo, nec nisi serus in cœlum redeas, diuqve lætus intersis in tenebris hærenti populo Arctoo.

Qvod memores nominis mei vilissimi notitiam diu abhinc claritudini Tuæ apertam ac perspectam fuisse, partim de cognito fratre meo Domino *Petro*, partim ob veterem Tuam necessitudinem cum privigno meo *Bartholo*; De hoc gratulor mihi humiliter, serio exoptans, qvæ cœpit exinde favoris Tui scintilla, lætius porro foveri atqve in duraturam amoris constantissimi flammam altius assurgere perpetimqve lucere perseveret. Interim non nisi dolenter recogito optimam beatissimi istius *Bartholi* memoriam; Ingenium noveras in spem patriæ amplam natum, sed in pertinacia morbi dolenter nobis ereptum ac præmature extinctum. Sit anima ejus in benedictione! Ad materiam prioris meæ scriptionis, qvod amanter respondeas, grates refero longe maximas. Qvæ autem addis honoris & laudis ornamenta, ut indignissimus modeste aversor, declino, abhorreo, tribuens illa non mihi merito, sed amori Tuo faventissimo, qvi in istis cumulandis cæcutit atqve metam excedit debitam. Qvod latitet, Principum tuba, *Pontanus* inter Bibliothecæ Academicæ cancellos persvasissimum habeo. Novissima Regum

gesta

gesta in archivo recondita tanqvam κειμήλια Politicorum pretiosissima mihi & vulgo denegantur videnda, ne revelata ista mysteria sordide in auras evilescant. Lubens igitur ego, utpote alterum pedem in cymba Charontis habens, in historia Biblica acqviesco; Hæc valentem me oblectat, langventem sustentat, & cadaveroso viam sternit in æternitatem. Ob Herculeum laborem & exactam Norrigiæ delineationem geographicam laudes ac gratias meretur *Melchior Ramus* amplissimas, sed qvamdiu in Regio asservatur chartophylacio, nec communi literarum bono lucem subit publicam, cogimur nos plebeii ac infimi ad trita, communia & vetera recurrere, mappas scilicet, qvas indigitas in Belgio excusas, qvatuor istas, mihi tamen hactenus non visas; Qvas si locorum intervalla aut temporum penuria denegaverint, nova mihi meditanda est viventium illa terra, beata ac æterna ista, qvam calcabunt soli mansveti, humiles, mites & credentes, in altera vita. Insuper ut Te intus videam & humanitatem penitius cognoscam, è deliciis Tuis Islandicis antiqvam paganismi faciem & vetustissimos Norrigiæ annales offers & aperis, partem eorundem exscriptam transmittens, ut è vestigio feram, ex ungve leonem, è scriptione virum, & parvo ostenso pugillo integri manipuli ac pleni horrei lectissimam copiam perspicue ac abunde intelligam. Ibi à primis soli nostri initiis & ipsis regni incunabulis abditissima majorum gesta recludis, recenses; Ibi in tenebris retrusam & absconditam gigantum memoriam retegis; & tamdiu neglectam resuscitas Sogniam.

Ita ſopitos nos excitas indigenas, animum faciendo & lampada in manus tradendo, ut, Te duce & phosphoro, priſcâ temporum, locorum, proavorum & ſecretorum monumenta, priſcos iſtos vivendi mores & ipſam in prima infantia Sogniam contemplemur. Hac ratione olim demortuos longaqve oblivione ſepultos reviviſcere facis Atlantes, Comites, Proceres & Reges Norrigiæ. Elegantisſimum (crede mihi, non blandior) adornas opus, temporum mellificium, ſtudiorum condimentum, qvo optime ac laudatisſime mereris de tota patria, de Sognia, de ſingulis qvi ultra vulgus ſapere geſtiunt. Objiciant forte nonnulli obſoletas, fabuloſas, incertas, vel fide minus dignas eſſe has narrationes; His prolixe, ſufficienter ac omni ex parte reſpondendo ſatisfacit incomparabilis noſter *Stephanius* in prolegomenis notarum ad Saxonem, capite integro XXIII. lucrum inter alia putans, neqve omnibus fidem adhibere, neqve omnia tanqvam imposſibilia aſpernari. Addo ſimplicius; Qvanqvam optimi ſcriptores ſuos habeant obtrectatores, *Homerus* Zoilum, *Virgilius* Carbilium, & cœteri cœteros, ea propter non fraudandus eſt ullus debita ſua laude; nec opus eſt ob qvorundam minus amica judicia â bene cæptis meticuloſe deſiſtere aut manum ab aratro turpiter removere. Artifici in ſua arte qvi credere nolit, ſuo is abundet ſenſu propriamqve prodat imperitiam. Nemini hæc ſacra obtruduntur; renuenti hæc ambroſiæ & nectaris fercula coacte non inferciuntur; *Invenies alium, ſi Te hic faſtidit Alexis*, inqviebat Vir-

gilia-

gilianus ille Corydon; suum alias cuiqve pulchrum; Qvid indigenæ ingenuo acceptius aut lætius, qvid jucundius aut lepidius, qvam natalis soli rudimenta, orsa & cæca audire primordia? Macte igitur, ac perge modo, mi antiqvitatum sospitator felicissime! Et res & verba, & stylus & methodus arrident, perplacent, demulcent, ut ob dicendi genus facundissimum vere mihi *alter Saxo* sis dicendus, *Saxo Norrigicus* nunqvam sine laude loqvendus. (Unicum interim mihi condones velim, si pro cœpto more, ut amicus amicum amanter moneam; si per distincta interstitia, distincta capita, sectiones vel novas lineas vel per notas marginales, divisas ac diversas historias ordinatim interstingvere aliqvando placuerit, lectori grata adhuc gratior, & præclara præclarior affulgeret lux, tam perspicuitatem historiæ, qvam legendi aviditatem paritura alacriorem. Ita benignus suscipe infantile ac cæcum hoc de coloribus judicium). Hinc commodatas annalium tuorum schedas pro bellariis retentas aliqvantisper reservo, inter otia relegendas ac accuratius pensitandas, donec lectitanti sitim plenius restrinxerint, tum bona fide remittentur, modo Deus vitam benignus indulserit. Belii, Thorstenii, Baldurshagii, Framnesi, Gaulis, Fridthiofvii & consimilia superiorum simulacra, ob inimicam fatorum sortem & tam longum temporum decursum ita interciderunt, ut ne qvidem recordatio aut umbra de eisdem supersit, præsertim post, ehev! luctuosum pientissimi M. *Gerhardi Melzowii* obitum, qvi ob Presbyterologiæ suæ evulgationem,

ut

ut insignis vetustatum vindex, non sibi vicinos solum, verum & omnes conterraneos obstrinxit validissime. Interim hujus territorii Dominos Collegas Tuo nomine enixe obsecravi, si qvæ nossent aut possiderent antiqvitatum, codicum membraneorum, raritudinum, insignium aut latibulorum vestigia, rudera, signa vel indicia, illa scriptim communicarent, cujus obsecrationis successum seu effectum dies docebit inseqvens.

In medio Sundfiordiæ, ab exteriori tamen parte, versus oceanum, invenitur *Stafve-næs* (scopulus ante promontorium); Huc Sogniam propius visitur *Atlöe* ignaris habitatoribus *Hatl-öe* (corylorum insula) hodie nuncupata; Qvæ loca ditioni subjacent, parentqve Sundfiördiæ; ut & *Gauldal*, vallis intra interioris hujus tractus montes sita, qvæ an Gauli Comiti suos natales debeat incertum est. Verum qvod *Oost-Gulen* & *Sör-Gulen* (duo sinus seu viciniæ duæ) in ostio Nordhordiæ ab illo nomina traxerint, nemo est qvi dubitat. *Fialarum* nomen, regio, situs, conditio, memoria, totaliter exspirarunt, perierunt. Hominum conversio, transfiguratio in ursos, lupos, vel receptus intra montes, item immutatio vultuum &c. vi lucis Evangelicæ â fide Christiana dudum exularunt; Qvæ commemorantur, olim contigisse, elusionibus ac præstigiis Sathanæ adscribuntur, qvi apud filios incredulitatis, istius seculi gigantes, magos & ex his ortos haud absimilis indolis homines (trigam tenebrionum) fuit efficax ac mill-artifex. Peculiarem vero atqve summam animi delectationem

peperit

peperit rara, antiqva & vere genuina Tua vocum qvarundam obſcuriorum interpretatio (ut *Lærdal* à femoribus &c.) qvæ occaſionem mihi præbet Tuam Claritatem ulterius rogandi, ut ſubciſivas ſeu ſurreptitias otiorum horas porro tribuas pluribus ejusmodi vocabulorum derivationibus eruendis, qvibus in gratiam caliginoſæ hujus regionis, nihil reſcribi poteſt unqvam potius, nil optatius aut jucundius; In qvem finem rudem ac ſuperficiariam remitto Sogniæ topographiam, qvam cum tabula ſeu maſſa Tua geographica (ut lydio Tibi lapide) conferre ac ſubinde examinare poteris, præſertim autem ut incognitas villarum ſeu locorum etymologias in noſtri gratiam ſubinde ſcruteris, exqviſitas revolvas, nec non, ſi fata permiſerint, mihi aut poſteritati manifeſtas reddas.

Tandem ne ſpectatisſimam Tuam humanitatem cum tædio prolixius detineam, votorum meorum ſumma erit, ut modo vitæ dies prolongaverit propitia Numinis benignitas, ſepoſitis gravioribus occupationibus, relaxandi animi ergo, ſub futuro æſtatis ſole & blandisſima aëris clementia, Sogniam noſtram, me vivo, viſitare digneris, comite Tecum aſſumto fratre meo dilectisſimo Domino *Petro*, qvando, qvæ calamus jam exprimere neqvit, coram ventilare, locorum ſituationes cum ſcribentium narrationibus exactius expendere, ac tam intimius qvam diutius confabulari dabitur. Æſtatem alias hoc Sognenſe vicinium habuit torridam, jejunam, frugum, graminis ac hordei minus feracem, qvæ per hyemem

 & dein-

& deinceps annonæ difficultatem atqve rerum emendarum minatur caritatem; Opituletur, subveniat & succurrat nobis benignissima conditoris misericordia! Me interim, qvem segnior ætas, dentium vacillantium delapsus, calculi dolores & mille symptomata indies premunt, divexant, affligunt, me, inqvam, precibus Tuis Deo commenda.

Tu vero, cum tota familia nobilissima, amanter abs me salutata, omnibusqve Tuis, lætus, salvus consenesce, curas ac morbos fortiter depelle; Imo Samsone robustior, atqve ipso Abrahamo vivacior, celebrior ac felicior æternum vale!

E Grosvia Vigensi 16 Septembr. 1693.

Circa brevissimam Sogniæ chorographiam (*).

Vocabula qvædam juxta conjecturam Danice qvidem exposita, sed qvæ veriorem & genuinam Etymologiam ê prisca vetustate adhuc desiderant.

Norge, rectissime scribi videtur *Norrig*, qvasi Kong *Nors* Rige, Norrigia, non juxta lingvam Germanicam Nordwegen (versus septentrionem) Norvegia: Nec Normannia sev Normandia, qvia ita pars qvædam Galliæ â Norrigis est vocata. *Norvagia* in contemptum plebis ab invidis famæ subsannatoribus plerumqve appellatur, qvasi indigenæ vagi, vagabundi, inconstantes & errantes etiam-

(*) Qvæ in hoc schediasmate typis *Italicis* sive *currentibus* expressa sistuntur, ex lingva Danica translata sunt.

etiamnum essent. P. Undal p. 1. aff Norden falder andre det Norderige & contracte *Norrig* vel *Norge*.

Bergen. Civitas hæc maritima juxta alios deducitur â montibus, qvia inter altos montes, undiqve eam cingintes, exstructa jacet; juxta alios â verbo bierge, h. e. abscondere; Bergvin h. e. absconde te o amice in hoc portu tanqvam in securo gremio.

Prior derivatio videtur propria, posterior allusiva, utraqve tamen tolerabilis.

Sognia, *sex, cum semi, milliaribus in septrionem â Bergis jacens, est longus sinus ex mari, qvi in continentem sedecim milliaribus extenditur. Navigantes zephyri ope eum tarde, qvasi adversus clivum, introeunt; Exeunt evro flante facilius citiusqve, partim propter multos fluvios qvi undiqve decurrunt & in mare egrediuntur, partim* qvia ab ortu in occasum facilior datur navigatio.

Sogn, docente nobilissimo Historiographo Thormudo, *nomen habet â Rege Soknio, qvi hic primus regnasse, & amænum intus in tractu locum ex sui ipsius nomine* Soknadal *appellasse fertur.* Qvoad pronunciationem tum asperiori sev duriori tono efferebatur olim *Sokn* vel Sygna Fylki; mollius jam ex depravata lingvæ consvetudine *Sogn* nominatur.

Fiala-fylki *istud, de qvo agit* Petrus Undal *pag.* 14. 70. & 81. *hoc tempore omnino ignoratur qvid, vel sit, vel fuerit. Est eqvidem Sognia jam in duas præfecturas divisa, exteriorem & interiorem Sogniam, qvæ prius uni præfecto subjecta, verum nec infra nec proxime inveniuntur ulli vicini specialiter* Fialur *aut* Filer *dicti.* Epistola Tua, mi honoratissime Domine Thormude, ita habet; Tractus inter Sogniam & Sundfiordiam interjectus Fialarum nomine est usurpatus. Cum Tua ac omnium Chorographornm venia ac pace (non studio contradicendi, sed discendi) modeste ut replicem; Inter vicinas has præfecturas, Sogniam & Sundfiordiam, nullibi interjectus tractus videtur & invenitur, ubi enim Sognia, vel supra montes, vel circa mare, terminatur, ibi immediate ac proxime incipit Sund-

 fiordia

fiordia & vice versa. Inter Sogniam & *Fialefield* nullum interstitium, nullum interjectum hodie agnoscitur divortium, qvia Sognia ad radices & mediam partem montis *File-field* se tendit ac immittit; trans montem seu in medio montis qvam proxime incepisset *Walders;* Non cognoscitur ullus interjectus tractus sev vicinia. Sub Sognorum nomine in intimo freto habitantium comprehendi igitur oportet Fialeros sev Fileros istos homines, donec, interprete qvodam Mercurio, hæc umbra in solem, hæc caligo in lucem dissolvi possit.

In Sognia seqventes sunt parœciæ:

Ewindvigo *parœciæ annexa sunt qvatuor templa in Sognia sita*, Udvær, Bóe, Ladvig, Riisnefiord. *Templum primarium, nimirum* Evindvigi, *ubi Pastor loci residet, præfecturæ* Nordhordensi *paret.* Ewindvig dicitur, qvasi Ewindsvig, viri istius Ewindi sinus, vel en windwig *allusive. In extremo sinus Sognensis ostio sitæ sunt duæ stationes in usum piscatorum,* Indrevær *&* Udvær. *Apud exterius in parva insula majores exiguum exstruxere templum ligneum, ex grato in Deum animo, & ut illum ibi piscaturæ causa invocarent. Istud semi milliari in mare â continente disjitum conservatur ex piorum qvorundam in eum usum symbolis, vocaturqve* Udværs-Capell.

Bóes *templum duo circiter milliaria interius situm est, in continente, in loco viridi, qvasi in prato seu* arvo, *unde possibile id nomen habere* Bóe *h. e.* pratum, arvum.

Ladvig *interius sita, qvæ in parvo sinu exiguum etiam habet templum:* Ladvig qvasi Laug vig, *humilis & depressus* sinus. Propinqvior etymologia nescitur.

Riisnefiord *parvus est sinus, ad illos transversus ex australi* Sognefiordi *latere, habet parvum templum ligneum. Videtur ex* Risis *i. e. athletis nomen sortitus.*

Extra hos, inter Riisnefiord *&* Dingen, *id est extremum inter continenti adhærentia promontoria (extra enim*

insulæ

insulæ tantum jacent.) hic est portus Rutle, *ubi auster, qvo flante Bergis navigatur, reqviescit, & evrus, qvi sæpissime per Sognefiord ad mare flat, extenditur, ita ut hi duo venti ibi alter alteri obvii fiant & contrarii. Hinc in hoc portu myoparones & cymbæ sæpissime, inprimis tempore autumnali, diu morari & intolerabiliter impediri coguntur usqve qvo tempestas mutetur.* Vera hujus vocis origo ignoratur; Rutle confusa multitudo *creditur, hic enim innumeri scopuli, syrtes, & perparvæ insulæ siti sunt.*

Wigensis parœcia.

Ut isthic sinus Sognefiord *utrinqve habitatus est, ita extreme in hac præfectura Kirkeböe annexum templum situm est, ubi Ostrenes templum in loco apto stat, auditqve Kirkeböense,* â loco, arvo seu campo ubi templum est erectum. *Non longe abhinc in* Wadumsfiord, *exigua lingula, septentrionem versus, extenditur. Sinus ita dictus est â prædio* Wadum, *ubi per brevem aptamqve viam â Sognia in Sundfiordum per parvum promontorium transitur in paræciam Holmdalensem. Vadum* qvid significet, aut unde derivetur, ignotum est.

E regione in latere australi sinus patet sinus Fulsær, *ex monte* Fugl *ita dictus. Eadem alta rupes* Fugl, *avis, vocatur, qvia fabulantur ex eadem galli cantum auditum. Hinc proxima villa* Fuglsboe *& sinus* Fugls-Sæde-Fiord, avis sedentis locus seu sinus. *Ad septentrionale latus alter est sinus, dictus* Höyangsfiörd, Heyángur Fiord, olim forte unius herois seu satrapæ sedes, jam in qvinqve prædia divisa: Ubi varii Biörnonis nomine viri, variæ item Biörniæ nomine mulieres habitant. *Est sinus angusta vallis, ubi amnis, qvi in medio excurrit, gramen qvovis anno aufert perditqve; ita ut locus iste vocari qveat* fœni inopia, seu locus non fœni abundans & fertilis, ut prisco ævo, sed jejunus macer & sterilis.

In Arnefiord, *proxime intra ſinum, parvum ſtat templum ligneum; Ubi ſinus nomen â viro illo Arne (Arnoldo,) qvi locum forſan aut arboribus purgavit aut inhabitavit, trahit.*

In Wig, *qvod eſt territorium ſylva carens, ſtat templum primarium ê ligno confectum apud prædium Hopperſtad.*

Hopperſtad, *qvaſi* Hof-præſt-ſtad, *primarii ſeu præſtantisſimi paſtoris villa, ubi ipſe Parochus habitavit; Forſan autem ejus ſubſtitutus Collega Reſidens alibi habitavit. In hoc prædio ſubtus in cella qvadam antiqva ante unum annum inventa eſt petra e ſaxo plano in qva litteræ erant ſcriptæ. Hanc colonus ante fores triclinii ſui collocavit, verum poſt admonitionem in cæmiterium deportata eſt, nam cippus eſt de mortui cujusdam ſacerdotis ſepulchro; literæ legi neqveunt. Paſtor nunc Hopperſtadi non habitat, verum proxime in villa multo minore dicta* Groff, *h. e.* fovea vel ſepulchrum, ob ſitum prædii, qvia in loco humili, depreſſo ac declivi jacet, ubi qvicqvid pluviæ coelitus delabitur ſtagnat & qvieſcit, nec ob planitiem atqve profunditatem exitum invenit; Ideo fovea, ſpecus, antrum, caverna vel ſepulchrum reddi poteſt.

Antiqvitates in hoc territorio nec videntur nec inveniuntur, niſi undiqve tumuli, inprimis duo invicem non disſiti, vocantur Brödrehöye, fratrii colles, vel ob paritatem magnitudinis, qvaſi conſimiles colles; vel ob par fratrum, qvod duo fratres inibi ſint humati. *Omnes hi tumuli, ubi lapides in circuitu ordine diſpoſiti inveniuntur, pro ſepulchris habentur (unus fere ad qvodvis prædium) poſt tempus qvo cremandi & tumulandi mos erat,* ut Stephanius habet in Notis ad Saxonem *p. 90. ſeqv. Plurimi tumuli ab incolis olim effoſſi ſunt, cum ibi invenirentur gladii, ſecures, & forte alia; verum talis non neceſſaria foſſio nunc impeditur. In medio hujus* Wigis *territorio in planitie qvadam* (Möen *dicta*, unde hæc vox originem trahit non conſtat) *invenitur locus* Gilderhuus *appellatus, ubi parvus cippus erectus ſtat. Hic plebs ſemel qvovis*

anno

anno congregata fertur, ætate provecti juniorum causa, ut eorum genus, majores, consangvineos, affinitatem, propriorum prædiorum terminos, portiones, lucos, &c. referrent. Convivium postea invicem habuerunt. Fuit consvetudo utilis forsan atqve laudabilis, ast nunc non in usu, propter indigenarum paupertatem, qvi jam convivia celebrare dediscunt. E contra genus, sæpe consangvinei, & sæpissime proprietates, prata & sylvæ ad propria eorum prædia pertinentes, nunc ignorantur.

Lekanger *parœcia.*

Longum istud totumqve territorium apud villam pastoralem Lekanger, *nunc* Söeftrand *vocatur, qvasi littus ad mare, qvod undiqve ibi inundat;* tractus qvidam circa littus ponti; hæc vulgata est loci etymologia, qvia olim *Syrstrandia* vocabatur.

Lekanger, qvasi *Leik-anger*, ludorum locus, ubi ob amœnitatem & medietatem seu meditullium Syrstrandiæ ludi & conventus commode institui poterant, vel â tyronibus vel athletis; Qvi autem aut qvales isti ludi fuerint, nuspiam memoratur. *Nunc ibi situm est templum primarium ejus tribus, e lapidibus exstructum, interne & externe bene ornatum.*

Proxime ad prædium jacet Tinghow, *ubi forum forsitan antiqvitus. Exterius promanat rivulus dictus* Baldurs Grooff, Balduri rivus. *De Baldurs Brynd in Sialandia Daniæ videantur* Stephani *notæ in Saxonem p.* 92. *Juxta hunc* in acervo seu congerie lapidum *erectus stat super terram altus lapis formam gladii repræsentans; Est fere altissimus maximusqve* cippus saxeus seu obeliscus *qvi in* Sognia *invenitur, attamen sine literis; Hinc de loco certum qvid statui neqvit.*

De Baldurshagi *item* Belii sepulchro & *cæteris nunc nihil certi referre sciunt; utrum fuerit conseptus plantatusqve hortus, nunc nescitur; Nam propter ingentes pestes & multos alios morbos qvibus majores demortui sunt, & per*

tam

tam longum tempus hospites, ignoti, novi (inprimis inter sacerdotes) illis iterum successerunt; hinc priscæ traditiones emortuæ, & patulus jam campus ubi Troja fuit antiqvitus.

Similiter de Fremnæs; Qvod Framnesum & Syrstrandia antiqvitus una tantum villa fuerit; *De hoc jam* per bonam conjecturam *non sciunt aliud intelligendum, qvam de* Öffre *sive* Fremmer Niöss, anteriori promontorio, *qvæ in intimis jacent* Syrstrandiæ; *Ubi desertum adhuc stat magnum templum lapideum, ferturqve fuisse prædium cujusdam magnatis; Hinc totum littus ad sinus usqve extrema se conspiciendum præbet.*

In Wangsnesia *ad prædium* Tiugum *in Fiærland, in villa* Rinde *&* *in* Fresvig, *qvinqve parva templa lignea qvæ ad hanc præfecturam pertinent, sita sunt;* Qvorum locorum originem seu derivationem primævam cognoscere volupe erat. *Fortassis* Fiærland *qvasi* Fiordland *qvod in sinum progreditur.* Fresvig qvasi Frostvig, *propter ingens gelu & frigus, qvæ inibi sunt hyemali tempore majora qvam in aliis locis.*

Sogndali *parœcia.*

Proxime intra Leganger, *sinus in varios ramos dividitur, ita ut parvus qvidam sinus aliqvantum septentrionem versus extendatur; hic jacet* Sogndal, *&, supra hunc ad montem,* Fylkis Bygden; *Alter sinus (ex eodem magno)* ad Lyster *usqve incurrit; Idem per alium ramum ad* Aardal *&* Lærdal; *Adhuc alius austrum versus ad* Udland.

Ad Sogndal *parœciam* Stedie, Norum *&* Copanger *pertinent.*

Territorium, qvod extremum in hac præfectura jacet, audit (tanqvam locus communis) Norum, *sinus enim septentrionem versus continentem scindit. In sinu isto in medio inter* Noorness *&* Fimbred *prælium fuit navale inter Reges Sverrerem & Magnum; de qvo* S. Sturleson *in suis chronicis p.* 115. *seqv. Ibi in continente multa saxa reperiuntur erecta,*

sine

fine dubio ad indicandum congressum navalem, nullæ tamen in his litteræ, ex qvibus res certior fieret, conspiciuntur.

Norum *templum situm est in prædio* Oemem (tanqvam loco proprio.)

Templum primarium Sogndali *in prædio* Stedie *situm est.* *In* Stedie-Bierg *extra prædium* eligebantur olim Reges; *de qvo* Wormius distinctius in suis Monumentis; *Ita ut in Sokndal Regia fuerit sedes.*

Sedes pastoralis è regione Stedie *(nam amnis intermanat) vocatur* Aalen. *Aalen* ni fallor significat lineam seu lineæ ductum, *uti* longiuscula linea in dorso eqvi; profunda linea agri seu optima & fœcundissima pars agri.

Aalen *in* Sogndal; qvasi media seu lætissima villa istius tractus.

De Copanger *jacenti ex adverso in colle qvodam ad orientem spectante, in* Sturlesonii *Chronicis Norvegiæ p.* 514. *&* Undalini *Chorographia p.* 81. *legitur.*

Hawsloe *paroecia.*

Semi-milliari in continentem intra Sogndal *situs est tractus circa lacum, cui nomen Fylkis-Bygden,* populosum vicinium. *Sturleson p.* 515. *lin.* 5.

In medio juxta mare sita est ecclesia mater in pastorali sede, qvæ Hafflloe *audit.* Etymologia vocis seu significatio incognita est.

Huic ecclesiæ in continente intra sylvam subsunt Fitz *&* Jordangers *templa. Ultra stagnum prope mare* Solverens *templum; Et e regione bujus trans sinum Sognensem* Urnesſs *templum.* Qvorum nominum originatio seu interpretatio similiter ignorantur.

Hoc Urnesſs *appellatur & scribitur â nonnullis* Od-næſs; *lingula in extremitate* (Odden) *inter* Almendingsfiorden *&* Lysterfiorden. Admittitur hæc derivatio donec alia certior producatur.

In hoc prædio Odnefs *Hagboor Regis filius patibulo affixus esse perhibetur, qvi gloriosam amabat Cyngillem; Ejus domicilium in summitate montis monstratur, infra saxum erectum, ubi Hagbor enecatus traditur, de qvo adhuc inter plebem carmen cantatur, verbum de verbo exprimens Hagbarti historiam apud Jonam Ramum* (Jon Green) *p.* 42. *Qva de causa ea qvæ in Dania acciderunt, huc in Norvegiam translata sint, nescitur.*

Lyster.

In intimis sinus sita est parœcia Lyster; *ubi primum reperitur* Goupne-fiord *parœcia non magna.* Goupne qvid proprie sit, aut significet, nos juniores fugit; *multi id derivant a* Gouper, *lyncibus, qvi ibi forsan olim aut apparuere aut capti sunt; verum cum feræ istæ ibi jam non inveniantur,* valde dubia & incerta est ista interpretatio.

Hic protenditur vallis angusta tria milliaria recta in montem, ubi in medio inter rupes vastus exit fluvius Juste *dictus. Eapropter de vallis vero nomine dubitatur, qvod alii eum appellare velint* Juste *seu* Joste-Dal, *ob* Juste *amnem; alii eam vocant* Öftre-Dal, *cum orientem versus spectet; qvæ origo verior censetur.*

Hinc tempore æstivo per niveam vastitatem itur in loca vicina, ex uno latere Nordfiord, ex altero Guldbrandsdal. In hac valle unus est sacerdos qvi Osterdalenses instituit iisqve ministrat. Huic sacerdoti omnia templa in Sognia aliqvid contribuunt, ut, qvoniam locus alte adeo inter montana situs sit, ibiqve sæpissime frumentum ad maturitatem non perveniat, & rustici pauci sint, pastor ibi subsistere sustentariqve neqveat.

Lyster *qvod attinet, est; sive hoc territorium* Lio-ster, lucens seu lucidum, *ea propter qvod qvando qvis* Odnesum *præterit,* Lyster *tendens, sinus* tanqvam lux nova *aperiatur, sive,*

ut

ut vulgus loqvitur, *à Ly*, loco qvieto seu placido, qvi clamoribus vel ventis non turbatur, *appelletur*, de hoc *dubitatur qvam maxime.*

In medio tractu sita est sedes pastoralis Dale, tanqvam in valle, *ubi templum primarium stat è lapidibus egregie undiqve in parietibus aptatis constructum*, Dalense, *qvemadmodum etiam sinus* Dalsfiord *vocatur, qvi sæpe tempore brumali glacie constringitur, ita ut nemo introire aut exire qveat. In intima hujus sinus parte situm est templum* Fortuun, *unde sursum in Gulbrandsdal itur, suntqve inter templa septem milliaria. Æstivo etiam tempore, verum non hyemali, hic montes transiri possunt ad paræciam* Loomensem. *Templum in prædio stat dicto* For-tuun, anterior area; *Possibile hoc esse antiqvissimum, & in hac valle primum exstructum.*

Lærdal.

Ad paræciam Lærdalensem qvatuor ecclesiæ pertinent, Aardal, Howg, Tömiun, & Borgund.

Aardal *sinus est seu flexus inter* Lyster & Lærdal, *ubi juxta lingulam stagnum semi milliare longum, ad qvod homines habitant, ita ut hinc æstivo tempore trans montes in Oplandiam proficisci qveant. Videtur nomen sortitus ex* Or & Dal, sinistra vallis, *sive vallis qvæ* a sinistra manu *est, qvondo qvis in Lærdalum proficiscitur.* Lærdal *derivabat olim sacerdos* natione Cimber *ex* Leyer-Dal, qvasi castrorum vallis; *scripsit se igitur*, Pastorem ecclesiæ Castro-vallinæ. *Huic succedens, natione Norvegus existimavit ex* Ley, *via*, viæ ductu, & Dal *componi, via enim inter* Sogniam & Walder *per hanc vallem ducit per* Borgun *sub monte, inde per Filefield ad Walder. Scripsit igitur*, Pastor Leydalensis.

Rectius sentit Clarissimus Dominus Thormudus vallem dici Læradal à femoribus. Lær, *femur, nam vallis, qvæ est*

perqvam angusta, & pratum inter duas altas rupes, tanqvam duo femora, extenditur sursum in acclives convalles, Borgun, *& ad radices montis* Filefield.

Qvod *File* vel Fiælefield *nomen habet à vicinis incolis qvi* Filur *vel* Fild-Folk olim nominari possint, hoc facilis credo, qvoniam nullum prædium, nulla peculiaris villa vel ab hac vel ab altera montis parte invenitur, Fiælur vel Filur dicta, unde suum nomen mons mutuari possit. Sed qvod jam detur ulla vicinia Sogniæ contradistincta, qvæ *Filur* nominetur, hoc plane negatur. Verisimile est qvod vicini ac proxime adjacentes incolæ, qvi olim *Filer* dicebantur, hodie per Lærdalinos & Borgenses inhabitatores intelligantur.

Qvamvis dictæ viæ longitudo in transitu describatur esse duodecim milliaria (Undal. *p.* 81.), *mons tamen qvoad locorum distantiam tantum est inter ipsi adsitas domos tria milliaria. Hic domus & habitantes jugiter adsunt & conservantur; Qvemadmodum qvoqve in eum usum qvatuor oboli pro via, per qvam freqventes eunt, & tabellario publico, à qvovis homine in Sognia expenduntur. Cæterum mons* Filefield *longe per continentem extenditur, & qvasi tergum incolas Norvegiæ in Transalpinos & Cisalpinos dividit. Conf. Compendium Geograph.* Hans Nansons *p.* 152. *Conspiciuntur in monte speculæ & perticæ erectæ* (indices viæ.)

In Lærdals-Ör *ad littus, utpote loco apto, nundinæ qvotannis tempore autumnali in festo Sancti Matthiæ habentur; qvo Oplandi, Valderenses & vicini transeundo Filefield frumentum devehunt. E contrario piscatores qvorum extrema ad mare sita domicilia, & alii, piscem & alias merces Hic commutant commerciaqve habent in commune bonum plebisqve usum. Vocantur nundinæ Lærdali in Sognia.*

Udlandi *parœcia.*

Qvæ in Dn. Undali *chorographia p.* 81. *audit* Waangs *parœcia, est* mendum typographicum, *& legi debet* Udlands; *ubi* Underdals, Wangens *&* Floms *templa sita reperiuntur.* *In*

In tractus extremitate sinus est haud qvaqvam vastus, dictus Nær-Öen, *unde via per continentem in Woss ducit; hac tabellarius publicus proficiscitur. Vallis* Sognestrand *appellatur, cujus incolæ templum* Woss *freqventant, solvunt vero tributa inqve forum descendunt in Sognia, medii enim inter* territoria Sogn *&* Woss *habitant.*

In Underdal *inter* Nær-Öen *&* Wangen *in levamen plebis perqvam parvum exstructum est templum ligneum, ut longa illa via inter Næröen ad templum parochiale ire necesse non habeat.*

Sedes pastoris, qvæ in medio tribus sita est, dicitur Wangen, *ibi templum lapideum adeo magnum, altum, longum latumqve, ut ei par in* Sogn *non inveniatur, situm est.* Wangen *unde nomen suum habeat nescitur, qvamvis plura alibi prædia ejusdem sint nominis, ex. gr.* Wangen *in* Woss, *ibi est sedes pastoralis, templumqve primarium.*

Villa Wangen *proxima* Aurdal *audit, ubi pastor jam melioris sortis majorisqve usus ergo habitat. Credibile hunc tractum olim dictum fuisse, non* Udland *vel* Urland, *ast* Aurland, arenosam regionem, vel terram ob arenas & lapillos decurrentis fluvii infrugiferam.

Verum qvoniam hinc sursum per vallem via ducit in Hallingsdal *ad parœciam* Hól, *conjiciunt hic* Aurlandi *olim æstivo tempore commercatos esse, cum* Oplandi *pisces, sal, eqvos, & talia emturi descenderint; cujus & alius similis commercii causa magnum templum à divitibus, cum Angli huc navigantes appellerent, exstructum perhibetur. Verum nunc Oplandorum mercaturam viæ longitudo, inter templa duodecim millia, ingensqve nix qvæ in montem decidit, impediunt; Navigationem prohibet Bergarum coactio, nulli navi huc navigare permittens, ita ut parva jam ædes vili huic & pauperi plebi sufficeret. Per alteram istam vallem intra sinum, ubi stat templum* Flomense, *ducit via trans montem* Hardangur *petituros. Hac tamen non nisi æstivo tempore itur.*

Plura de Sogn *hac vice non sunt memoranda.*

Qvod ad cippos aliasqve antiqvitates, qvibus literæ Runicæ hic in Sognia insculptæ sunt, pertinet, impressæ habentur inter Monumenta Wormii *Hafniæ in folio excusa. Alia rara hic non inveniuntur, præter stationes navales, nempe loca ad littus ubiqve, in qvibus indigenarum naves longæ tempore hyemali asservatæ fuerunt, qvibus æstivo tempore jam in Hetlandiam Orcadesqve, vectigalia & alia jure sibi debita exacturi, commerciaqve habituri, jam in defensionem regionis tempore belli, tandemqve in piraticam hic ibi, ubicunqve potuere, navigarunt.*

Conspicitur alias ad littus in prominentibus passim singulis magnæ saxorum congeries lapidumqve acervus; Qvem in finem, nescitur; sunt qvi ad defensionem regionis tempore belli, sunt & alii, qvi injuncta opera pro delictis tempore Papali, *existimant.*

Terræ fructus qvoad hortos, agros, gramen, sylvas, omnifaria in mari piscatura, nunc qvovis anno fallunt jugiterqve minuuntur, ita ut Sogn *neqvaqvam, qvemadmodum prisco tempore fuit, optabilis sit. Ita etiam lingva interiit, qvoniam nunc non canitur, in templo non prædicatur, non loqvuntur, nec imprimunt lingva Norvegica; Unde omnes* derivationes & significationes vocum *mortuæ sunt.*

Potentes nunc in regno, ut antiqvitus, non ulterius inveniuntur.

Sic transit gloria mundi.

Ta-

Tabulæ ſynchroniſticæ Regum Daniæ, Norvegiæ & Sveciæ, Imperatorumqve, per P. F. S***.

TAB. I.

Reges Daniæ juxta *Saxonem.*	Qvomodo *Torfæus* ordinem ſingulorum horum Regum immutaverit, ut etiam nonnullos plane rejecerit, & in alios minores ablegaverit.
1. *Dan* filius Humble.	Plane rejectus. vide *Seriem* p. 247.
2. *Humble* Dani filius.	Rex Hunniæ, p. 247.
3. *Lother* Dani filius.	Princeps Cimbriæ, filius Heidreci Regis, p. 247.
4. *Skiold* Lotheri filius.	Primus Daniæ Rex & Othini filius, p. 248.
5. *Gram* Skiöldi F.	Filius Halfdani Antiqvi Hringarikiæ & Valdreſiæ in Norvegia R. p. 249.
6. *Svipdager* Norvegiæ Rex.	Dubitatur de ejus exiſtentia, p. 252.
7. *Guttorm* Grami F.	Dubitatur de ejus exiſtentia, p. 252.
8. *Hadding* Grami F.	R. Haddingiadali & Thelamarchiæ in Norvegia, pag. 252.
9. *Frode* 1. Haddingi F.	Eſt *Frode* 4. p. 254.
10. *Haldan* 1. Frodii 1. F.	Eſt *Haldan* 2. filius Frodii 4. p. 254.
11. *Roe* & 12. Helgo Haldani 1. filii.	Sunt *Hroar* & *Helgo* F. Haldani 2. p. 286.
13. *Rolf Krake* Helgonis F.	Filius Helgonis, p. 288.
14. *Hother* Sveciæ Rex Hotbrodi F. & nepos Svanhvitæ Frodii 1. fororis. Tunc vixerunt Othin, Balder & Boe.	Unus ex Diis ſeu Aſis, qvi cum Othino vixit & in Edda vocatur *Haudur*, p. 296.
15. *Röric Slyngebaand* Hotheri F.	Eſt *Hrærec Slaungvanbaug* Haldani 3. F. p. 301.
16. *Viglet.*	Islandis plane ignotus p. 302.
17. *Wermund* Vigleti F.	Frodii 2. F. p. 269. 302.
18. *Uffo* vel *Olavus* Vermundi F.	Vermundi F. p. 269.
19. *Dan.* 2. Uffonis F.	*Dan.* 1. Olavi F. p. 224. 269. 270.

)aniæ juxta *Torfæum* in *Ser* *Torfæum.*
nés ex antiqvo Islandico mor
:ujus Codex antiqvisſimus, c
deſcriptus eſt circa annun
logiam autem ordinavit ju
ıismos inter Daniæ & Sveci
20. *Hugleib.* ;es apud *Snorronem* obvios

21. *Frode* 2. ſter coloniam in ſeptentrionem 70. c *te* Chriſtum, pag. 227.
:hriſtum deduxit, p. 105. 226.

22. *Dan.* 3.
dini F. nat. anno 80. R. Daniæ ann natus anno 100 ante
226. 227. . 227. 228.

23. *Fridlev* 1.
... 380. ... 430. p. 388. mort. a. 456. p.

42. *Olo Vegetus* 2. Frodii 4. F. n. ann. 398. M. 4

. Frodii 4. F. n. a. 407. M. 460. p 410. m. a. 460. pag.

43. *Omund* Ol ex *Saga* vel hiſtoria Islandica *Hrolfi*

44. *Syvard* Om alfdani 2. F. n. a. 446. m. 494. p.

rakius Helgii F. n. a. 486. mort. 505. p. 236.
36. rt. a. 531. p. 236.

juxta *Sax*

Reges Sv

Imperatores & Reges Germaniæ inde â Carolo Magno.

45. *Buthlus* Omundi

46. *Jarmericus* Syva

47. *Broderus* Jarmeri

48. *Syvaldus*.

Gorm.

. *Harald Blaatand* G

. *Sveno furcata barba*

20. *Solvius* de m. a. 541.

21. *Yngvar* E a. 545. p. 2

848. p. 307.

32. *Eiricus* 3. Em m. 873. p. 36

33. *Biörnus* Eiric m. 923. p. 368

34. *Eiricus* 4. V n. a. 908. m. 9

35. *Olafus Skautk* a. 982. m. a. 1

udovicus infans Arnulphi f. †. 912.

onradus I. Dux Franconiæ & Rex Germa. † 919.

enricus I. *Auceps* D. Saxoniæ & R. Germaniæ † 936. Torf. p. 429. Trif. p. 9.

tho I. *Magnus* Henrici f. † 973. Torfæus 20. Trif. p. 15. 20. 27-34. 48-58.

tho II. Othonis I. f. † 983. Trif. p. 34-37.

tho III. Othonis II. f. †. 1002. Trif. 37-47.

INDEX

In Seriem Dynastarum & Regum Daniæ ab Auctore collectus.

(Numeri parenthesi inclusi, nunc adjecti sunt, & hujus, qui præ oculis est, libri paginas indicant.)

A.

 Cum

Anganty-

Asa

B.

Bodo

C.

Carmi-

Chro-

D.

E.

F.

Fiarland

G.

Gode-

Sermo

H.

Diversus

Hrære-

I.

Ingial-

K.

Kerlin-

L.

Lyngvius

M.

N.

O.

Singulis

P.

R.

Rhy-

S.

Ejus

Seriem

Ejus

Strabonis

T.

van

 Tum-

U.

V.

Y.

Ynglingi

Corrigenda.

Pag. IV. Lin. penult. cum, *lege:* eum.
— X. Lin. 20. ita, *lege:* ista.
— XII. Lin. 28. dixit, *lege:* duxit.
— XVII. Lin. penult. 6ti, *lege:* 5ti.
— XXVII. Lin. 1. illa, *lege:* cum illa.
— 87. Lin. 22. ac, *lege:* ab.
— 92. Lin. 23. Dani, *lege:* Danis.
— 136. Lin. 12. diversas, *lege:* diversos.

